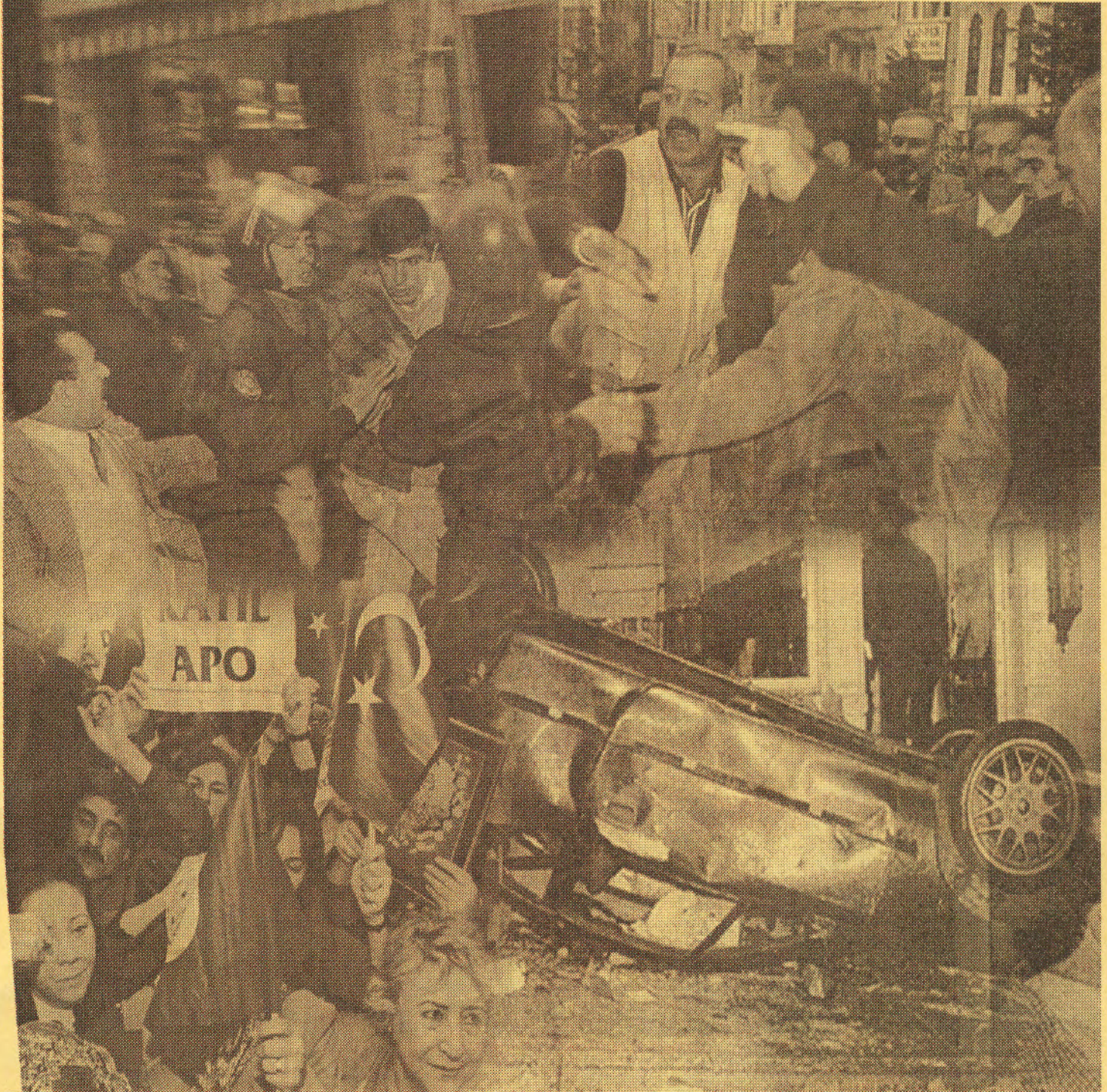

JÎ BO
SAZBÛNA
PARTÎYA
BOLŞEWÎK

stêrka bolşewîk

HEJMAR: 6 · KANÛN'98 · BIHA: 150.000 TL

KAHROLSUN ŞOVENİZM!

**Halkların kardeşliği için
tek yol devrim, sosyalizm!**

SÊWETA
SAZÛBÎYAYENA
PARTÎYA
BOLŞEWÎK

astarê bolşewîk

AMOR: 6 · TAVARE'98 · CERM: 150.000 TL

Heydere karkerêne jubene CIGERXWIN

**Niadere karkerêne kirmanco
Xo destde çuye, zenge-bêle
Jê têdê karkerone dine
Çekpêrodayisde (hervde) benerave şêr û şitqere**

**Na dina cae mawa
Na dine cae mawa
Pêro piya jubeme
Pêro piya jubeme
Jê birawo, jê birawo.**

**Hata kamij roze makole maneme
Linggi zıncılora, bojiy nireora
Herdem zere piyabiyayêna koledarode
Hata kamij roze ma ignore bemerave poşt?**

**No hemdeme azadiyo
No hemdeme azadiyo
Yan merdene,yanji mendaene
Yan weşiye,yanji şa giredaene
Pêro piya jubeme
Pêro piya jubeme
Jê birawo, je birawo.**

**Têdê çira aver ma pêro piya isonime
Beznesur, bezne sıpe, bezne şaki çiko?
Jê şiliye gilej bıvoro
Bıviro sere diktatoriye û zordariye**

**Na zılm çiko
Na zılm çiko
Yan merdene, yanji mendaene
Yan weşiye, yanji şa giredaene
pêro piya jubeme
pêro piya jubeme
Jê birawo, jê birawo.**

İçindekiler

3

Kürt sorununu emperyalistler çözemez!
Çözüm devrimde!

6

TC-Suriye gerginliği ve bazı gerçekler...

9

Hükümet dışı sivil örgütlerin işlevi:
Düzeni korumak!

14

SSCB - İran petrol anlaşması ve
Mehabad Kürt Cumhuriyeti

23

Sovyetler Birliği'nde Kürtler sürgün edildi mi?

30

"Halkın Günlüğü" dergisinin bazı incileri...

33

Stêrka Bolşewîk'in
birinci yılı üzerine seminer yapıldı!

34

Bir kıvılcım çakılmıştır!

34

Bimre koleti, bijî azadî!

35

İşçi ve emekçiler bu sisteme ortak olmamalı!

36

Faşist Türk devletinin
Kürt ulusuna yönelik saldırıları artıyor!

36

Serhişkiya derebegiya dom dike

38

Vengdayêna 68 seveknêna nizame niyo, ŞOREŞO!

41

Dijî yen dibêjin dinya bi dostî hatiye sazkirin

42

Kujan-Bulak'lı halı dokumacıları Lenin'i anıyor!

Kürt sorununu emperyalistler çözemez! Çözüm devrimde!

Türk hakim sınıfları aralarında yürüttükleri dalaşta gittikçe batıyorlar. Kendilerini temize çıkarma uğruna yaptıkları işler aleyhlerine geliyor.

Kuzey Kürdistan-Türkiye'de gündemi tümüyle kaplayan hakim sınıfların pislikleri, mafya-devlet ilişkisinin içi-çeliği, TC'nin Suriye'ye yönelik savaş çığırkanlığıyla kapatılmaya çalışılırken, işler TC'nin istemediği yönde gelişmeye başladı. PKK Genel Başkanı Abdullah Öcalan'ın Rusya'ya, ardından İtalya'ya gelmesiyle birlikte Kürt sorunu Avrupa'nın gündemine oturdu.

TC, Suriye'ye yönelik savaş çığlıklarını nasıl bir ortamda ortaya attı? Gelişmelere kabaca bakalım:

Susurluk olayının ardından devletin pis işleri giderek su yüzüne çıkmaya başladı. Görüldü ki; Türk devleti bir yandan kendi koyduğu yasalar dışında illegal yöntemlerle çalışıyor. Devlet denen baskı organı, çete, mafya denen illegal aygıtlarıyla işbaşında. Bu gelişme öyle bir noktaya geldi ki, bizzat hakim kliklerin bir bölümünü rahatsız eder pozisyona geldi. Yaratılan canavar kendilerine de dış göstermeye başladı. Öylesine pislikler yapıyor ki bunları örtbas etmenin olanağı yok. Durum bu boyuta gelince, hakim sınıflar artık temizlenmesi çok zor olan bazı pislikleri temizlemek için bir kaç kadrosunu feda etmek zorunda kaldı, buna yönelik adımlar atılmaya başlandı. Bu temizleme sürecinde klikler arası savaş da kızışmaya başladı.

Bu savaş içinde "dürüst siyaset", "temiz siyaset" demeçleri ortalığı kapladı. Ama, "ben temizim" pozlarıyla ortaya çıkıp "temiz toplum", "temiz siyaset" propagandası yapan hakim sınıf temsilcilerinin her birinin demeçleri ardında, bizzat kendisinin ne kadar pis olduğu ortaya çıkıyordu. Çetelerle savaş açtığını, hesap sordüğünü açıklayan, hergün buna ilişkin demeçler veren 55. Hükümet'in de bu işin içinde olduğu ortaya çıktı. Kimi bakanlar istifa ettirildi. İş yine kurtaramadılar. Bunun arkasından bizzat başbakanın mafya ilişkisi ortaya çıktı. İş artık çığırından çıkmıştı. Devlet-çete-mafya birliği kaset savaşlarıyla, kliklerin kendi medyası üzerinden ortalığa dökülüyordu. Batanlar diğerlerini de kendisiyle batırmak için bildiklerini söylemeye başladılar. Devlet sırrı dedikleri pis işler artık çarşaf çarşaf ortalıkta dolaşır oldu.

Dinci faşistleri resmen iktidardan indirerek yerine ge-

tirilen hükümetin de bu pislikler içinde olduğunu herkes gördü.

Bütün önlemlere rağmen dinci gelişme önlenemiyor, PKK'ye yönelik topyekün savaşta her defasında "ezdik, bitirdik, yok ettik" palavralarından öte bir adım atılamadığının ortaya çıkması yanında, Kürt sorunu uluslararası alanda açıkça konuşulmaya başlanıyor, İtalya, Sür-günde Kürdistan Parlamentosu'nu resmen kabul ediyor.

Böyle bir ortamda Türk şovenizmi eşliğinde Suriye'ye yönelik savaş çığlıkları yükseldi. Suriye'yle bu gelişmeler yaşanırken PKK Genel Başkanı A. Öcalan Rusya'ya gitti. Türk devleti bu gelişmeyle birlikte bir kez daha PKK'nin çökertildiği, çözüldüğü yalanları eşliğinde zaffer çığlıkları yükseltti.

Kaset savaşı bir anda kesildi!

Gözler Rusya'daydı. Faşist Türk devleti A. Öcalan'ın iadesi için her yola başvururken, Duma, onun Rusya'da siyasi statüye kavuşturulması yönünde ezici çoğunlukla karar aldı. Sonuçta fakat yapılan pazarlıklar ve ABD'nin baskılarıyla A. Öcalan'ın Rusya'da kalmasına izin verilmedi. Bu arada, çetelerle ilişkisi gerekçesiyle 55. Hükümet'e gensoru verileceği açıklanmıştı. Ertesi gün, 13 Kasım'da A. Öcalan'ın İtalya'da yakalandığı haberleri ortalığı kapladı. Türk medyası büyük gürültülerle bütün bu gelişmeleri hükümetin başarı hanesine yazmaya başladı. Böyle bir aşamada yolsuzluk, hırsızlık ilişkilerinin onca önemi yoktu. Gensoru verilerek hükümet düşürülmemeliydi!

Devlet-mafya-çete ilişkin ortaya çıkabilir; hırsızlık yolsuzluk yapabilirsin; her türlü pislığe bataabilirsin; mademki APO yakalandı, bütün bunların ne önemi var! Hükümet başarılıdır ve başarılı bir hükümet düşürülmemelidir!

Hükümetin düşürülmemesi gerektiğini söyleyenler, bu hükümetin çeteyle, mafyayla ilişkisi olmadığını, bu nedenle düşürülmesinin yanlış olduğunu vb. savunuyor; bu ilişkinin varlığını kabulleniyor, fakat buna rağmen "terörle mücadelede bu kadar başarılı" bir hükümetin düşürülmesini yanlış buluyorlar. Çürümüşlüğü, rezilliğin bu kadarı olabiliyor!!!

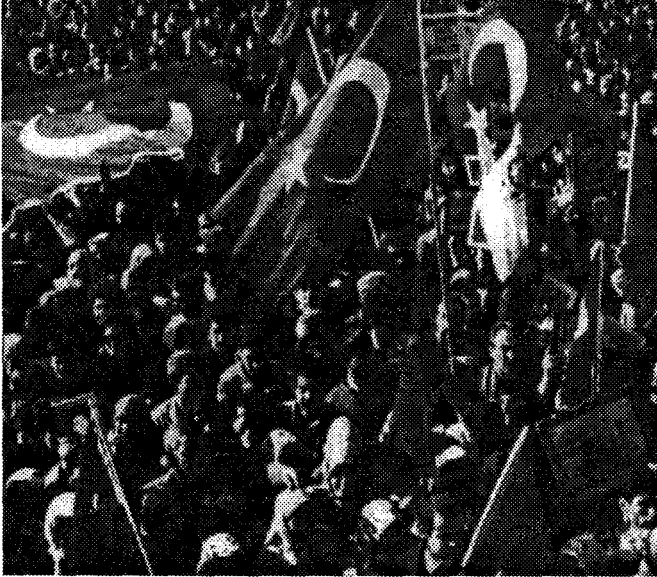
Bir yönüyle haklılar da... Gerçekten temiz olan yok. Bunu kendileri de görüyorlar. O zaman bağırıyorlar

"bundan daha iyisini kuramazsınız, gelin bu hükümeti boşa yıkmayın". Bu konuda haksız değiller, gerçekten de herkes pis, temiz olanı yok!

Pisliklerini örtmenin bir ilacı Kürtlere saldırı! Kim daha iyi saldırırsa puan topluyor. Azgın Türk şovenizminin bir görüntüsü böyle.

A. Öcalan'ın İtalya'ya gelmesiyle birlikte TC yaptığı ilk açıklamalarda İtalya'nın A. Öcalan'ı iade etmek için tutukladığını, bunun için sadece formaliteleri beklediğini anlattılar. Yasalarında iadeye engel olabilecek küçücük bir madde vardı: İdam! Adalet Bakanı açıklıyordu: "Kolay beş dakikada onu da kaldırırız."

Ortality şovenizmin toz dumanı kapladı. Türk'ün gücü bir kez daha ilan edildi! Ancak, Avrupa'nın soruna kendi açısından yaklaştığı, iade işinin o kadar da kolay olmadığı anlaşılınca Türk devleti kudurmaya başladı. Bizat Başbakan herkesi tepkisini göstermeye çağırırdı. Yıllardır pompalanan azgın Türk şovenizmiyle gözü dönmüş olanların tepkisi ne olabilirdi?

Devletin resmi ağızlarının "tepkinizi gösterin" çağrılar eşliğinde Kürtlere yönelik korkunç bir saldırı kampanyası başladı; şovenizm alabildiğine tırmandırıldı!

Devletin resmi ağızlarının "tepkinizi gösterin" çağrılar eşliğinde Kürtlere yönelik korkunç bir saldırı kampanyası başladı. HADEP binaları basıldı, sivil ve resmi güçler el ele Kürtlere saldırmaya başladılar. Bazı kişiler linç edildi. Bu saldırılar yeni saldırıları teşvik eder tarzda yayınlandı. Gözü dönmüş saldırganlar vatansever kahramanlar olarak lanse edildi, linç olayları "kitlelerin tepkisi" olarak gösterildi. Yalnızca HADEP binalarına değil, kimi Kürt mahallelerine, iş yerlerine baskınlar düzenlendi. Kürtler gruplar halinde gözaltına alındı, işkencelerden geçirildi, yüzlercesi tutuklandı.

İtalya'ya karşı da herkes tepki göstermeye çağırıldı. İtalyan mallarına karşı boykottan tutun da İtalya'yı terörist devlet ilan edeceklerine varan açıklamalarda bulundular. İtalyan bayrakları yakılıyor, işyerleri kepenk kapatmak zorunda kalıyor.

Yurtiçinde ve dışında kitleleri sokağa dökmek için

kampanyalar düzenleniyor. Kitleler birbirine kışdırılmaya çalışılıyor. Bütün bunları bizzat faşist TC organize ediyor. Öyle bir ortam ki, demokratik tavır takınmak, demokratik bir tepki gösterebilmek katledilmeyi, işkenceye çekilmeyi, tutuklanmayı, linç edilmeyi göze almayı gerektiriyor.

Türk hakim sınıflarının demokrasiden anladıkları budur. Onlar arasına demokrasinin yarım olduğunu, tam oturmadığını söylüyorlar. Bunların anladığı "tam demokrasi"; Kürtlere, devrimcilere, komünistlere karşı işkence, linç, katletme gibi olaylarda herkesin katılımcı olması, bu işi yalnızca resmi görevlilerin değil sivillerin de onlarla ele ele vererek yapmasıdır! Türk hakim sınıflarının gerçek çehresi budur!

Bu faşist devlet ormanları, köyleri yakar, yıkar, binlerce insanı yerinden yurdundan sürgün eder, insanların yollarda açlıktan soğuktan ölmesine neden olur. Yüzbinlerce askeriyle, özel timiyle, korucusuyla Kürdistan'a savaş açar, insanların üzerine kurşun yağdırır, çoluk çocuk, genç, ihtiyar demeden insanları katleder. Gözaltına alır kaybeder. Çöplüklerde ceset parçaları bulunur, hergün ne kadar insan öldürüldüğünün propagandası zevkle kendi medyasında yapılır, öldürülen gerillaların başları kesilip üzerine basılarak resimler çekilir vb. vb. Bütün bunları yapan faşist Türk devleti, A. Öcalan'ın 30 bin kişinin katili olduğunu söyler. İtalya'ya buna ilişkin dosya verirken kendisinin katlettiği ortaya çıkan Kürdistanlı gazetecileri bile PKK'nin öldürdüğünü söyler.

Türk faşist devleti böylesine kudururken, 14 Kasım tarihli Özgür Politika gazetesi A. Öcalan'ın şu açıklamasını yayınlıyordu: *"İtalyan hükümetinin bilgisi dahilinde Roma'ya geldim. Siyasi kimliğimle bu ülkede kalabilmem için gerekli işlemler yapılıyor. Ancak gelişmeler hakkında olumlu veya olumsuz birşey söylemek için henüz erken. Halkımızı, dostlarımızı ve tüm kamuoyunu bu konudaki gelişmeleri yakından izlemeye ve duyarlı olmaya çağırıyorum."*

Bunu ardından PKK ve ERNK'nın "Kürt halkı ve dostları Roma'da buluşmalı" çağrısıyla birlikte binlerce Kürt ve çeşitli milliyetlerden ilerici ve devrimci Roma'ya akın etti. Roma, A. Öcalan'ın siyasi kimliğinin tanınması vb. taleplerle yapılan geniş çaplı eylemlere tanık oldu. Bunlar haklı demokratik tepkilerdir. Meydan faşist TC'ye, emperyalistlere bırakılmamalıdır.

A. Öcalan'ın İtalya'da siyasi kimliğinin tanınması ve siyasi çalışma hakkını savunmak demokratik bir taleptir. Bu bağlamda onunla dayanışma içinde olmak her gerçek demokratın, devrimcinin, komünistin görevidir. PKK'nin çizgisinin ve o çizginin sonucu geline aşamanın doğruluğu, yanlışlığı bir başka sorundur.

Olgu şudur; A. Öcalan'ın İtalya'ya gelmesiyle birlikte Kürt sorunu yalnızca İtalya'da değil, tüm Avrupa'da gündemin başına oturdu ve tartışılmaya başlandı. Bu, PKK'nin çizgisinin pratik sonucuna dayanmaktadır ve PKK açısından bir başarıdır. Kürt sorununun uluslararasılaşmasını istemeyen, bu sorunu, PKK'yi imha ederek bitirmek için Suriye'ye savaş açmayı dahi göze alan

TC, bu bağlamda hezimete uğramıştır. A.Öcalan, Suriye'deyken tam olarak yapamadıklarını şimdi yapabilmenin adımlarını atmaktadır.

PKK, 1993'ten bu yana, TC ile barış masasına oturmak, Kürt sorununu siyasi temelde çözmek için defalarca barış çağrıları yaptı, tek taraflı ateşkes ilan etti. Böyle bir çözüm için uluslararası alanda büyük emperyalist güçlere çağrılar yaptı, özel mektuplar gönderdi. Bölücü olmadıklarını, ayrı devlet kurma gibi özel taleplerinin olmadığını, sorunun demokrasi ve insan hakları çerçevesinde Avrupa, ABD ve Türkiye'nin de içinde olacağı bir yapı içinde ele alınıp makul bir çözümde bulunulmasını defalarca ortaya koydular. Uluslararası alanda da PKK bu çizgisine uygun bir pratik sergiliyor. 16.11.98 tarihli açıklamasında da A. Öcalan çizgisinin ana hattını şöyle ifade ediyor:

"Bölgede yaşanan gerçek savaş sorunlarına uygar yöntem olan siyasetle çözüm bulmak kaçınılmazdır. Kürtlere, halkların özgürlüklerine, soykırım yöntemleriyle saldırılmasının hiç bir insani izahı yoktur. Bunu durdurmalıyız. Payıma ne düşüyorsa, terörün tümüne-bizden de kaynaklansa- karşıyım. Hemen durdurulması için üzerime ne düşüyorsa yapmaya hazırım. Bunun için sadece; insanlığın, başta BM, AB ve benzeri kurumlar gibi insan hakları ve demokrasi yanlısı güçlerin gözetimini, mümkünse iradesini harekete geçirmesini diliyorum."

Ve son günlerde de "örgütün yeniden yapılanması"dan söz ediyor.

Bütün bu açıklamalar örgütün "siyasi çözüm için TC'yle barış masasına oturma" bağlamında ortaya koyduklarının taktik değil, strateji olduğunu göstermektedir. Açıklamada da net görüldüğü üzere A. Öcalan, Kürt sorununun siyasi çözümünü başta BM, AB ve benzeri kurumlar gibi insan hakları ve demokrasi yanlısı güçlerin gözetimini, mümkünse iradesini harekete geçirmesine havale etmektedir. Roma'ya da bu siyasetin hayata geçmesine çalışmak için geldiğini belirtmektedir.

Peki bu siyaset doğru mudur?

Kesinlikle hayır! Bu siyaset, ne devrimcidir, ne bağımsızlıkçıdır. Belki, A.Öcalan'ın belirttiği gibi "demokrasi ve insan hakları çerçevesinde" soruna bir "çözüm" bulunacaktır. Bu; emperyalistlerin çıkarından başka dostları olmadığı gerçeğini yok sayan bir istemdir. Olgu şudur ki; emperyalistler, demokrasi, barış, insan hakları gibi kavramları kendi işlerine geldiği kullanırlar, onların çıkarlarına ters düşecek demokrasi ve insan hakları kavramlarını bir kenara kaldırıp atarlar. Aslında bunlar biliniyor ama her nedense bu kavramlar darlaştırılarak emperyalistlerle iş yapabilmenin basit araçlarına dönüştürülüyor, işi masum gösteren araçlar olarak kullanılabilir. Oysa durum hiç de öyle basit değil. Örneğin Kürt ulusunun ayrılıp ayrı devletini kurmak istemesi demokratik bir haktır. Ve evet bu aynı zamanda bir insan hakkıdır. Demokrasi ve insan hakları çerçevesindeki sorunları emperyalistler çözmeye muktedirse o zaman neden PKK, Kürt ulusunun ayrılıp ayrı devlet

kurma hakkını talep etmiyor? Çünkü PKK de emperyalistlerin böyle insan hakları, bu tür demokrasiyle işleri olmadığını; bunun emperyalizmin tabiatına aykırı olduğunu biliyor. Demek ki emperyalistler demokratik hakların, insan haklarının gerçek savunucuları olamazlar. Geriye ne kalıyor? Ölçüp biçecekler, çıkarlarına en uygunu hangisiyse onu verecekler. Tabii ki "demokrasi ve insan hakları" çerçevesinde! Denecektir ki bunların hiç mi önemi yok, bu bir adım değil mi? Tabii ki en basit demokratik taleplerin de önemi vardır. Bunların bile bedelsiz olmadığı açık. Bazı taleplerin elde edilmesi hiç yoktan iyidir. Ama bu iyilik, kötüler içinde bir iyiliktir. Ve bu noktadaki kazanımları Kürt sorununun çözümü olarak lanse etmek yanlıştır. Çünkü Kürt sorununun çözümü bu değildir, bu sorun ulusal sorundur. Ulusal sorunun gerçek çözümü de emperyalizm ve proleter devrimleri çağında, proleter devrime bağlı ve onun zemininde çözülecek bir sorundur.

Soruna bu çerçevede yaklaşmayanlar, emperyalistler arası dalaşı körükleme, ondan yararlanma adına, emperyalistlere etki alanlarını nasıl ellerinde tutabilecekleri ve nasıl geliştirebilecekleri konusunda danışmanlık yapma durumunda kalır. 7 Aralık 1998 tarihli Özgür Politika'da yayınlanan A. Öcalan'ın şu açıklamasına bakalım:

"Biz Avrupa'yı tekrar bu sorunun içine çektik. Avrupa'ya şans tanıdık. Terör suçlularının şiddeti de bu planın bozulmasına karşı, kızgınlık ve Avrupa'nın önünü kesme amaçlıdır. Avrupa, ABD'ye boyun eğerse ve kendini devre dışı bırakırsa bu ABD'nin devreye gireceği anlamına gelir. Kürt sorununda rolü olmayan Avrupa, Ortadoğu, Balkanlar ve Kafkaslar'da inisiyatifiyi yitirecektir. Biz Kürdistan'ın dört parçasında ve Avrupa'da örgütlü bir gücüz. Kürt sorunu çözümü dışında kalan Avrupa çok zayıf düşecektir."

Burada gayet net bir biçimde Avrupalı emperyalistlerin Kürt sorununa el atmalarının ne kadar çıkarlarına bir iş olduğu anlatılıyor. Hesap kitap ortaya konuyor!

Emperyalistlerin bu bölgelerdeki inisiyatifi ne demektir?

Emperyalist inisiyatif; bulunduğu alanda baskı ve sömürüyü gerçekleştirme imkanına sahip olmak, alanın bağımlılık çarkını elinde tutmak demektir. Eğer Avrupalı emperyalistler Kürt sorununun çözümünü sağlayacak olurlarsa Ortadoğu'da, Balkanlar'da ve Kafkaslar'da sömürde aslan payını almaya hak kazanacaklar. Eğer PKK'nin kendilerine tanıdığı şansı kullanmaz, sorunun çözümüne yardımcı olmazlarsa, yazık olacak, çünkü o zaman bu pastayı ABD'ye kaptıracaklar...

Bu hesabı emperyalistlerin kendisi yapabilir. Bu, anlaşılır bir şeydir, çünkü müdahale edip etmemeleri yapacakları hesaba bağlıdır. Ama ne yazık ki, bunları sömürgeci zulüm altında inleyen, kurtuluş isteyen bir ulusun, ulusal hareketinin önderi söylemektedir!

Bu politikalar Kürt ulusunu kurtuluşa taşıyamaz. Kurtuluş, proletarya önderliğinde devrimde, sosyalizmde. Bu için başka yolu yok!

Aralık 1998 X

TC - Suriye gerginliği ve bazı gerçekler...

Eylül-Ekim aylarında TC'nin Suriye'ye karşı tırmandırdığı savaş kıskırtıcılığı, yerini diplomasi masaları etrafında görüşmelere bırakmış olsa da, geride kalan gerginlik üzerine kısa bir değerlendirme yapmanın ve yaşananlardan bazı sonuçlar çıkarmanın gerekli olduğunu düşünüyoruz.

Kürt sorunu karşısında tutulduğu histeriyle azgın Türk şovenizmi eşliğinde Suriye'ye karşı en yüksek perdeden savaş naraları atan TC, hızlı bir şekilde diplomasi trafiğine yöneldi, ya da bu yöne kanalize edildi. "Sabrımız taşı, ultimatom verdik, 45 gün süre tanıdık, 24 saatte güneyinden çıkarız vb." tehditler eşliğinde üstünlük psikozuyla pompalanan savaş havası silahlı çatışmaya varmadan bitirildi. TC'ye savaş çıgıllıkları attıran faktörlere bakıldığında, "sıcak savaş" olasılığının çok yüksek olmadığı esasında bir ölçüde biliniyordu.

Türk hakim sınıfları kendi aralarında yürüttükleri da-laşta hergün birbirlerinin kirli çamaşırlarını ortaya sermekte. Pislikleri artık iyice ortalığı kaplar duruma geldi. Gündem bu pisliklere kilitlenir oldu. Bunun yanı sıra her defasında PKK'yi bitirdik, yok ettik söylemlerinin bir palavra olduğu, giderek PKK'nin uluslararası alanda diplomaside mesafe kaydetmekte olduğu görüldü. TC açısından durumu kurtarmanın en iyi yolu savaş ortamını körüklemek PKK ve önderliğini imha etmek veya en azından bulunduğu yerden çıkarmaktı. Bunu yapabilmek için de Suriye'nin kendisiyle birlikte hareket etmesini sağlamak gerekiyordu. Savaş çıgıllıkları bu nedenle atıldı, pazarlıklar buna göre yapıldı.

Tablonun tamamının bu kadar olmadığı, bunlar önemli faktörler olsalar bile ancak tablonun bir bölümünü oluşturduğu gözden kaçırılmamalıdır. Bölge üzerinde egemenliklerini daha da arttırmak için kıyasıya bir rekabet içinde bulunan emperyalist devletlerin, gelişmeleri kendi hesaplarına kullanmak için ellerinden geleni yapmaktan geri durmadıklarını, bunların perde arkasındaki asıl aktörler olduklarını hesaba katmak gerekir.

Tarihsel ve dönemsel açıdan bakıldığında TC ve Suriye gibi iki sömürgeci devletin aralarındaki anlaşmazlık konularının ciddiyeti görülmüş olacaktır. Fakat bu, işin görünen yanısıdır. Son krizin yaşanmasında perde arkasındaki emperyalistlerin çok daha önemli hesaplarının olduğuna işaret etmek gerekir. Bölgeye "çeki düzen" vermek adına, "yeni dünya düzeni" denen güncel barbarlık düzeninin uygulayıcılarından olan ABD-İsrail-TC üçlü ittifakının, Suriye'yi de bu ittifaka katmak için çeşit-

li zorlamalardan kaçınmayacakları hesaplanmalıdır.

NATO içerisinde yer alan bazı güçlerin Suriye'ye dayattıkları en önemli silahlardan biri, artık SB'nin bulunmadığı koşullarda kendisine dayanılacak bir güç bulması ve bu tercihi bir an önce yapmasıdır. Suriye rejiminin bu mesajı aldığı ve adımlarını atarken bu olguyu çok önemseydiği yadsınamaz. Nitekim Suriye devleti Fransa ile geleneksel tarihsel ilişkilerini sürdürürken, diğer yandan da ABD emperyalizminin baskısı neticesinde -özellikle son yıllarda- Fransa'dan çok Amerikan ve Rus emperyalizmi arasında gel-git tarzında bir görünüm vermektedir.

Peki, bu koşullarda bölgede bir bloklaşma eğiliminden bahsedilebilir mi?

Hangi emperyalist büyük devletin yanında yer alma kararını vereceği noktasında bocalayan Suriye rejiminin bugünkü bloklaşma eğilimi içinde daha çok Amerikan ve Rus emperyalizmi ile "Avrupa emperyalizmi" arasında sıkışıp kaldığı ve fakat esasında Rus ve Avrupalılarla arayış açmadan Amerikan yanlısı politikalara onay vereceği bir ihtimal olarak gözükmemektedir. Bunun gerçekleşmesi durumunda ABD bölgeyi çok daha kolay denetleme imkanı bulacak, Ortadoğu'da daha rahat ci-rit atabilecektir.

Emperyalistlerin ve bölge devletlerinin Ortadoğu'da kimi noktalarda birlikte hareket etmeleri; bunların aralarında tam bir bloklaşmanın olduğu, her noktada birlikte hareket ettikleri anlamına gelmez. Bölgede herkesin kendine göre hesabı var. Bu hesaba bağlı olarak kimi yakınlaşma tutumları içine girilmekte, bazı noktalarda birlikte adımlar atılmakta veya benzer politikalar seslendirilmektedir. Bu gelişmelerden hareketle bölge düzleminde bloklaşmanın gerçekleştiği saptamasını yapmak gerçekçi değildir.

Ortadoğu'da, örneğin, Kürdistan'ı aralarında paylaşan dört devlet için -Kürt sorunu karşısındaki öz itibarıyla ortak olan tutumlarını bir yana bırakırsak- bir bloklaşmadan söz etmek mümkün mü?

Bloklaşma "olacaktır" ve hatta "olmuştur" sonuçlarını çıkaranlar var. Önce kime karşı bir bloklaşmanın yaratılmak istendiğinin yanıtı objektif olarak verilmek zorundadır. Bloklaşmadan sözedenler, soruna objektif yaklaşmadıklarından bunun kime karşı olduğunu açıklayamamaktadırlar.

Bölge devletleri arasında birbirlerine karşı bloklaşma pozisyonu var mıdır? Bu nokta, spekülasyona açık kapı bırakan bir özellik taşımaktadır. Gelişmelere göre farklı

şekillenmeler yaşanabilmektedir. Bazen Kürdistan'ı aralarında paylaşan dört devletin birlikte hareket edişine tanık olunduğu gibi, bu devletlerin kendi aralarında en keskin çelişkileri de yaşadıkları biliniyor. Geriye dönüp bakıldığında, birlikte hareket etmektense, birbirlerinin dışlanması eğilimi hakim yön durumundadır. Bugün için Suriye karşısında diğerlerinin birliğinden bahsedilemez. Aynı şey İran ve Irak'a karşı da geçerlidir. TC'ye yönelik ciddi bir birlikte hareket etme tutumunun alındığı iddia edilemez. Daha açık bir ifadeyle İran, Irak ve Suriye arasında TC'ye karşı ortak hareket eden bir oluşumdan söz edemeyiz. Tek farkla son gerginlik karşısında Arap devletlerinin bir kısmından Suriye'ye destek gelmiştir; fakat bunu, Kürdistan'ı bölen devletler arasında -TC haricindekilerin- bir yanyana geliş olarak değerlendirmemek gerekiyor.

Bloklaşma eğilimi yoktur. Hangi anlamda yoktur? Emperyalist bir devlete karşı bölge devletleri arasında ortak hareket etme anlamında yoktur.

Bloklaşma öteden beri vardır. Hangi alanda ve anlamda vardır? Kürt ulusal hareketine karşı vardır. Bölgedeki sömürgeci ve ilhakçı devletlerin, Kürt ulusal mücadelesinin gelişmesi karşısında kendi aralarında birlik yönünde çok fedakarca çalıştıkları, hemen her ulusal yükseliş döneminde kanıtlanmıştır. Son kriz bağlamında da aynı şey yaşandı. Gerginliğin diplomasi masalarında ele alındığı günlerde Türkiye, Suriye ve İranlı yetkililer, oluşan yeni durumdan "memnuniyetlerini" ifade ediyorlardı.

Türk kemalistleri ayırım yapmaksızın bölge gerici devletleriyle, bölgenin şeriatçı güçleriyle Kürt sorununda ittifaka girmede başı çekmektedirler. Bu tek örnek bile gösteriyor ki; en sancılı oldukları Kürt sorununda yanyana gelip ittifak oluşturmaktadırlar. Hepsi de Kürt ulusunun ulusal hakları ve eşitlik için verdiği mücadeleye tahammül etmemektedir. Öyle ki Kürdistan'ı parçalayan bu devletler, Kürt ulusunun kültürel düzeyde kendini temsil etmesini bile arzulamamakta ve bu yöndeki gelişmeleri kanla bastırmaktadırlar. Kısacası, Kürdistan'ı parçalayanlar "düşman kardeşler"dir ve bunlardan yana bir beklentiye düşmek kadar yanlış bir şey olmaz!

Suriye gerçeği. . .

Kendi sınırları içinde ve dışında çeşitli ulus ve azınlıklara karşı şovenist ve baskıcı yaklaşan, Suriye diktatörlüğü bölgede etkinliğini geliştirmek için konjonktürel gelişmelerden yararlanmak amacıyla pekçok girişimin içinde yer almaktadır. Lübnan, Filistin, Kürt vb. sorunlara yaklaşımının yanında, inanç farklılıkları bağlamında-

ki icraatları da ortadadır. Kürdistan'ın bir bölümünü sömürgeleştiren, kendi içindeki Kürtlere karşı, sömürgeci diktatörlüğü uygulayan faşist Suriye rejimi, Kuzeyli Kürtlere şirin görünmeye çalışabilmektedir. Kürtleri kendi aralarındaki çıkar dalaşında kullanma taktiği koruyuculuk maskesiyle örtülüyor. Suriye rejimi işçi sınıfı ve emekçilere, ezilen halklara, devrim ve sosyalizme, tutarlı antiemperyalist mücadeleye, özgürlük ve bağımsızlık mücadelesine düşmandır. Böylesi bir durumda, Hafız Esad rejiminin "ilerici insanlığın" saflarında gösterilmesi, ne adına yapılsa yapılsın yanlıştır, kapitalist düzenin şirin gösterilmesidir.

Bölge düzleminde de, emperyalistler arasındaki çelişkilerden yararlanmaya çalışmak; birinin ötekine karşı ilerici ve anti emperyalist olarak görülmesini, gösterilmesini beraberinde getirmemelidir. Dört sömürgeci gücün Kürtlerin ulusal demokratik mücadelesini bastırma için her dara düştüklerinde yanyana geldikleri hatırlandığında, bunların Kürt ulusal kurtuluş mücadelesinin dostları olmadıkları görülmek zorundadır.

Bizzat, PKK tarafından Kürtlerin dostu olarak lanse edilen Suriye rejimi tarafından Kürtlere karşı, sömürgecileri bir araya getirme çağrıları yapıldığı Özgür Politika'nın şu haberinde de görülmektedir:

"Kürdistan Yurtseverler Birliği (YNK) lideri Celal Talabani, Suriye ziyaretini iptal etti. Edinilen bilgilere göre, Talabani, Suriye tarafından hazırlanan ve Güney Kürdistan'daki durumun Şam, Tahran, Ankara ve Bağdat arasında görüşülmesini öngören bir rapora tepki olarak ziyaretini iptal etti. Suriye tarafından hazırlanan raporda, sözkonusu dört ülkeye toplanma çağrısı yapılırken, Kürtler dışlanıyor." (Özgür Politika, 27 Ekim 1998, sf. 3)

Ö. Politika gazetesinin haberi bölge başkentlerinin Kürt ulusunun ulusal demokratik mücadelesi karşısında birbirlerinden farklı olmadıklarını, bu sorun sözkonusu olduğunda ittifakta zorlanmadıklarını göstermektedir.

İşin özünü anlamak istemeyenlerin biçimle uğraşmasından şaşılacak bir şey yoktur. *"Suriye tarafından hazırlanan raporda, sözkonusu dört ülkeye toplanma çağrısı yapılırken, Kürtler dışlanıyor."*muş! Beklentiye bakın!

Sanki Kürtler dışlanmasa bu dört sömürgeci karşıdevrimci devletle acaba Kürt sorunu mu çözülecek? Hayır, bütün zorluğuna rağmen Kürdistan sorunu ancak ve yalnız bu devletler işçi sınıfı önderliğindeki devrimlerle yıkıldıktan ve proletarya iktidara geldikten sonra çözülecektir.

TC tarafından Suriye ile yeni bir "bahar" başlatılmak isteniyor. Önce yüksek perdeden savaş naraları atıldı, hemen ardından "barış masaları" dizildi ve akabinde

kamuoyuna yayınlanan protokol imzalandı. Protokole bakıldığında, iki tarafın Kürt ulusal mücadelesine karşı yeniden mutabakata vardıkları görülüyor. Demek ki, bu iki devlet de Kürt ulusunun ulusal mücadelesine karşı yeri ve zamanı geldiğinde birlikte hareket etmekten geri durmuyorlar.

Hatırlanacaktır, benzer bir protokol daha önce de (1992 Nisan'ında Şam'da "Güvenlik Protokolü" adı altında bir anlaşma imzalanmıştı.) imzalanmış ve iki devletin yetkili ağızlarınca yüksek perdeden dostluk vaazları verilmişti. Özgür Politika'nın Talabani'ye dayanarak verdiği habere bakılacak olursa, iki devletin protokol sonrası kurdukları dostluğun kapsamının genişletilmesi maksadıyla Suriye tarafından dört sömürgeci devletin birlikte hareket etmesi yönünde girişimler de başlatılmış bulunuyor.

Kürdistan'ı kendi aralarında bölmüş/parçalamış sömürgeci devletler; Şeyh Sait direnişinden, Ağrı ayaklanmasına, Dersim isyanı esnasında oluşturulan Sadabad Pakt'ından, Mehabad'da geri çekilen Barzani kuvvetlerine saldırmaya; 1975 Cezayir anlaşmasından en son Adana'da imza edilen anlaşmaya kadar, her tür yolu ve yöntemi deneyerek aralarındaki çelişkileri bir yana bırakmakta ve Kürt ulusunun ulusal demokratik mücadelesine karşı birleşebilmektedirler.

Kriz karşısında bazı tavırlar...

Gerginlik karşısında devrimcilik, sosyalistlik, solculuk adına takınılan tavırlarda ciddi yetmezliklerin ve perspektif yanlışlıklarının yaşandığını belirtmemiz gerekiyor. Özellikle varolanların arasında bir tercihe dayanarak siyaset üretme kültürünün varlığını sürdürmesi alenen yeniden yaşandı. Körfez dönemindeki hatalı yaklaşımların bir ölçüde tekrar edildiği bir kez daha görüldü.

Saldırıya uğrayanla saldırıyı birbirinden ayırdetmek ne kadar gerekli ve zorunlu ise, aynı şekilde saldırının ve saldırıya uğrayanın nitelikleri hakkında da berrak siyaset sahibi olmak şarttır. Her saldırıya uğrayanın mutlaka mazlum olduğu/olacağı sabit saptaması yapılmamalıdır. Mağdur olmakla o mağdurun yanında yer alıp/almamak çok farklı durumlardır ve burada soruna doğru yaklaşılmadığında "mağdur olanın yanında yer alma" adına iki haksızdan birini kayırma tutumuna düşülmüş olacaktır. Bu tutum halkların mücadelesine büyük zararlar verir. Dün nasıl ki Saddam rejimiyle molların önderliğindeki İran arasında bir tercih yapmak ve birini savunmak gerekmiyordusa, aynı şekilde bugün de Suriye veya TC sömürgeciliğinden birini haklı gösterme tutumu içinde olmamak gerekiyor.

Bu krizde iki devletten birinin yanında yer almak, ya da birinden yana tarafsız bir tutum içine girmek, ve hatta suskunluk pozisyonu içinde durmak komünistlerin ve devrimcilerin tavrı olamaz. Krizin bir tarafında ABD-TC-İsrail güçlerinin bulunması, "karşı" tarafın savunulmasının nedeni olamaz. Böyle bir siyaset büyük hayduta karşı küçük haydutun yanında yer almaktır ve bu yanlış

bir siyasettir. Ehven-i şer politikası devrimcilerin tutumu olamaz. Bugün bölgede İran, Irak, Suriye devletlerinin somut olarak şu ya da bu emperyalist devletin koçbaşı olmamaları; bu devletlerin işçi sınıfına, ezilen ulus ve milliyetlere karşı azılı birer düşman oldukları gerçeğini ortadan kaldırmıyor. Bir şey daha; öncelikle bu üç devletteki devrimcilerin, komünistlerin ve gerçek bağımsızlıktan yana olan herkesin görevi; emperyalist, faşist, sömürgeci herhangi bir devletten yana olmak, onlara karşı hayırhah bir tutum içinde bulunmak, birilerine şirin görünmeye çalışmak vb. değil; devrimci yörengeye girerek, bu devletleri yıkmaya mücadelesini yükseltmektir. Sorunun gerçek çözümü buradadır!

Bu bağlamda, "Birleşik Devrimci Güçler Platformu"nun tavrına da kısaca değinmek gerekir. Önce platformun bildirisinde yazılanlara bakalım:

"Biz; bu temelde TC'nin Suriye'ye ve bölgeye yönelik savaş çıkırtkanlığı tehditlerini ve bölge halklarının aleyhine olan tehlikeli politikalarını şiddetle protesto ediyor, tüm bölge ve tüm dünya ilerici insanlığı ile güçlerine mutlaka bu saldırıya karşı durmasıyla birlikte aktif tavır almaya çağırıyoruz." (Özgür Politika, 10 Ekim 1998)

Burada, Türk sömürgeci devlete karşı takınılan olumlu devrimci tavır, Suriye'ye karşı gösterilmemektedir. Halbuki başta Suriye'deki emekçi halklar olmak üzere, Suriye rejiminin bölge emekçi halklarına karşı siyaseti savunulamayacak türdendir. Eğer BDGP iki ülkenin emekçilerini iki devlete karşı mücadeleye çağırmış olsaydı tutarlı davranmış olacaktı, ancak o böyle davranmıyor. Birine esas darbeyi indirmek şeklinde hareket edilse bile, yine de buradaki görev çağırısı tek yanlı olmaması gerekirdi. Evet, TC'nin attığı naralarını, savaş kışkırtıcılığını vb. dikkate alarak öncelikle TC'ye vurmak yanlış değildir. Ama bu, Suriye gericiğinin bir biçimde devrimci mücadele hedefinin dışına taşınması, objektif bakımdan korunması ve kollanması anlayışına yol açmamalıdır. BDGP, Suriye'nin niteliğine ilişkin berrak bir tavır koymamakta, en iyimser bir ifadeyle bu noktayı suskun geçmektedir. Bu tavır, işçi sınıfına ve tüm ezilenlere yanlış bilinç taşımaya hizmet etmektedir!

Sonuç olarak; bölgenin sorunlar yumağı olduğu bariz bir gerçektir. Bu gerçeklik; ulusal kurtuluş, devrim ve bağımsızlık yönünde, her an yeni fırsatların ortaya çıkmasını sağlayabileceği gibi, büyük yıkıntı ve kayıpların da yaşanmasını beraberinde getirebilir. Verili koşullarda bölge genelinde güçlü antiemperyalist bir gücün bulunmaması, ilgili coğrafyayı kapsayan emperyalizm karşıtı mücadelenin başarı şansını düşürmektedir. Ancak bu, bir kader değildir ve tartışma götürmez şekilde geçici bir durumdur.

Buna son vermenin yolu; her zaman, her yerde, her an devrim, bağımsızlık ve sosyalizm için çalışmaktır. Böyle zafere gidebiliriz. İşte o vakit halklarımızın tepesinde savaş tamtamları çalmayacak; ülkemiz ve bölgemiz emekçi halkları kardeşçe barış içinde yaşayabileceklerdir.

Kasım 1998 X

HÜKÜMET DIŞI SİVİL ÖRGÜTLERİN İŞLEVİ:

Düzeni korumak!...

Bu yazımızla, "küreselleşen dünya"nın gözde organları olarak sunulan NGO'ların (Non - governmental organization-hükümetler dışı sivil örgütler) gerçek işlevlerinin ne olduğunu açmaya çalışacağız. Bu sorun, bir ölçüde tüm ezilen ulus ve halkların, proletarya ve emekçilerin özgürlük ve devrim mücadelesini yakından ilgilendirmektedir.

Burjuva liberal sivilleşme yönünde atılan adımların bir parçası olarak burjuvazinin bizzat oluşturduğu, ya da oluşmasını teşvik ettiği NGO'lar giderek yaygınlaşıyor. Bu örgütlenme modeli devrimci saflara da benimsetilmeye çalışılıyor.

Kendi öz gücüne güven unsurunun zayıflamasının en tipik sonuçlarından biri olarak dışa yönelenler için can simidi görevi gören -sivil kimlikli resmi siyasetin taşıyıcı organları durumundaki- hükümetler dışı güya resmi olmayan örgütlerin son yıllardaki atağının ilericiilik adına mücadele eden güçler üzerinde etkisiz kaldığı söylenemez.

Antiempyralistlikleri söylem düzeyinde kalanların sonuçta şu ya da bu empyralist devletin güncel taktiğine ilişkin duruşunu reddetme pozisyonunu aşamayacakları açıktır. Bunun açık olduğu kadar; yalnızca herhangi bir empyralist güce karşı olmanın, yalnızca bir empyralist güce karşı mücadele etmenin antiempyralistlikle, antiempyralist mücadeleyle ilgisi olmadığı da açıktır.

Gerçek antiempyralist mücadele verenler; empyralist barbarlığa karşı herhangi bir ayırım yapmaksızın her devrim, ülke ve devrimci parti için; bütün ülkelerin proletaryası ve ezilen emekçi halklar için; sömürge ve ezilen uluslar için olmazsa olmaz şekilde kurtuluşun empyralizme karşı savaşı zafere götürmekten geçtiğinden yola çıkar, mücadelesini bu zeminde yürütür.

NGO'lar tam da bu tür yalın gerçeklerin üzerinin kapatılmasına, doğruların bilinçlere çıkarılmasının engellenmesine yarayan, bu açıdan tam bir yanıltma ve ortamı muğlaklaştırmanın araçları konumundadır.

NGO kurma seferberliği...

"Eski" istihbarat uzmanlarının, hükümet üyelerinin, devlet bürokratlarının ve ordu erkinin... emeklilikleriyle birlikte güvenlikleri sağlandığı kadar, işsiz kalmamalarına da dikkat edilmektedir. Güvenlik unsurunun devamında en kayda değer şey vakti zamanında yaptıkları hizmetlerinin karşılığını görmek olduğu gibi yanı sıra hizmetlerine devam etmekle doğrudan bağlantılıdır.

Yalnız bu kadar mı?

Elbetteki hayır, birikimlerini, tecrübe ve yeteneklerini de burjuva egemenliği için en verimli şekilde kullanmaları karşılığında maddi doyum problemleri de ortadan kaldırılıyor. Bu zemin üzerinde bulunanlar konumlarının hükümetler ya da daha doğru bir tanımla devletin resmi kurumlarının dışında ve fakat devlet için varolan oluşumların içinde bulunup faaliyetleri sürdürmenin daha akla yatkın olduğu sonucuna götürdü. İşte tam bu noktada burjuvazinin bu "emektar" kadroları

özellikle son yıllarda yalnızca sayıları değil esasında etkileri de artan sivil örgütler içinde kümelenmektedirler. Bunlardan birkaçının isimleri anımsandığında bunların ne kadar "hükümetler dışı sivil" oldukları da anlaşılmış olacaktır. İşte bu "sivil"lerden birkaçı: Kissinger, Graham Fuller, Yekta Güngör Özden...

Akdeniz Laboratuvarı Vakfı'ndan Gözyaşı Fonu'na, CIA'cı Turhan İtil'in HZİ Vakfı'ndan Dünya Antikomünistler Birliğine (1982'deki bir toplantısına Abdullah Çatlı'da katılmış.), Moşe Dayan Merkezi'nden, Carnegie

**NGO'lardaki
bileşimler çok renklidir!
Holding sahibinden, işçiye kadar
farklı iki uçtakilerin aynı kuruluşun
kurucuları olmaları, birlikte
faaliyet yürütmeleri başarılmıştır. (...)
Yerlisi, yabancısı, büyüğü küçüğü;
velhasıl gülyüzlü demokratından
ırkçısına kadar çeşit çeşit
sivil toplum örgütü, ya da
hükümetler dışı örgütler-
organlar var!**

Vakfı'na, Toplumu Rehabilit Etme Örgütü'nden Fransa Özgürlükler Vakfı'na kadar onbinlerce hükümetler dışı sivil örgütün bulunduğu ve bunlara hızla yenilerinin eklendiği bir ortamda doğrudan bir NGO furcasından bahsetmek sanırız hiç de abartma değildir.

Bir dereceye kadar belli bir kesimi için laf spekülasyonları tanımını da kullanabileceğimiz NGO çeşitlenmesindeki sayısal ve alan zenginliğini öncelikle vurgulamak gerekiyor. Bu çoğalmaya paralel olarak yapısal düzenlemeye de büyük dikkat gösteriliyor. Varolanlara yenileri eklendiği gibi mevcut olanlarından bazıları merkezileştiriliyor, şubeler ağına kavuşturuluyor ve etkileri yaygınlaştırılıyor. Bunun yanında alan ve konumun önemi ne göre ülkesel ve bölgesel özgünlükle uyum içinde tasnif edilerek konumlandırılıyorlar. Ve tabii olanakların sonuna kadar hizmetlerine verilmesi nedeniyle yaratma, zenginleştirme ve dikkatleri üzerinde toplayarak kendi cazibesini arttırma noktasında ölçü tanımayan bir çekim merkezi haline geliyorlar/getiriliyorlar. Bunun için de örgütlü mücadeleye savaş açmadan tutun da "belediye sosyalizmi"nin teşvikine kadar insanlığın geleceği "hükümetler dışı" bu örgütlere havale ediliyor! Özcesi, sermaye egemenliğinin devamı için her şey mübah. Sivil toplum keşfedilerek devrime elveda çağrıları eşliğinde proletaryaya, komünistlere ve devrimcilere karşı sahtekarca "barış ve topluma hizmet" demagojileriyle yoğun ideolojik bombardıman eşliğinde savaş ilan ediliyor. NGO'lardaki bileşimler de çok renklidir! Holding sahibinden, işçiye kadar farklı iki uçtakilerin aynı kuruluşun kurucuları olmaları, birlikte faaliyet yürütmeleri başarılmıştır.

Çekici kılmak maksadıyla özel olarak tercih edilen bu tür bileşimlerin zamanla değişik kesimleri etkilemede başarısız kaldığı söylenemez. Türkiye özgülünde bu başarı giderek tımandırılmak isteniyor. Reformistlerin ve liberal burjuvaların, yorgun demokratların; kısacası devrim eylemine sıkı sıkıya sarılmayan herkesin bir biçimiyle NGO etkinlikleri yörüngesine girdiği artık bir sır değildir. Burjuvazinin son durağına kadar yolculuk yapacağı gidişatından bilenen ve buna uygun bir gelişme seyri izleyen TKP'nin, evrimini tamamlayarak en sonunda TUSTAV (Türkiye Sosyal Tarih Vakfı) limanına demir atmaları türünden gelişmeler artık yadırganmıyor, sıradan birer örnek oluşturuyor. Eski döküntülerin oluşturduğu görüntünün, devrimci ve demokrat saflarda tahribatlar yaratmadığı, çözülmelere yolaçmadığı iddia edilemez.

NGO bolluğu haliyle pekçok insanın kafasını karıştırıyor. Yerlisi, yabancı, büyüğü küçüğü; velhasıl güler yüzlü demokratından ırkçısına kadar çeşit çeşit sivil toplum örgütü, ya da hükümetler dışı örgütler-organlar var! Sivil kavramının, oldukça insani boyutu itibarıyla öne fırlatılmasına aldanmamak için, bu örgütlerin kimler tarafından ve ne için kurulduğuna bakmak gerekiyor. Birkaç örneği ele almaya çalışalım.

İlk önce Birleşmiş Milletlerin doğrudan denetiminde çalışan birtakım örgüt/organların varlığının NGO kapsamında ele alınmasının yanlış olmadığını belirtelim. BM

inisiyatifinde çalışan örgütlerin esas uğraş ve amaçları emperyalizmin çıkarları için varolan BM'nin politikalarının uygulanmasıdır. "Yeni Dünya Düzeni" koşullarında da BM'nin emperyalist barbarlığı şirin gösterme görevini üstlendiği hatırlandığında, BM başta olmak üzere onun inisiyatifindeki organların da emperyalizmin çıkarları için varolduğu kesindir. Bu oluşumların, sözde hümaniter görünümüne aldanılmamalıdır.

Devletlerin-hükümetlerin kontrolündeki sivil toplum örgütlerinin siyasi düzlemde ekonomik alana, etnik sorunlardan çevre problemlerine kadar çok geniş bir alanda örgütlenme ağına sahipler.

NGO patlamasında devletlerin doğrudan görev üstlendikleri aşıkardır. Özellikle istihbarat örgütlerinin eski elemanlarından yeni sivil örgütler kurmaları bilinen eski bir yöntemdir. Medya alanından yardımlaşma örgütlerine kadar bir dizi alanda kurdukları sivil etiketli örgütlerle egemenliklerini yaymak, vazgeçmedikleri bir yol olarak hâlâ tercih edilmektedir. Örnek olması bakımından CIA'nın kurduğu radyo istasyonları, yayınevleri ve çeşitli yardım kuruluşları verilebilir. Bunların yanında güya "insani yardım örgütleri" türünden adlandırmalarla kendilerini lanse edip şirin gösterme noktasında da kusur etmemektedirler.

Devletlerin, yalnızca istihbarat görevlilerinin kurduğu ve içinde çalıştığı NGO'larla yetinmediği, çeşitli yöntemlerle bizzat devlet kaynaklarını NGO'lara peşkeş çektiği ayrı bir olgudur.

Birtakım ülkelerde darbeler tezgahlayan ve darbe planlarının başını çekenleri koruyan NGO'ların bulunduğu (Azerbaycan'da Aliyev'e karşı darbe yapma hayaliyle yaşayan Guliyev'in Amerika'daki Carnagy Vakfı tarafından pazarlanması ve palazlandırılması örneğinde olduğu gibi...) bir ortamda, eli kanlı katillerin sivil toplum örgütleri içinde korunduğu bir yerde, pekçok NGO'nun faşizm iktidarı için çalışmasında yadırganacak hiç bir şey yoktur.

Genellikle emperyalist devletlerin denetiminde başka ülkelerde faaliyet sürdüren NGO'ların, geçmişin misyoner çalışması yürüten oluşumlarından fazla bir farkının bulunmadığını belirtelim. Aralarındaki rekabet derinleşip ortalığa paylaşım kokuları yayıldıkça, kritik bölgelerde cirit atan eski diplomat ve yöneticilerin rehberliğindeki sivil "insani" örgütler, bütün marifetleriyle hemen oracıkta bitiveriyorlar. Kendi aralarında uzmanlık konularına göre ayrışmalarıysa, iş kotarma ve sonuç alma başarısını sağlıyor. Özellikle büyük emperyalist devletler bu noktada hayli mesafe katetmiş durumdadırlar.

Tekellerin devletler üzerindeki ağırlıklarını bu alanda da rahatlıkla gösterdikleri artık fazlasıyla deşifre olmuştur. Almanya somutunda bu olguyu farketmek için ufak bir araştırma, bilgilenme kafi. Volkswagen Vakfı! İkinci Dünya Savaşı'nda Yahudileri köle gibi çalıştırmış bir tekelin vakfı ne işe yarar diye bir soru sormak bile durumu izaha yeter... Krupp Vakfı'nın bundan farklı bir karakterde olmadığı da gerçektir. Ya da Alman devletinin çıkarları için varolan Friedrich Neuman Vakfı'nın Türkiye'de özelleştirmenin nasıl başarılabacağı konusundaki

aktivitesinin bu sivil kuruluşun esas işinin ne olduğunu ortaya koyması gibi...

Sivilleşme atağında en revaçta olanı vakıflar üzerinden NGO sahibi olmaktır. Devletlerden bireylere, kolektif olanından bireyin tekelindekine dek bu alanda tam bir sivil örgüt enflasyonu yaşanmaktadır. Bir dizi çevre Vakıf adı altında her çeşit amaç için örgütlenebilmektedir. Tekellerin denetiminde ya da parti ve devletlerin etkinliğinde değişik kesimleri temsil eden vakıflarda çığ gibi bir artış yaşanıyor. Buna çarpıcı bir örnek olarak güya "çevre gönüllüsü" payesini kendine vermiş TEMA Vakfı gösterilebilir. Bu vakfın kurucuları arasında Koç, Sabancı, Enka ve diğer büyük holdinglerden bazılarının bulunuyor olması vakfın kimliğini tereddütsüz ortaya koyuyor. Tam bir doğa katliamcısı (Ankara-Gerede otoyolu için 1.5 milyondan fazla ağacın kesimi; Koç Üniversitesi için Sarıyer Ormanı'nın talanı vb.) ekibin işbaşında bulunduğu bu vakıf aynı zamanda devlet katında korunmaktadır. Bu küçük örnek bile, devletin NGO'ların en etkisiz gibi görüneni içinde dahi ne denli aktif olduğunu gösterir.

Vakıfların birbirleriyle işbirliği içinde hareket ettikleri ve ülkelerin içişlerini ilgilendiren konular üzerine beraber ortak etkinlikler düzenledikleri çok sıklıkla başvurulmuş bir yöntemdir. Bu yılın başında Alman ve Türk gazetecilerin "demokratikleşme" üzerine Friedrich Ebert Vakfı (partilerin, bazı NGO'ların arkasında olduğunun en açık ispatı Almanya'daki bu Vakfın SPD tarafından desteklenmesidir...) ve Aydın Doğan Vakfı tarafından ortaklaşa düzenledikleri sempozyum NGO'ların çalışma alanının ne kadar sınırsız olduğunu gösteren bariz bir örnektir. Dini temellerde oluşturulmuş NGO'larda yüzyıllarca sürdürülen misyonerlik faaliyetlerinin örnek alındığı ve fakat güne uyarlanmış tarzda özellikler göstererek etkisini yaygınlaştırma çabası içinde olduğu görülmektedir. Dini inanç temelinde hareket eden kimi gruplar buna örnek gösterilebilir. Yahudi Ulusal Kongresi, İslami İlimler Araştırma Vakfı gibi... İlginç olması bakımından Fetullahçılar olarak bilinen gerici örgütlenmenin Moskova'da Tolerans Vakfı, Güney Kürdistan'da ise eğitim (kurduğu Kolejlere Amerikalı öğretmen(!)lerin ders verdiği iddiaları ileri sürülüyor) adı altında örgütlenmeye gitmesi gösterilebilir. Fettullah'ın aşırı İslam düşkünlüğü, O'nu Türki cumhuriyetlere kendi İslamiyetini pazarlamak için Moskofla(!) işbirliğine götürmekte ve bu amaç temelinde inşa edilen NGO'lar kurabilmektedir! Bu dini cemaat aynı zamanda Türk-Rus ittifakının da muntazam işlemlerinden yana. Böyle olunca, buna sivil ya da resmi takısını eklemenin hiç anlamı kalmıyor. Önemli olanı hangi görevlerle mükellef olduklarının ortaya çıkmasıdır. Yaptıkları işler dikkate alındığında nasıl

bir hükümet dışılığı temsil ettikleri ise olanca çıplaklığıyla ortaya çıkıyor.

Uluslararası ölçekte bazı NGO'lar kimi konularda olumlu görünümü bazı tavırlar da takınmak zorunda kalıyorlar. Bunu, emperyalist barbarlığın karakterine vurgu yapmadan, bazı emperyalist devletlerin barbarlığının en açık kimi yanlarına yönelik eleştirilerle yaparlar, bu çerçeve içinde kalarak bazı pislikleri ortaya döken açıklama ve girişimlerde bulunmaktadırlar. Kirli çamaşırların ortaya dökülmesinde zaman zaman işe yaran tavırlar da takınıyorlar. Bu örgütler içinde sistemi korumanın yolunun, bazı pisliklerin üzerini örtmek yerine onların temizlenmesinden geçtiğine inanan ve bunun için çalışanlar da var. Bu bağintıda Stockholm Uluslararası Barış Araştırmaları Enstitüsü'nün dünyanın değişik ülkelerinde kayıpların sayılarına dair yaptığı çalışma örnek verilebilir. İnsan Hakları Derneği'nin Türk sömürgeci devletinin yürüttüğü haksız savaş karşısında TC'nin vahşet uygulamalarını sergileyen tutumları da buna benzer bir örnektir.

Örneklerde de açıkça sırtıttığı üzere büyük kapitalist tekellerin sivil örgütlerinden ırkçı devletlerin temsilini yapan hükümetler dışı sivil örgütlere varana dek her renkten burjuva NGO'nun önceliği mevcut statükonun korunması, yani emperyalist barbarlık sisteminin muhafaza edilmesidir. Yalnızca bu sisteme değişik düzeylerde muhalif olan kesimlerin çabalarıyla kurulan NGO'ların hükümetlerin dışında bir özelliği taşıdıkları söylenebilir.

Etkilerinin boyutu bir yana, gerici ve faşist iktidarlara karşı en azından ezilenlerin demokratik bazı haklarını isteme ve yanlarında bulunma, bu anlamda yardımcı bir rol oynama babında bir özellik gösteren NGO'lar da vardır. Böylelerinin elbette farklı ele alınması gerekiyor. Bu farkı gözetirken, buna rağmen muhalif NGO'ların da sivil liberalizme eşlik ettiklerinin ve proletaryanın mücadelesini stratejik açıdan baltadıklarının unutulmaması gerekiyor.

Doğrudan kendi devletleri eliyle kurulanlardan farklı bir karakterde oldukları iddiasında bulunan her NGO açısından esas olan şey, bunların "devletine" karşı nasıl bir tavır aldığıdır. Sözgelimi Amerikan emperyalizminin Latin Amerika'yı müstemlekesi gibi görmesine ve bir dizi ülkede darbeler tezgahlamasına, bir dizisini talan etmesine tavır almayan Amerika'daki bir NGO'nun, Meksika'da Zapatistlere sempati duyması ne onun sivilliğini ne de barışseverliğini gösterir. Ya da yönetiminde sermayenin temsilcilerinin bulunduğu ve kendine fabrika kurmak için ormanları/ağaçları yok ettiği bir kapitalistin gerçekte doğayı koruması söz konusu olabilir mi?

“Yeni Dünya Düzeni” şartlarında parlatılan NGO'lar ve emperyalist haydutluk...

“İnsanileşen” NATO'nun sivil toplumculuğa soyunduğu ve başına “sosyalist” birinin getirildiği anımsandığında emperyalistlerin bu NGO işine ne kadar ciddi ve uzun vadeli yaklaştıkları görülecektir.

NATO, bilindiği gibi artık ekonomik krizlerde, büyük çaplı doğal felaketlerde, savaş bölgelerinde vb. kendini askeri bir güç olmaktan çok, “yardımsever” bir kuruluş olarak lanse etme çabası içindedir. Kurt, kuzu postuna bürünmüş! NGO'lar emperyalist barbarlığı gizleme misyonunu oynadıkları oranda, hizmette kusur etmedikleri sürece var, aksi durumda tasfiyesinin önünde herhangi bir engel bulunmamaktadır.

Tam da bu noktada en temel argümanlardan biri olarak ezilen ulusların ve halkların, devrimci mücadeleleri içten fethedilerek, güçten düşürülerek ve sistem içine çekilerek kendi denetimlerinde masaya otur(t)ma çizgisinin belirgin şekilde hayat bulması güncelleştirildi. Emperyalistlerin sivil oluşumlara, özü itibarıyla emperyalist çıkarlar doğrultusunda çalışan, emperyalist devletlerin silahlı saldırı, işgal ve katliamlarını başarmak için de devreye sokulan bir unsur olarak kendisine başvurulduğu gayet açıktır. Bu örgütlerin “barış”, “özgürlük”, “insan hakları” gibi kavramlara başvurusu sadece işin maskesidir. Öncesini bir yana bırakalım, son bir yılda bunun sayısız örneğine/icraatlarına tanık olundu. “İnsani yardım örgütleri” arasında kendine “ilerici” kimliği yapıştıranların içinde karşıdevrimci “Üç Dünya Teorisi”nin savunucuları epeyce etkindir.

Bunlar, devrime, proletaryanın mücadelesine düşmanlık yapmaktadırlar. Bunlar, “devrimci” kisve altında kitlelere sistem içinde kalmanın öğüdünü vermede yarış içindedirler. Sistematik bir şekilde insanlık, özgürlük vb. kavramları kullanarak ezilen emekçi halkların sisteme entegre edilmesi yolunda yaratıcılıklarını kanıtlamaktadırlar.

Devrimci ve ilerici saflarda emperyalizm olgusuna yaklaşımda muthiş bir karmaşa ve oportünizmin yaşandığı; herkesin emperyalizme karşı olduğunu iddia ettiği ve fakat pekçoğunun emperyalizme karşı aşırı bir pragmatizmi yaşadığı bir dönemde, Lenin yoldaşın emperyalizm öğretisinin döne döne vurgulanması önemlidir. Emperyalizme karşı mücadelenin tutarlı ve istikrarlı bir mücadele olarak yürütülmesi ancak ve yalnız proleter sınıf bakış açısına sahip olmakla mümkündür.

Sivil örgütler arasında rekabet...

Sivillik durağında konaklayanların arasında hızlı bir yarışın olduğunu gözlemliyoruz. İşe ilk başlayanların belli bir tecrübe edindikleri kesin ve böyleleri açık ki kimi üstünlükleri ellerinde bulunduruyorlar. Geride gelenlerin sivillikleri de bunların gözünde pek kıymetli olmu-

yor. Ancak önemli olanı, hemen hepsinin aynı zamanda içine girdikleri rekabet havasının da etkisiyle birbirlerine yönelttikleri suçlamalardır. İşin özünde proletaryanın önderliğindeki mücadeleye karşı durmak olmasına rağmen, aralarındaki farklılıkların kayda değer şekilde ciddiye alınması gereken özgün gelişmeleri de bağrında taşıdığı görülmektedir.

Şu soyut saptama yapılabilir: Bizzat kendisi düzenin bekçiliğini yapan bir NGO olmasına ve yine emperyalizme karşı olmayıp onunla birlikte varolmayı benimseyenlerin birdenbire ve mütemadiyen karşı taraf yaratması ve karşı tarafı düzen içicilikle ve emperyalizm yanlısı olmakla suçlaması gibi durumlara artık çok sık rastlanabilmektedir. Özellikle her tür melaneti “sivillik” adı altında korumaya alarak övgüler yağdıran bir kısım sivil toplumcular, iş Kürt ulusunun kimi kültürel ve demokratik haklarının seslendirilmesi çalışmasına soyunan sivil örgütlere gelince hiç de “devletlerinden” aşağı kalmayacak şekilde resmileşebilmektedirler. Ömer Laçiner ya da Atatürkçü Düşünce Dernekleri gibiler bunların prototipleridir.

Sömürücü sermaye iktidarının ayakta durmasına, en fazla onu yeniden yapılandırmayı önlerine temel hedef olarak koyan politik yapılanmalardan Kürt ulusunun demokratik hak ve taleplerini savunmaları beklenemez. Bunlardan bazıları da sözde NGO karşıtı görünüm altında, aslında Kürt ulusal mücadelesine düşmanlık yapmaktadır. Kemalizmin baş NGO bürosu durumundaki karşı devrimci İşçi Partisi bu tipin bir örneğidir.

İlericilerin, devrimcilerin bir ölçüde de olsa etkide bulunduğu, yön verdiği demokratik kitle örgütleri; bunun yanı sıra sistemden doğrudan darbe yiyen ve kendi somut pratikleri içinde düzenin çirkef yüzünü görerek buna karşı duran kitlelerin kendiliğinden oluşturduğu örgütlenmeler vardır. Örneğin kayıplar bağlamında yürütülen mücadele ve bu bağlamda uluslararası alanda atılan adımlar böyle bir oluşumun ürünüdür. Ne varki uluslararası alanda atılan adımlar gösteriyor ki, bu tür mücadeleler de devrim ve sosyalizm perspektifinden bağımsız ele alınmakta, hesap sistemin kendisinden sorulacağına, en iyi halde bir diktatörü, ya da dönemin yönetimini sorumlu tutmakla sınırlı kalmaktadır. Bu tür yapılanmalara doğru bilinç taşımak, onların mücadelesini devrim mücadelesinin bir parçası haline dönüştürmek için çalışmak komünistlerin, devrimcilerin görevidir. Bu tür kitle örgütleriyle sahte sivilleri karıştırmamak gerekir.

NGO'cu barışçıların temel şiarı: devrimi ve sosyalizmi unutturmaktır!

Kapitalizmin temellerine dokunmayan, aksine oradan beslenen barışseverlerin kendilerini en aktif barış yanlısı göstermeye özel bir itina gösterdiği ve fakat aslında emperyalist tandanslı NGO'ların; bu noktada yığınak yaparak her alana müdahale etme tutumu içine girme-

lerinin çok özel bir anlamının olduğu muhakkak. Gerçek barış savunucularının proletarya ve ezilen emekçi halklar olduğunu en iyi bilenlerden olan emperyalistlerin, barışı kendi tekellerine almaları yeni bir olay değil. İşte tam da bu yeni olmayan şey günümüzde daha çok öne çıkarılan "sivil" organları eliyle temsil edilmektedir. Bu "sivil" oluşumlar resmi siyasetin taşınması bağlamında hemen her dönem en gözde malzeme olarak barış unsuru üzerinde durdu, duruyorlar. Böylelerince insan haklarından, çevrenin tahribine, zehirli atıklardan halkların haklı-meşru savaşımına kadar her alanda "insanilik" ve "barış" faktörü ekseninde bir misyon taşıma görüntüsü hep revaçta oldu.

İnsanlığın geleceği için mutlaka gerçekleşmesi zorunlu olan en başat argümanları (örneğin, özgürlük ve barış istemi gibi..) emperyalist devletlerin aşırı bir duyarlılıkla kullanmaya çalışmaları çok çeşitli nedenlere dayanır. Bunların içinde en önemlisi bu silahın birgün kendi ellerinden alınacağı korkusudur. İşte böyle bir şeyin sözkonusu edilmesinden bile ürken emperyalistler önlemlerini almaktadırlar. Ve tabi ki, önlem alırlarken NGO'larını ortaya salmakta ve onların eliyle barış hususunda tam bir denetim sağlamak istemektedirler. Sözkonusu denetim, kitleler bir yana aynı zamanda ilericilerin, devrimcilerin bilinçlerini bulandırmayı da önüne vazgeçilmez bir görev olarak koyuyor. Neticede sivil elbise altında barış üzerine ahkam kesen bu örgütler kendi hükümetlerinin resmi beklentileri doğrultusunda görüşler yaymaktadırlar. Çok çeşitli noktalarda bu işi yapan sivil örgütler, devletlerinin yakıp yıktığı savaş harabeleri içinde yarı resmi şekilde devletlerinin temsilciliğini yaparak yaman barış girişimcileri olarak boy gösteriyorlar. Kafkaslar, Ortadoğu, Balkanlar, Uzakdoğu, Afrika ve Latin Amerika'nın bir dizi ülkesinde güya barış elçileri rolünde boy gösteriyorlar.

Tutarlı antiemperyalist bir çizgi sahibi olmayan ve bir bütün olarak kapitalist dünyaya savaş açmayanların barış vb. mücadeleleri de NGO türünden inisiyatiflerin yörüngesinde kalmak zorundadır, bu tür mücadeleler sonuçta barış adına ezilen ulus ve milliyetleri, işçi ve emekçileri barış kasaplarına emanet etmektedirler. Çevremize baktığımızda en yakın bölgelerden dünyanın değişik ülkelerine kadar bunun onlarca örneğini görmemiz mümkün.

Yaygın emperyalist patentli NGO ağına ve bunların barış kavramını kuşatma ve tekelleri altına alma gerçeğine rağmen, dün olduğu gibi günümüzde de barış, doğrudan uğruna savaşı gerektiriyor. Mevcut koşullar böyle sürdüğü oranda gerçek barışa ulaşabilmek için başta proletarya olmak üzere, ezilen emekçi halkların

savaşımı kaçınılmaz özelliğini koruyacaktır. Güncel bakımdan barış isteyenlerin ezici çoğunluğunun proletarya önderliğinde kapitalizme karşı doğrudan savaş yürütme anlayışından ve pratiğinden yoksun olduklarının bir olgu olarak tespit edilmesi, aynı zamanda barış yanlılarının gerçekte ne denli küçük bir kesimi oluşturduğu anlamına gelir.

Komünistler için hem dünya ölçeğinde ve hem de ülkemiz özgülünde barış istemleri karşısındaki temel bakış açısı ve mücadelesi, emperyalist sisteme karşı mücadeleye ekseninde yürümektedir.

Güncel barış istemleri ise ancak bu ana eksene uyum sağladığı, ona hizmet ettiği oranda ve ölçüde bir anlam ifade edebilir. Yoksa kimilerinin komünizm adına barış spekülâtörlüğü yapmaları ya da barış taleplerinin istismarı değil!

Burada, özellikle Marksizm-Leninizm adına konuştuğunu iddia eden pekçok çevrenin, barış karşısında antikapitalist duruşu en çok teğet geçer tarzda ele almalarının ve barış sorununda güncel boyut itibarıyla da antikapitalist savaşımı unutturma-gerçeğine de parmak basmak gerekiyor. İktidar perspektifinden yoksun olunca haliyle güncel olanın etkisinde kalmak ve o çerçevede politika yaptığını sanarak bir anlamda yerinde saymak kelimenin gerçek anlamında barışa da hizmet etmez, etmiyor. Böylesi komünistlerin(!) ML kavramlar ardına sığınarak yetmezliklerini gizlemelerinin yerine, o kavramların ifade ettiği içeriğin kavranması yönünde yeni baştan kendilerini donatmaları ve bu arada tutarlı barış savunuculuğunun kapitalizme karşı mücadelede ne anlama geldiği üzerine yoğunlaşmaları kendileri için daha yararlı olacaktır.

Unutulmasın ki, sivil toplumcular öteden beri temel tezlerini sosyalizmin nasıl başarılı olmaması üzerine bina ettiler. Ezilenler adına savaşanların burjuvazinin yedeğine takılma lüksü olmamalıdır.

Özetlemek gerekirse; Zapatistlerin cangılına uğramak ya da Ninova'ya seyirtmek, olmadıysa Peru yoksullarına uzanmak veya safari dönüşünde Afrikalı aç çocuklara biberon tutmak; silahlı mücadelenin ve haklı direnişlerin döneminin kapandığını öğütlemekten Batı demokrasisi ile entegrasyonu pazarlamak, ezilen halkların ve ulusların mücadelelerini diplomasi masalarında bitirmenin mimarlığını yapmaktan bir dizi komployu örgütleyenine kadar görev üstlenen NGO'ların kol gezdiği bir durumda böylesi sivil örgütleri ve sivil örgütleri dinlemek bile ezilen halkların ve ulusların kurtuluş mücadelelerine, devrim ve sosyalizm kavgasına verilebilecek en büyük zarar demektir.

Kasım 1998 X

SSCB - İran petrol anlaşması ve Mehabad Kürt Cumhuriyeti...

Bu makalemizde, Mehabad Kürt Cumhuriyeti'nin yıkılışı bağlamında birçok Kürt örgütünün, üzerinde en çok yaygara kopardıkları, SSCB-İran petrol anlaşması konusundaki tarihsel gerçekleri ortaya koymaya çalışacağız.

SSCB'ye getirilen eleştiriler, kimi zaman SSCB-İran petrol anlaşmasının doğrudan adı verilerek, kimi zaman da adı verilmeden yöneltilmektedir. Eleştirilerin çoğunun birleştiği nokta, SSCB'nin kendi çıkarları uğruna, enternasyonal desteğe sırtını çevirip, Mehabad Kürt Cumhuriyeti'ni kurban ettiği tezidir. Bu teze göre, Mehabad Kürt Cumhuriyeti'nin yıkılışının esas nedeni, SSCB'nin yardım etmemesidir.

Böylece, Mehabad Kürt Cumhuriyeti'nin yıkılışının esas sorumlusunun ve suçlusunun da SSCB olduğu savunulmaktadır.

Bu konuda SSCB'ye getirilen eleştirilerin birkaçı şöyledir:

"Savaş sonunda Sovyetler kendi etki alanlarını genişletmek ve kalıcılaştırmak için bazı hareketler geliştirmiştir. Bu çerçevede Güney Azerbaycan'ı, Sovyet Azerbaycan'ı ile birleştirmek için yeni bir Cumhuriyet kurmuştu." (Serxwebûn, Aralık 1993, sayfa 16)

Sovyetler, "Mehabad örneği serhildanına yardım etmek istedi, ardından çıkarları gereği vazgeçti. Böylece o da düştü." (A. Öcalan, Berxwedan, 15 Ocak 1995, sayfa 15)

"Mehabad Kürt Cumhuriyeti hakkında yazılanlar ve konuşulanlar şunu gösteriyor ki; SSCB, Kürt halkını İran'daki çıkarları için, İran'a karşı tehdit unsuru olarak kullandı." (Gabar Çiyan, Özgür Politika, 11 Ocak 1996)

"Sovyetler ve müttefikleri 'Büyük Kararı' vermişlerdi. Mazlum halkların kaderlerini, kendi devlet çıkarlarına kurban seçmişlerdi. Yani yukarıda açıklanan bütün zafiyetlere rağmen Mahabad Kürt Cumhuriyeti'nin yaşama şansı vardı. Ancak Gürcistan'ın, Ukrayna'nın, Yuna-

nistan'ın başına giydirilen Büyük Han Şovenizmi belası, başka bir deyişle reel Sosyalizmin enternasyonalizm kııflı nasyonalizmi, daha uzun yaşamak için Mahabad'ın ömrünü müttefiklerine ve İran'a bağlamıştır." (Zeynel Abidin, Özgür Politika, 24 Ocak 1998)

Aktardığımız alıntıların ortak noktası, Mehabad Kürt Cumhuriyeti'nin yıkılışının esas suçlusunun SSCB olduğudur. Buna göre, SSCB'nin Mehabad Kürt Cumhuriyeti bağlamındaki siyaseti "yayılmacı", "Büyük Han Şovenisti", "Kürtleri İran'daki çıkarları, petrol için kullanan" ve "çıkartları uğruna Kürtleri kurban eden" bir siyaset olmuştur. Tüm bu eleştiriler, tarihsel gerçekleri çarpıtan ve bu temelde de Sosyalizme saldıran eleştirilerdir ve biz, tüm bu eleştirilerin birer iftira olduğunu tespit edip, reddediyoruz.

İşin ilginç, ilginç olduğu kadar da yanlış olan bir tarafı şudur: bir yandan SSCB'ye "yayılmacı" bir güç olduğu eleştirisi ve suçlaması getirilirken, diğer yandan da Mehabad Kürt Cumhuriyeti'nin varlığını koruyabilmesi için Sovyetler Birliği'ne işgalci güç olması önerilmektedir.

SSCB'ye eleştiri yöneltirken sözkonusu edilen Sovyetler Birliği'nin "çıkart"ı, Proleter Dünya Devrimi bağlamındaki bir çıkart ve bununla bağıntı içinde sosyalist bir devletin varlığının korunması vb. değil, Rusya'nın çıkartı için yapıldığı varsayılan SSCB-İran petrol anlaşmasıdır. Bu temelde de sözkonusu anlaşmanın ne olduğu ve gelişmelerin nasıl olduğu ortaya konmadan, olgular dan kopararak getirilen eleştiriler; sözkonusu tarihsel gerçekleri bilmeyenlere de dayanak olma durumundadır.

SSCB'yi "Büyük Han Şovenizmi", "nasyonalizm" ile suçlayanların -örneğin Zeynel Abidin-, Mehabad Kürt Cumhuriyeti bağlamındaki "tarihsel tanığı" ABD emperyalizminin temsilcisi William Aegleton Jr.'dir. "Tarihsel tanık" Aegleton ise, SSCB'ye eleştiri yöneltlenlerin fikir

babasının da kim olduğu ortadadır. Aegleton Archie Roosevelt Jr.'nin, Zeynel Abidin ve aynı kulvardaki diğerleri de Aegleton'un mirasçısıdır. Böylece, tarih çarpıtıcılığı ve SSCB şahsında Sosyalizme saldırılar, bir zincirin halkaları gibi birbirini izlemekte, zincire eklenen her yeni halkayla da saldırılar daha da ilerlemektedir.

SSCB-İran petrol anlaşması bağlamında en büyük tarih çarpıtıcılığı, Sovyetler Birliği'nin çıkarları olarak gösterilen petrole karşılık, Kızıl Ordu'nun İran'dan çekildiği ve buna bağlı olarak da Mehabad'ı kaderiyle başbaşa bıraktığı tezidir.

Kızıl Ordu'nun İran'dan çekilmesiyle, petrol anlaşması sorunu, iki ayrı sorundur. Bu sorunları bir ve aynı sorun olarak ele alıp ortaya koymak, sapla samanı birbiri-ne karıştırmaktır.

SSCB-İran petrol anlaşması sorununun doğru bir temelde kavranabilmesi için, öncelikle bazı tarihsel olguların tespit edilmesi ve gözönünde tutulması gerekiyor.

ÖZETLE BAZI TARİHSEL OLGULAR...

Hitler Almanyası, İran'da, bizzat Rıza Şah'ın yardımıyla İran'ı Sovyetler Birliği'ne karşı hareket alanı olarak kullanmaya çalışır ve Sovyetler Birliği'ni tehdit eder. İran'la olan sınırından gelen bu tehditi ortadan kaldırmak için Sovyetler Birliği, 1921'deki Sovyet Rusya-İran anlaşmasının 6. maddesinin kendisine verdiği hakka dayanarak -üç kez İran'a uyarıda bulunduktan sonra-, İran tarafından sözkonusu tehlike ortadan kaldırılmadığı, kaldırılamadığı için de, Kızıl Ordu birliklerini İran'a sürer. Kızıl Ordu'nun İran'a girişinin nedeni Sovyetler Birliği'ne yönelen bu dış tehdittir. Amaç da bu tehditin ortadan kaldırılmasıdır.

Kızıl Ordu'yla birlikte İngiliz askeri birlikleri de İran'a girer. 29 Ocak 1942'de SSCB, İngiltere ve İran arasında, Sovyet ve İngiliz askeri birliklerinin İran'da kalma süresini ve onların çekilme tarihini yaklaşık olarak saptayan bir anlaşma imzalanır.

Anlaşmaya göre, savaşın ve barış görüşmelerinin bitişinden sonra, altı ay içinde askeri birliklerin geri çekilmesi gerekiyordu. Yani, müttefik güçlerin askeri birlikleriyle birlikte, Kızıl Ordu'nun da savaş sonrasında İran'dan geri çekilmesi, bizzat anlaşmayı imzalayan taraflarca kararlaştırılır.

Bundan da önemlisi, Kızıl Ordu'nun İran'da sürekli kalma diye bir amacı, isteği ya da siyaseti zaten yoktur. Sovyetler Birliği için Kızıl Ordu'nun İran'da kalma süresi, tehditin ortadan kaldırılması süresiyle sınırlıdır.

Anti-Hitler koalisyonunda yer alan ABD de askeri birliklerini İran'a yerleştirir. ABD, SSCB-İngiltere-İran arasında yapılan anlaşmaya imza koymamıştır ve gerek savaş sürecinde, gerekse ertesinde müttefik güçler arasında İran siyaseti bağlamında yürüyen tartışmalar-da bunu kullanır. Kendilerinin anlaşmayı imzalamadığı

ve bunun için de anlaşmanın kendilerini bağlamadığını savunurlar.

ABD ve İngiltere savaş sürecinde de -her ne kadar Anti-Hitler koalisyonunda yer alsalar da-, Sovyetler Birliği'ne karşı ortak hareket ederler, İran'da kendi hakimiyetlerini kurmaya çalışırlar. Bu konuda oldukça başarılı da olurlar.

Sovyetler Birliği'ne karşı ortak hareket etmelerine rağmen, ABD ve İngiliz emperyalistleri kendi aralarında da çıkar dalaşı yürütürler. Bu dalaşta kârlı çıkan ABD emperyalizmi olmuştur.

İkinci Dünya Savaşı'nın bitişiyile birlikte, savaş döneminde öne çıkan müttefiklik, yerini emperyalistlerin, başta da ABD ve İngiliz emperyalistlerinin SSCB'ye karşı mücadelesine bırakır. "Sıcak" savaşın bitışı, "soğuk" savaşın başlangıcı olur.

İran'da İkinci Dünya Savaşı öncesinde hakimiyet dalaşı esas olarak ABD, İngiliz ve Alman emperyalistleri arasında yürümektedir. Savaşın öncesinde Alman emperyalizminin etkisi büyür ve İran'ın tüm dış ticaretinin % 40-45 payına sahip olur.

Müttefik güçlerin İran'a girmesiyle birlikte İran'ın Hitler Almanyası'yla açıkta yürüyen ilişkileri son bulur. Böylece İran hakim sınıfları, ABD ve İngiliz emperyalistleriyle ortak hareket etmeyi esas siyasetleri haline getirir. ABD ve İngiliz emperyalistleri İran'ı kendi mandaları durumuna getirmeye çalışırlar.

İran'ın iç ve dış siyaseti, gerek savaş döneminde gerekse de savaş sonrası dönemde ABD ve İngiliz emperyalistleri tarafından yönlendirilir. Aynı dönemde İran'ın tüm ekonomisi de bu emperyalistlerin "uzmanları" tarafından yönlendirilmektedir. Kendi emperyalist çıkarlarına göre hazırlanan ekonomik paketler İran'ın ekonomisini savaş öncesine göre daha da kötüleştirir.

İran hükümeti, ABD emperyalistleriyle petrol anlaşması için görüşmeler ve pazarlıklar yaparken, Sovyetler Birliği, Kuzey İran'da petrol çıkarabilmek için İran hükümetine öneride bulunarak, anlaşma yapmayı talep eder. ABD ve İngiliz emperyalistleri, Sovyetlerin İran'da petrol çıkarma işini engellemek için değişik oyunlara başvururlar. İran meclisi 1944 sonuna doğru, savaş bitene kadar hiçbir devletle petrol anlaşması yapmaya-çağı yönünde bir karar alır.

İkinci Dünya Savaşı'nın bitiş tarihi, Hitler Almanyası'nın yenilgiye uğratıldığı 8 Mayıs 1945 olarak kabul edilse de, savaş, Japonya'nın teslim olmasına kadar sürer. (Japonya'nın teslim olma tarihini, Stêrka Bolşevik sayı 3'de yanlışlıkla 14 Ağustos 1945 olarak yazmışız. 14 Ağustos'ta Japonya, Potsdam Konferansı'nın kararını kabul ettiğini bildirir, ama Japonya'nın koşulsuz teslimiyetini imzaladığı tarih, 2 Eylül 1945'dir. Yanlış düzeltir, okuyucularımızdan özür dileriz.)

İran Azerbaycanı ile İran merkezi hükümeti arasındaki anlaşmazlıklar ve çatışmalar, Aralık 1945'de İran Azerbaycanı Ulusal Hükümeti'nin kurulmasıyla doruk noktasına varır.

Savaş döneminde -ulaşabildiğimiz kaynaklara göre- Sovyetlerin Mehabadlı Kürtlerle ilişkileri, 1941 yılı so-

nunda bir delegasyonun Bakü'ye davet edilmesi dışında, esas olarak "Kürdistan-Sovyet Kültür Derneği"nin kurulmasıyla sınırlıdır.

1945 yılının ikinci yarısında, Komela yerine KDP kurulur. KDP'nin amacı, programında da dile getirildiği gibi, İran devletinin bütünlüğü çerçevesinde özerkliktir. 22 Ocak 1946'da Mehabad Kürt Cumhuriyeti, bu anlayışla ilan edilir.

İran Azerbaycanı Ulusal Hükümeti ve Mehabad Kürt Cumhuriyeti, en başından itibaren, bizzat Azeri ve Kürt hükümetleri tarafından İran'ın iç sorunu olarak ele alınır.

Mehabad Kürt Cumhuriyeti kurulduğunda, SSCB-ABD-İngiltere arasında, müttefik güçlerin askeri birliklerinin geri çekilmesi sorunundaki tartışmalar çoktan başlamıştır ve geline durumda, sorun Birleşmiş Milletler'de ele alınma durumundadır. Sovyetlere karşı mücadelede emperyalistler, suni bir "İran sorunu" yaratmışlardı bile.

2 Mart 1946'da TASS ajansı, Sovyet hükümetinin 2 Mart 1946 tarihinden itibaren Sovyet askeri birliklerinin İran'dan geri çekilmeye başlaması kararının haberini verir.

Bu arada İran Başbakanı Kavam, 19 Şubat 1946'da Moskova'ya gidip görüşmeler yapmaktadır. 4 Mart 1946'da Stalin'le de görüşen Kavam 7 Mart'ta İran'a geri döner.

Biraz gecikmeli olarak başlayan askeri birliklerin geri çekilmesinin, 24 Mart'tan itibaren 5-6 hafta içinde tamamen gerçekleşeceği, 25 Mart'ta Sovyetler tarafından resmen açıklanır. Böylece Sovyet askeri birliklerinin İran'dan geri çekilmeye başlaması tarihi, genel olarak 24 Mart 1946 olarak kabul edilir.

20 Mart 1946'da, İran'la anlaşma yapmak için her yetkiye sahip olan SSCB Tahran elçisi Sadçikov Tahran'a gider. Kavam'la Sadçikov arasında yürüyen görüşmeler sonucunda 4 Nisan 1946'da SSCB-İran arasında üç maddelik anlaşma imzalanır.

Bu anlaşmayla birlikte, daha önceki görüşmelerde Sovyetlerin yaptığı öneriler temelinde, bizzat İran Başbakanı Kavam tarafından son biçimi verilen petrol anlaşması da taraflarca onaylanır. Bu anlaşmanın yürürlüğe girmesi için de 24 Mart 1946 tarihinden itibaren 7 ay içinde anlaşmanın İran parlamentosuna onaylanması için sunulması ve parlamento tarafından onaylanması gerekmektedir.

9 Mayıs 1946'da tüm Sovyet askeri birliklerinin İran'dan geri çekilmesi işi tamamlanır. 13 Haziran 1946'da İran-Azerbaycan arasında anlaşma imzalanır. Bu anlaşmaya göre -verilen bilgiler böyledir-, İran Azerbaycanı'nda kazanılmış demokratik haklar, İran merkezi hükümeti tarafından kabul edilir ve bu demokratik hakların İran'ın diğer bölgeleri için de uygulanması belirlenir.

Kızıl Ordu birliklerinin İran'dan çekilmesi ve İran-Azerbaycan anlaşması sonrasında, ABD ve İngiliz emperyalistlerinin doğrudan desteği ve yönlendirmesiyle İran hakim sınıfları tüm demokratik hakları geri almak için saldırıya geçer. İran ordusu 12 Aralık'ta Tebriz'e,

17 Aralık'ta da Mehabad'a girer, böylece İran Azerbaycanı Ulusal Hükümeti ve Mehabad Kürt Cumhuriyeti yıkılır.

Özetleyerek aktardığımız bu tarihsel olgulardan çıkarılması gereken sonuçlardan biri, Kızıl Ordu birliklerinin İran'dan geri çekilmesi sorunuyla, petrol anlaşması sorununun iki ayrı sorun olduğudur.

Çıkarılacak sonuçlardan bir diğeryse, Sovyet askeri birliklerinin İran'a girişi ve geri çekilmesiyle petrol anlaşmasının Mehabad Kürt Cumhuriyeti'yle doğrudan bir ilişkisinin olmadığıdır. Ne Kızıl Ordu birliklerinin İran'dan geri çekilmesi, ne de petrol anlaşması Mehabad Kürt Cumhuriyeti'ne endekslidir. Her iki sorun da henüz Mehabad Kürt Cumhuriyeti kurulmadan önce gündemde olmuş ve savaşın bitmesiyle de çözüme kavuşturulması için gündeme gelmiştir.

Objektif olarak Kızıl Ordu birliklerinin İran'dan geri çekilmesi, İran hakim sınıflarının, ABD ve İngiliz emperyalistlerinin de desteği ve yönlendirmesiyle, demokratik harekete saldırıda istediği gibi hareket etmesinin ortamını kolaylaştırmıştır. Fakat bu yüzden Sovyetler Birliği'ni eleştirmek kökten yanlıştır. İran Azerbaycanı Ulusal Hükümeti ve Mehabad Kürt Cumhuriyeti'nin yıkılışının sorumluları ve suçluları, İran hakim sınıfları ve onları doğrudan destekleyip yönlendiren ABD ve İngiliz emperyalistleridir. SSCB'nin Mehabad Kürt Cumhuriyeti'ni korumak ve desteklemek için Kızıl Ordu birliklerini İran'dan geri çekmemesi gerektiğini savunmak, Kürdistan'da devrimi Sovyetler Birliği'nden beklemekle eş anlamlıdır. Somut durumda, Sovyetler Birliği'nden ABD ve İngiltere'ye karşı savaşı gündeme getirmeyi; İran'ı da düşman olarak ilan edip ona saldırmasını istemek anlamına gelir.

ANLAŞMA ÖNCESİ DURUM VE SOVYET-İRAN PETROL ANLAŞMASI

a) İkinci Dünya Savaşı öncesi.

SSCB-İran ortak petrol şirketi anlaşmasının geçmişi, 1921'de yapılan Sovyet Rusya-İran anlaşmasına kadar uzanmaktadır.

1917 Büyük Sosyalist Ekim Devrimi'yle kurulan Sovyet iktidarı, Çarlık Rusyası döneminde İran'la yapılan ve İran'ın bağımsızlığını zedeleyen tüm gizli ve açık anlaşmaları geçersiz ilan etti. Kuzey İran'da bulunan Rus askeri birliklerini geri çekti ve İran'ın, Çarlık Rusyası döneminden kalan tüm borçlarını sildi.

1918 yılının sonuna doğru İngiliz emperyalistleri, Sovyet Rusya'ya, somutta da Kafkasya'ya saldırmak ve Bakü petrolünü ele geçirmek için İran'ı işgali altına aldı. 9 Ağustos 1919'da İran'ı İngiliz emperyalizmine kölece bağımlı kılan İngiltere-İran anlaşması imzalandı.

Nisan 1920'de Tebriz'de İngiliz emperyalistlerine karşı isyan başlar. İsyanlılar 1919'daki İngiltere-İran anlaşmasını protesto eder, ülkede demokratik reformların gerçekleştirilmesini ve bağımsız bir Azerbaycan Cumhuriyeti'nin kurulmasını talep eder.

1920'nin yaz aylarında bu demokrat isyancılar Tebriz'de iktidara el koyar. Bunun sonucunda İran devleti İngiliz emperyalistleri tarafından silahlandırılan askeri birlikleri Tebriz'e, demokratik güçlerin üzerine sürer. Ekim 1920'de Tebriz'de karşıdevrimci bir komplo yapılır ve isyan bastırılır.

Kızıl Ordu'nun emperyalist ablukayı yarması, Sovyet Devletin uluslararası otoritesinin büyümesi ve İran Azerbaycanı'ndaki İngilizlere karşı olan hareketin gelişmesi sonucunda, İngiltere-İran anlaşmasını imzalayan Başbakan Wossug-ed-Doule istifa eder. Moschir-ed-Doule başkanlığında kurulan yeni hükümet, 9 Ağustos 1919'daki anlaşmayı onaylamaz.

1920'nin Sonbaharında Sovyet Rusya-İran anlaşması için görüşmeler başlar ve 26 Şubat 1921'de Sovyet Rusya-İran anlaşması imzalanır.

Söz konusu bu anlaşmanın XIII. Maddesinde, İran hükümetinin, Sovyet Devleti tarafından geri iade edilen değerlerin ve Çarlık Rusyası döneminde yapılarak Sovyet iktidarı tarafından iptal edilen anlaşmaların sonucunda, Kuzey İran coğrafyası üzerinde Sovyetlerin zararına olan ve anlaşmayı imzalayan taraflar dışında, üçüncü bir devletle İran'ın herhangi bir anlaşma yapmayacağı taahhüt edilmektedir. Buna göre, Kuzey İran'da petrol arama, çıkarma işi için de İran, üçüncü bir devletle anlaşma yapmayacaktır.

21 Şubat 1921'de kurulan hükümetin Başbakanı Said Ziya (İngiliz emperyalistlerinin adamı ve ajanıdır), Sovyet-İran anlaşmasını engellemek için değişik yollara başvurur ama anlaşmanın imzalanmasını engelleyemez.

Said Ziya'nın gerici siyaseti halk içinde tepki yaratır ve halkın protestoları sonucunda Said Ziya, Mayıs 1921'de Bağdat'a kaçıp, İngiliz emperyalistlerinin koruması altına girer.

Said Ziya'dan boşalan Başbakanlığa, ABD emperyalistleriyle iyi ilişkileri olan gerici ve toprak ağası Kavam atanır. (Bu arada İngiliz emperyalistleriyle ABD emperyalistleri arasındaki çelişmeler de keskinleşir.)

Kavam hükümeti, 1921 Sovyet Rusya-İran anlaşmasını çiğneyerek 1921 sonuna doğru ABD emperyalizminin petrol şirketi "Standart Oil"e, Kuzey İran'da beş bölgede petrol çıkarması için izin verir.

Kavam hükümetinin davetiyle 1922'de Millspaugh başkanlığında ABD'li bir grup "uzman" İran'a gelir. Resmi açıklamaya göre bu grup, İran maliyesinin reorganizesi için gelmiştir. Gerçekte ise amaç, İran'da ABD'nin nüfuzunu genişletmek ve özellikle de ABD'yi İran petrolünün sahibi haline getirmektir.

1923'de, ikinci Kavam hükümeti bir başka ABD petrol şirketine, "Sinclair" petrol şirketine Kuzey İran'da petrol çıkarması için izin verir. SSCB'nin protestoları sonucu her iki anlaşma da yürürlükten kaldırılır. Aynı dönemde İngiliz emperyalistleri de, "Anglo-Persian Oil Company"nin (APOC) (APOC, sonradan AIOC olarak adlandırılan petrol şirkettir) İran petrolü üzerindeki tekelinin tehlikeye düşmesi nedeniyle bu anlaşmaya karşı çıkar.

1920'li ve 1930'lu yıllarda Şah diktatörlüğü her türlü demokratik muhalefete, işçilere, emekçilere karşı azgınca saldırır. İçteki tüm saldırganlığına rağmen Rıza Şah rejimi, 1927'de SSCB ile tarafsızlık anlaşması imzalar. Söz konusu anlaşmada, 1921'de imzalanan Sovyet-İran anlaşmasının değiştirilmeyeceği de taraflarca imzalanır, onaylanır.

1929-1933 dünya ekonomik krizi döneminde İran'ın ihracatı büyük oranda geriler, İran iç pazarında İngiliz, ABD ve Alman mallarının varlığı da büyük oranda çoğalır. Bu dönemde İran halkının durumu, tek kelimeyle sefalettir. Hakim sınıflar, krizden iktidarlarını koruyabilmek için halk üzerinde daha da fazla baskı uygular.

1933'de APOC, 1919'daki anlaşmanın yürürlükten kaldırılması sonrasında, yeni bir anlaşma yapmayı başarır. Bu anlaşmaya göre, APOC'nin yaklaşık 250.000 km²'lik alan üzerinde (Güney İran ağırlıklı) petrol çıkarma izni 1993'e kadar uzatılır.

1937'de İran devleti yine ABD emperyalizminin petrol şirketi "Firma Delaware"ye ve 1939'da da İngiltere-Hollanda ortak tekeli olan "Royal Dutch-Shell"e petrol çıkarma izni verir.

İran devleti, Türkiye, Irak ve Afganistan'la birlikte 1937'de, Sovyetler Birliği'ne karşı olan Saadabat Paketi'ni imzalar.

1938'de İran, SSCB ile yeni bir ticaret anlaşması imzalamayı reddeder ve aynı yıl içinde Hitler Almanyası'yla, Hitler Almanyası'nın yararına olan İran-Almanya ticaret anlaşmasını imzalar.

İkinci Dünya Savaşı'na gelindiğinde, 1930'lu yıllarda Rıza Şah rejiminin Sovyetlere karşı siyaseti sonucu, İran ile SSCB'nin ticari ilişkileri durmuştur. İran'da İngiltere, Almanya ve ABD emperyalistleri egemenlik için dalışmaktadır. Petrol alanında hâlâ egemen olan İngiliz emperyalistleridir. İran'ın dış ticaretinde Almanya'nın payı % 40-45'dir ve Almanya, 1938/39'da İran'ın dış ticaretinde birinci sıradadır.

b) İkinci Dünya Savaşı dönemi.

İkinci Dünya Savaşı dönemindeki uluslararası durumu ve bunun İran'ı ilgilendiren yanıyla, İran'ın içteki durumunu genel düzeyde Stêrka Bolşewik sayı 3'de ortaya koyduğumuz için, burada petrol sorunu ve Kızıl Ordu'nun askeri birliklerinin İran'dan geri çekilmesiyle ilgili öne çıkan yanları ortaya koymakla kendimizi sınırlıyoruz.

Kızıl Ordu'nun askeri birliklerinin İran'dan geri çekilmesinin zamanı yaklaşık olarak, yukarıda da belirttiğimiz gibi, 29 Ocak 1942'de imzalanan SSCB-İngiltere-İran anlaşmasıyla belirlenmiştir. Buna göre, savaşın bitmesi ve barış görüşmelerinin sonuçlanması sonrasında, 6 ay içinde, müttefik güçlerin askeri birliklerinin geri çekilmesi gerekmektedir. Bu anlaşmaya göre İkinci Dünya Savaşı, her ne kadar faşist Almanya'nın teslim olmasıyla 8 Mayıs 1945'de savaş bitmiş olsa da, Hitler Almanyası'nın müttefiki olan faşist Japonya'yla savaş 2 Eylül 1945'de bitmiştir ve buna göre de müttefik güçle-

rin askeri birliklerinin 2 Mart 1946'da İran'dan geri çekilmesi gerekmektedir.

Fakat, müttefik güçlerin askeri birliklerinin geri çekilmesi sorunu, henüz savaş bitmeden, ABD ve İngiliz emperyalistleri tarafından, SSCB'ye karşı gündeme getirilir.

Ekim 1943'de Moskova'da yapılan Konferans'ta, Şubat 1945'te Kırım (Yalta) Konferansı'nda ve İkinci Dünya Savaşı'nın bittiği tarih olarak kabul edilen, faşist Almanya'nın teslim olduğu 8 Mayıs 1945'ten sonra, Haziran 1945'te yapılan Potsdam Konferansı'nda gündeme getirilir ve müttefik güçler arasında görüş alışverişinde bulunulur.

ABD ve İngiliz emperyalistlerinin temsilcileri, müttefik güçlerin askeri birliklerinin İran'dan geri çekilmesiyle, İran'la yapılacak petrol anlaşması sorununu bir ve aynı sorunmuş gibi gündeme getirirken; SSCB'yi temsil eden Molotov, doğru olarak bunların iki ayrı sorun olduğunu ve ayrı ayrı ele alınması gerektiğini savunur.

Molotov, savaşın (Şubat 1945) henüz bitmediği koşullarda, askeri birliklerin İran'dan geri çekilmesi sorununun gündeme getirilmesine karşı çıkıp, eğer 29 Ocak 1942'deki anlaşmanın değiştirilmesi isteniyorsa, o zaman anlaşmanın kendisinin tartışmaya sunulması gerektiğini savunur; somut olarak da Yalta Konferansı'nda, zamanın darlığının bu sorunu tartışmaya el vermediğini, tartışılması gereken daha önemli sorunların olduğunu açıklayarak ABD ve İngiltere'nin önerisine karşı çıkar. Bunun sonucunda, Yalta Konferansı'nda, İran sorununda tarafların görüş alışverişinde bulunduğu ve sorunun diplomatik yollarla çözülmesi gerektiği konusunda karar alınır.

Haziran 1945'de yapılan Potsdam Konferansı'nda ise sorunun, Eylül 1945'de Londra'da yapılacak Dışişleri Bakanları toplantısında ele alınması kararlaştırılır.

Müttefik güçlerin askeri birliklerinin İran'dan geri çekilmesi sorununun tartışıldığı bu dönemde, ne İran Azerbaycanı Ulusal Hükümeti, ne de Mehabad Kürt Cumhuriyeti'nin varlığı söz konusudur.

Bundan çıkarılması gereken temel sonuç, müttefik güçlerin askeri birliklerinin ve bu bağlamda Kızıl Ordu'nun askeri birliklerinin de İran'dan geri çekilmesinin, Mehabad Kürt Cumhuriyeti'yle doğrudan bir ilişkisinin olmadığıdır.

• • •

Petrol sorununa gelince, İkinci Dünya Savaşı dönemindeki durum, genel hatlarıyla şöyledir:

Ağustos 1941 ile Ağustos 1945 arası dönemde İran'da, müttefik güçler arasında öne çıkan esas sorun, Hitler Almanyası'na ve Hitler Almanyası'yla ittifak kuran güçlere karşı savaş sorunudur.

İngiliz emperyalistleri, İkinci Dünya Savaşı öncesinde İran petrollerinin esas sahibidirler. ABD emperyalistleri, savaş döneminde İngiliz emperyalizminin bu egemenliğini elinden almak için de çaba gösterir, savaştan sonraki dönemde bu amacına ulaşır.

Petrol kaynaklarına sahip olmak için ABD ve İngiliz emperyalistleri arasındaki rekabet, savaş öncesi ve sürecinde esas olarak Suudi Arabistan ve İran petrolrolleri üzerinde yoğunlaşıyordu. ABD'nin Ortadoğu'da tespit edilen petrol rezervlerindeki payı, 1936'da % 13 iken, bu oran 1944'de % 42'ye yükselir.

1943'ün sonuna doğru, ABD emperyalistleri İran'la petrol anlaşması yapabilmek için pazarlık yapmaya başlarlar. 15 Kasım 1943'de, ABD Dışişleri Bakanlığı, "Standart-Vacuum Oil Company" şirketine, İran'la petrol anlaşması için görüşmelere karşı olmadığını bildirir ve pazarlıklar başlar. ABD ile İngiliz emperyalizmi arasındaki rekabet de bu noktada kızışır.

Tahran Konferansı sürecinde ABD Başkanı Roosevelt, gizlice Şah'la görüşür ve petrol sorununu dile getirir.

1944 yılının başlarında "Standart-Vacuum Oil Company" ve "Sinclair Oil Company"nin temsilcileri, "Royal Dutch Shell" ile rekabeti başlatmak için Tahran'a giderler.

İran hükümetinin talebiyle, petrol anlaşması için görüşmeleri, "Standart-Vacuum Oil Company"nin ortağı olan "Socony-Vacuum" şirketi yürütür. "Sinclair" ve "Royal Dutch" bu görüşmelerde, rekabet etmekten vazgeçerler ve "Standart-Vacuum Oil Company"nin görüşmeler yapmasının önü açılır.

İran hükümeti, 1944 yılının ilk yarısında, petrol danışmanlığı yapan özel bir ABD firmasını, anlaşma taslağı hazırlaması için görevlendirir. Bunun üzerine, 22 Temmuz 1944'de söz konusu firmanın iki mühendisi Tahran'a gider. Bu mühendislerden biri olan Herbert Hoover Jr., daha sonra 1953-1954'de İran'la petrol pazarlıklarında önemli rol oynar ve ayrıca ABD Dışişleri Bakanlığı'nın devlet sekreteri olur.

1944'ün Sonbaharına doğru ABD emperyalizminin şirketleriyle İran hükümeti arasındaki görüşmeler, anlaşma yapmaya doğru epeyce ilerlemiş durumdadır.

Sovyetler Birliği ise Eylül 1944'de, Kuzey İran'da petrol aramak, çıkarmak için İran hükümetine başvurur ve bu başvuru İran tarafından reddedilir.

Sovyetler Birliği bu başvuruyu yapmadan önce, Sovyet hükümeti İran Konsolosu Ahi'ye, İran hükümetinin SSCB ile bir petrol anlaşması konusundaki tavrının nasıl olacağını sorar. Ahi'nin bu soruya cevabı, İran hükümetinin SSCB ile petrol anlaşması konusundaki tavrının çok olumlu olacağı biçimindedir.

Bunun üzerine Kavtaradse Tahran'a gider, Başbakan Said Ziya ve Şah'la görüşmelerde bulunur. Gerek Said Ziya, gerekse de Şah, SSCB ile petrol anlaşması sorununa olumlu cevap verirler. Ne zaman ki Sovyetler Birliği petrol anlaşması için İran hükümetine resmen başvuruda bulunur, işler değişir.

SSCB ile İran arasında petrol anlaşması yapılmasını engellemek için ABD ve İngiliz emperyalistleri harekete geçerler. Özellikle İngiliz emperyalistleri, İran'ın SSCB ile petrol anlaşmasını engellemek için, kendi "adamlarını" harekete geçirir. Said Ziya üzerindeki etkisini ve daha sonra ABD İran elçiliğine atanan Hüseyin Ala ile

Maliye Bakanlığına getirilen Takizade gibileri üzerindeki etkisini kullanarak; İran'ın 14. Meclisinin milletvekillerini ve siyasetçileri, gazetecileri rüşvetle satın almak için uğraşır ve başarılı da olur. 1944'ün sonuna doğru İran Meclisi, savaş bitene ve müttefik güçlerin askeri birliklerinin İran'dan çekilene kadar, hiçbir devletle petrol anlaşması imzalamayacağı yönünde karar alır. Bununla birlikte ABD emperyalizminin petrol şirketleriyle de pazarlıklar durdurulur. ABD ve İngiliz emperyalistleri, kendi aralarındaki dalaşa rağmen, SSCB ile İran arasındaki petrol anlaşmasını engellemek için ortak hareket edip, İran meclisinin aldığı kararı desteklerler ve İngiliz emperyalistleri, savaş sonuna kadar petrol konusunda İran'daki konumunu koruma durumunda kalır.

İran meclisinin aldığı bu kararlar, müttefik güçlerin askeri birliklerinin İran'dan geri çekilmesiyle, İran'ın petrol anlaşması imzalaması sorunu birbirine bağlanmış olur. ABD ve İngiliz emperyalistlerinin de desteklediği bu karar, bizzat bu emperyalistler tarafından SSCB'ye karşı kullanılır ve görüşmelerde pazarlıklar yapmak için gündeme getirilir. Örneğin, henüz savaşın bitmediği bir dönemde, Şubat 1945'de yapılan Yalta Konferansı'nda, ABD ve İngiltere'nin temsilcileri, müttefik güçlerin İran'dan geri çekilmesiyle, İran'ın petrol anlaşması konusunu bir ve aynı sorunmuş gibi ele alır ve konferansın gündemine sokmaya çalışırlar.

SSCB'yi temsil eden Molotov, yukarıda aktardığımız askeri birliklerin geri çekilmesi konusunda takındığı tavırla birlikte, İran'dan askeri birliklerin geri çekilmesiyle, petrol anlaşmasının iki ayrı sorun olduğunu savunur ve bu konu da sonraki dönemde ele alınmak üzere ertelenir.

Petrol anlaşması konusunda da buraya kadar aktardıklarımız, bu sorunun Mehabad Kürt Cumhuriyeti ile doğrudan bir bağının olmadığını açıkça ortaya koymaktadır.

İran'daki müttefik güçlerin geri çekilmesiyle, petrol anlaşmasının imzalanması sorunları, bizzat ABD ve İngiliz emperyalistleri ve bu emperyalistlerle elele hareket eden İran hakim sınıfları tarafından birbirine endekslenmiştir. Molotov şahsında Sovyetler Birliği bu tavıra karşı çıkmıştır.

c) Savaşın sonundan petrol anlaşmasına...

İkinci Dünya Savaşı'nın bitmesi ertesinde, esas olarak Anti-Hitler koalisyonunda yer alan SSCB, İngiltere ve Amerika arasında, savaş sonrası dönem için görüşmeler başlar.

Bu görüşmelerde, en başta Almanya'nın durumu ele alınırken, faşizmin barbarlığına maruz kalan ülkelerin durumu, faşizme karşı mücadele için müttefik güçlerin askeri birliklerinin yerleştirildiği ülkelerin durumu ve müttefik güçlerin askeri birliklerinin bu ülkelere geri çekilmesi gibi birçok sorun ele alınır. İran'daki müttefik güçlerin askeri birliklerinin geri çekilmesi konusu da bu sorunlardan biridir, fakat esas sorun değildir.

İran meclisinin 1944 sonuna doğru savaş bitene ve

müttefik güçlerin askeri birliklerinin İran'dan geri çekilmesine kadar, hiçbir devletle petrol anlaşması imzalamayacağı konusunda aldığı karar; bu kararın ABD ve İngiliz emperyalistlerince desteklenmesi sonucu petrol sorunu, müttefik güçlerin savaş sonrasında yürüttüğü görüşmelerde önemli bir sorun olarak gündeme gelmez. İran bağlamında tartışılan esas konu askeri birliklerin geri çekilmesidir.

29 Ocak 1942'de yapılan anlaşmaya göre, müttefik güçlerin askeri birliklerinin 2 Mart 1946'ya kadar İran'dan çekilmesi gerekiyordu. Fakat, gerek İran'daki gelişmeler, İran Azerbaycanı ile İran merkezi hükümeti arasındaki çatışmalar, gerekse de İran, ABD ve İngiltere'nin tavırları, sorunun karmaşıklığını beraberinde getirdi. Sonuç olarak sorun, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'ne kadar gider ve ABD ve İngiliz emperyalistlerinin marifetiyle bir "İran sorunu" yaratılır. Savaş sonrası altı-yedi aylık dönemdeki gelişmeler, görüşmeler, protestolar ve vetolar yoğunlaşır. Bu dönemdeki gelişmelerin hepsini buraya aktarmamız mümkün olmadığı için, önemli bazı noktalara değinmekle kendimizi sınırlıyoruz.

Savaşın bitmesinden kısa süre sonra İran, müttefik güçlerden, askeri birliklerini geri çekmelerini talep eder. Bu arada İran merkezi hükümetiyle İran Azerbaycanı arasında çelişkiler yoğunlaşır. İran'ın bu talebine, 29 Ocak 1942'deki anlaşmaya uygun olarak, müttefik güçlerin askeri birliklerinin 2 Mart 1946'ya kadar geri çekileceği tavrı takınılır.

Kasım 1945'e gelindiğinde, İran Azerbaycanı'ndaki gelişmeler, İran merkezi hükümetinin istemediği doğrultuda gelişir ve 20 Kasım'da Tebriz'de İran Azerbaycanı Ulusal Meclisi toplanır. Bu gelişmeleri engellemek ve demokratik hareketi bastırmak için İran hükümeti, Tebriz'e ordu gönderir ve İran ordusunun Tebriz'e gidişi Kızıl Ordu birlikleri tarafından durdurulur.

İran tarafı kendi istediği "düzen ve sükuneti" sağlamak istediğini, fakat Sovyet ordusunun buna engel olduğunu savunurken, Sovyet tarafı, "düzen ve sükuneti" bizzat İran ordusunun ve mensuplarının bozduğunu ve İran ordusunu Tebriz'e bırakması halinde kan akıtılacağı; böylesi bir durumda da kendi ordu birliklerinin de güvenliğinin tehlikeye gireceği ve askeri birliklerini güçlendirmek zorunda kalacaklarını; ve Sovyetlerin, İran'a yeni askeri birlikler göndermekten yana olmadığı, bu nedenle de İran askerinin Kuzey İran'a gitmesine müsaade etmediklerini açıklarlar.

İran Azerbaycanı'ndaki demokratik hareketi bastırmaya çalışan ama bastıramayan İran hakim sınıfları, sorunun çözümü için ağababalarına başvurur.

Andaki hükümetin en yakın destekleyicisi olan emperyalist güç ABD emperyalizmi olduğu için de İran Başbakanı Hakimi'nin müttefik güçlerin askeri birliklerinin, belirlenmiş zamandan önce İran'dan geri çekilmesi talebi, ABD emperyalistlerince desteklenir.

ABD, 24 Kasım 1945'de SSCB ve İngiltere'ye bir nota göndererek, müttefik güçlerin askeri birliklerinin İran'dan geri çekilmesinin 1 Ocak 1946'ya alınmasını

ister. Gerekçesiye, İran hükümetinin ülkesinde "düzen ve sükuneti" sağlayabilmesi için, ülkenin her yanına asker ve memurunu gönderebilmesi gerektiridir.

Bu sorun, 16-26 Aralık 1945'te Moskova'da yapılan konferansta da gündeme getirilir, Sovyetler Birliği 2 Mart 1946 tarihinden direnir ve herhangi bir anlaşma sağlanmaz. İran Azerbaycanı'ndaki demokratik hareket konusunda ise SSCB'yi temsil eden Molotov, Azerbaycan'ın temel demokratik hakları için gerici bir rejime karşı mücadele ettiğini savunur.

Ocak 1946'da sorun İran hükümeti tarafından Birleşmiş Milletler'e havale edilmeye çalışılır. 19 Ocak'ta İran delegasyonunu Birleşmiş Milletler'de yöneten Seyid Hasan Takizade, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'ne bir mektup yazarak, Sovyetlerin İran'ın iç işlerine karışması sonucu ortaya çıkan durumun, uluslararası sürtüşmelere yol açabileceğini belirtir.

21 Ocak 1946'da, İran'daki gelişmeler sonucu Haki-mi Başbakanlıktan istifa eder. Yerine, 26 Ocak'ta Kavam Başbakan olarak seçilir. "İran sorunu"nun Birleşmiş Milletler'de ele alınmasına karşı olmamasına rağmen Kavam, sorunun çözümü için İran'la SSCB arasında doğrudan görüşmeler yapılmasını önerir. Bunun üzerine BM Güvenlik Konseyi, İran ve SSCB'nin karşılıklı görüşmelere hazır olduklarını açıklamaları sonucunda, sorunun karşılıklı görüşmelerle çözülmesinden yana tavır takınır ve sözkonusu görüşmelerden Güvenlik Konseyi'nin haberdar edilmesi gerektiği yönünde karar alır.

19 Şubat-7 Mart tarihleri döneminde Kavam Moskova'da görüşmelerde bulunur. 2 Mart'ta, -yukarıda da belirttiğimiz gibi- Sovyet Hükümetinin, Kızıl Ordu askeri birliklerinin 2 Mart'tan itibaren İran'dan geri çekilmesiyle ilgili kararı açıklanır, İran'ın bazı şehirlerinde Sovyet askeri birlikleri çekilmeye başlar. Fakat, buna rağmen Sovyet askeri birlikleri henüz İran'dan geri çekilmiş değildir. 29 Ocak 1942'deki anlaşmaya göre ve daha sonraki görüşmelerde dile getirilen tarih olan 2 Mart 1946'ya göre bir gecikme olmuştur ve bu gecikme Sovyetler Birliği tarafından da açıklanmıştır. ABD ve İngiliz askeri birlikleriye İran'dan çekilmiştir.

Kavam'ın Moskova'ya gitmesi sonrasında, SSCB ile İran arasında belli bir yakınlaşma sağlanır ve görüşmeler, Tahran'da, Tahran Sovyet Elçiliği'ne getirilen Sadçikov üzerinde devam ettirilir.

Kavam'ın 7 Mart 1946'da Tahran'a geri dönmesi sonrasında, Sovyetlere karşı ABD kaynaklı kışkırtıcı haberlerin yayını başlar. Yaklaşık iki hafta ABD ve İngiliz gazeteleri başta olmak üzere, Sovyetlerin İran'a askeri birliklerini gönderdiği, Sovyet askeri birliklerinin ağır silahlarla Tahran'a yaklaştığı, Türkiye ve Irak'ın yakınında olduğu vb. vb. haberler yayınlanır. Bu haberlerin çıkış kaynağıysa, ABD Dışişleri Bakanlığı'dır. Tüm bu haberler, 12 Mart 1946'da ABD'de yapılan açıklamanın doğru olmadığı, 13 Mart'ta İran Başbakanı Kavam tarafından açıklanmasına rağmen devam etmiştir.

Tüm kışkırtmalara rağmen, Kavam hükümetinin SSCB ile barışçıl ve iyi komşuluk ilişkileri yönünde tavır takın-

ması sonucu, Sovyetler Birliği'nin İran'la olan sınırlarının tehdit edilmesinin ortamı ortadan kalkınca, Sovyet askeri birlikleri İran'dan geri çekilirler. Sovyetler Birliği tarafından, 24 Mart 1946'da Sovyet askeri birliklerinin geri çekilmeye başladığı Birleşmiş Milletlere bildirilir. 4 Nisan 1946'da ise SSCB ile İran arasında tartışılan noktalarda anlaşma sağlanır ve üç maddelik anlaşma imzalanır.

Sovyet askeri birliklerinin 24 Mart'tan itibaren 5-6 hafta içinde geri çekilmesi, SSCB-İran ortak petrol şirketi kurulması ve İran Azerbaycanı'nın İran'ın iç sorunu olarak barışçıl ve demokratik bir biçimde çözülmesi sorunlarını içeren anlaşmaya uygun olarak, Sovyet askeri birlikleri 9 Mayıs 1946'ya kadar İran'dan tamamen çekilir. Buna rağmen, emperyalist güçlerce yaratılan "İran sorunu" hâlâ Birleşmiş Milletler'in gündeminden kaldırılmamış, Sovyetler Birliği'ne karşı kullanılmaya çalışılmıştır.

4 Nisan 1946'da SSCB-İran anlaşmasının yanısıra, üzerinde çokça fırtına koparılan petrol anlaşması da imzalanır. Yukarıda da belirttiğimiz gibi, bu petrol anlaşmasının 24 Mart 1946 tarihinden sonra yedi ay içinde İran meclisine onaylanması için sunulması gerekiyordu. Anlaşma sonrası gelişmelere bakmadan önce, sözkonusu anlaşma metninin ne olduğuna bakalım. Sözkonusu anlaşmanın metni şöyledir:

"İran Başbakanı ile Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'nin Tahran'daki elçisi arasındaki mektuplaşma 4 Nisan 1946

(12 Eylül 1947'de Moskova'da yayınlandı)

Sayın bay elçi!

Aramızdaki sözlü görüşmelerle ilgili olarak size şunları iletmekten onur duyuyorum: Haşmetmeap İran Şahi, Kuzey İran'daki petrol kaynaklarında sondaj ve petrol çıkartmak amacıyla İran ve Sovyetler Birliği hükümetlerinin şu şartlara bağlı kalarak bir karma Sovyet-İran şirketi örgütlemesini onaylamaktadır:

1. Şirketin hisse senetlerinin yüzde 49'u faaliyetlerinin ilk yirmibeş yılında İran tarafına ve yüzde 51'i Sovyetler Birliği tarafına ait olacaktır. İkinci yirmibeş yıllık dönemde, hisse senetlerinin % 50'si İran tarafına, % 50'si Sovyetler Birliği tarafına ait olacaktır.

2. Firmanın elde ettiği kârlar, hisse senetlerinin toplam oranında taraflara bölüştürülecektir.

3. Firmanın sondaj için başlangıçtaki yayılma alanının sınırları, bu yılın 24 Mart'ındaki görüşmemizde sizden aldığım harita üzerinde çizildiği biçimde olacaktır; bir tek istisna dışında, o da Batı Azarbaycan'ın bir bölümünü kapsayan bölümdür -Sovyetler Birliği, Türkiye ve İran'ın sınırlarının çatıştığı noktadan güneye, Rezaiye gölünün batısından Miyandoab kentine kadar olan bölüm- 4 Nisan 1946'daki haritada ek olarak belirtildiği gibi. Bununla beraber İran hükümeti kendisini, yukarıda belirtilen hattın batısında kalan alanı ruhsatlı alan olarak yabancı firmalara ya da yabancılarla birlikte çalışan veya yabancı sermayeye sahip olan İran şirketlerine kiralamayacağına dair yükümlü kılar.

4. İran tarafının sermayesini 3. maddede sözü geçen petrol kaynakları ve teknik düzenlemeler inşa edildikten sonra, petrol çıkarma işinde şirketin kullanacağı sondaj tesisleri oluşturacaktır. Sovyet tarafının sermayesine gelince, o sondaj ve petrol üretimi için her türlü yatırım, donatım ve işçilerin ve uzmanların ücretlerini kapsayacaktır.

5. Şirketin faaliyet dönemi 50 yıl olacaktır.

6. Şirketin faaliyet süresinin bitmesinden sonra İran hükümeti, Sovyet tarafının hisselerinin karşılığını ödeme veya şirketin faaliyet süresini uzatma hakkına sahiptir.

Sondaj çalışmalarının yapıldığı alanda, petrol kaynaklarında ve şirketin tüm kurumlarında güvenliğin sağlanması yalnızca İran güvenlik organları tarafından üstlenilecektir.

Yukarıda adı geçen Sovyet-İran Petrol Şirketi'nin örgütlenmesi üzerine sonradan imzalanacak olan – ve bu mektubun içeriğine uygun olan– anlaşma, yeni seçilen Meclis yasama çalışmalarına başlar başlamaz onaylanmaya açılacaktır ve kesinlikle bu yılın 24 Mart'ı itibarıyla 7 ayı aşmayacaktır.

(imza)

Ahmad Kavam Es-Saltaneh

Elçi Sadçikov aynı gün bir mektupla Kavam'ın mektubunu aldığını bildirdi ve Başbakanın İran hükümeti adına verdiği sözleri gözönünde tutarak, Sovyetler Birliği'nin Kavam'ın mektubunda yazılan şartlar temelinde bir şirketin kurulmasını onayladığını açıkladı.

(Tägliche Rundschau, Berlin, 13 Eylül 1947, TASS ajansına göre)" (aktaran Fritz Steppat, Dünya Güçleri Arasında İran, sayfa 66-67, Almanca)

Bu anlaşmayla ilgili birkaç şeye dikkat çekmek gerekirse, o da, en başta İran'ın emperyalistlerle yaptığı petrol anlaşmalarının hiçbirinin, bu anlaşma gibi eşitlikçi olmadığıdır. Anlaşma, iki devletin ortak şirket kurması temelindeki ve tarafların sermayesine, hisse senetlerine göre eşit olarak kâr'dan pay aldıkları bir anlaşmadır. Böylesi bir anlaşma, sadece SSCB'nin değil, İran'ın da çıkarıdır. Bu, İran için aynı zamanda İran'ın ekonomisinin –bu anlaşma bağlamında– bağımsızlığına da hizmet etmektedir.

Anlaşmanın altıncı maddesi ise 50 yıl sonra İran'ın tek başına şirketin sahibi olabilmesinin garantisini verirken; aynı zamanda, İngiliz ve ABD emperyalistlerinin İran'da petrol çıkardıkları alanlarda İran güvenlik güçlerinin söz söyleme hakkı yokken; SSCB-İran anlaşmasında, sondajın yapıldığı alanda, petrol kaynaklarında ve şirketin tüm kurumlarında güvenliğin İran güvenlik güçlerince sağlanacağı kararlaştırılır.

Bu anlaşmanın içeriği, İran hakim sınıflarının antisovyet siyasetine ve ABD ve İngiliz emperyalizmiyle birlikte hareket etmesine rağmen, SSCB'nin yabancı ülkelerle ilişkilerde ne kadar eşitlikçi siyaset yürüttüğünü ortaya koymaktadır. Sovyetler Birliği için ilişkiler, egemenlik ve bağımlılık ilişkileri değil, eşitlik ve bağımsızlık ilişkidir.

Bu anlaşmanın içeriği, tek başına ele alınsa bile, Mehabad Kürt Cumhuriyeti'ni savunma adına SSCB'ye eleştiri getirenlerin ne kadar yanlış siyaset yaptıkları, Kürt milliyetçiliği temelinde sorunlara yaklaştığı ortaya çıkmaktadır.

Bunun da ötesinde, İkinci Dünya Savaşı'nın bitmesinden, petrol anlaşmasının imzalanmasına kadarki dönemde İran ve SSCB arasında yürütülen görüşmelerde –kamuoyuna yansıdığı ve bizim ulaşabildiğimiz belgeler çerçevesinde–, Mehabad Kürt Cumhuriyeti bağlamında herhangi bir görüşmenin yapılmadığı, Mehabad bağlamında ne olumlu, ne de olumsuz birşeyin söylenmediğini tespit etmek gerekiyor.

Bu, tabii ki somut olarak İran'da bulunan Sovyet askeri birliklerinin ve Sovyet yetkililerin bizzat kendilerinin doğrudan Kürtlerle ilişki içinde olmasını dışılamaz. Sorunun özü, iki devletin temsilcilerinin görüşmelerinde bu sorunun pazarlık sorunu olup olmadığıdır.

SSCB ile İran arasındaki görüşmelerde İran Azerbaycanı Ulusal Hükümeti'nin durumu ele alınır ve bu sorunun İran'ın iç sorunu olduğu, bunun karşılıklı görüşmelerle barışçıl bir biçimde ve demokratik hakların tanınması temelinde çözülmesi konusunda anlaşılır. Mehabad Kürt Cumhuriyeti, belli anlamda Azerbaycan sorunu ile içiçe ele alınır. Azerbaycan'daki demokratik hakların elde edilmesi, aynı zamanda tüm İran çapında demokratikleşmenin gerçekleşeceği anlamına gelir. Böylesi bir durumda da Mehabad'da özerklik ve ulusal haklar sağlanmış olacaktır. SSCB'nin Mehabad'ı İran'a karşı koz olarak kullandığı eleştirisinin, sadece bir iddia ve iftira olduğu da açıkça ortaya çıkmaktadır.

• • •

Bu noktalara dikkat çektikten sonra, anlaşmanın imzalanması sonrasındaki gelişmeleri de kısaca aktarmak gerekiyor.

Her ne kadar anlaşma imzalandıysa da, gerek ABD ve İngiliz emperyalistleri, gerekse de İran hakim sınıfları, özellikle de ABD ve İngiliz emperyalistleriyle işbirliği içinde olanlar bu anlaşmaya karşıydılar. Anlaşmanın imzalanmasını engelleyemedikleri noktada, anlaşmanın onaylanmasının engellenmesi için harekete geçtiler. Sonuç olarak başarılılar da.

Anlaşmanın parlamentoya sunulması için, İran'da genel seçimlerin yapılması gerekmektedir. Gerek İran Azerbaycanı'ndaki gelişmeler, gerekse de anlaşmanın imzalandığı tarihte, hâlâ Kızıl Ordu askeri birliklerinin İran'dan çekilmemiş olması, İran merkezi hükümeti tarafından genel seçimlerin yapılamayacağını gerektirir. Böylece seçim ertelenir. Seçimin ertelenmesi; somut olarak petrol anlaşmasının 24 Mart 1946 tarihinden sonra 7 ay içinde onaylanması için parlamentoya sunulmasını da geciktirir.

9 Mayıs 1946'da Sovyet askeri birlikleri tamamen İran'dan çekilmiştir. Mayıs ayı sonuna kadar "İran soru-

nu" hâlâ Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nin gündemindedir. Bu sefer de Sovyet askeri birliklerinin gerçekten İran Azerbaycanı'ndan çekilip çekilmediğinin araştırılması için bir heyetin araştırma yapması vb. sorunu gündeme getirilir. Kavam'ın Mayıs ayı sonuna doğru, Sovyet askeri birliklerinin tamamen geri çekildiğini açıklamasına kadar sorun gündemde tutulur.

İran-Azerbaycan arasındaki anlaşma 13 Haziran 1946'da imzalanır. Bu anlaşmadan önce, 23 Nisan 1946'da İran Azerbaycanı Ulusal Hükümeti'yle Mehabad Kürt Cumhuriyeti arasında da anlaşma yapılmıştır.

ABD ve İngiliz emperyalistleri SSCB'nin petrol üretimini yükseltip uluslararası petrol pazarında, petrol tekelince suni olarak yüksek tutulan petrol fiyatını düşürmesinden, kendi tekellerinin sarsılmasından korkarlar. Bunu engellemek için de birçok dalavereye başvurlar.

13 Haziran 1946'da İran-Azerbaycan anlaşması sonrasındaki gelişmeleri, "Büyük Sovyet Ansiklopedisi"nden aktaralım:

"Kavam Hükümeti, halk kitlelerini aldatmak için, hazine topraklarının köylülere dağıtılması, ilerici demokratik reformların gerçekleştirilmesi vs. üzerine sahtekârca bir deklarasyon yayınladı.

Aynı dönemde demokrat güçlere karşı bir saldırıya hazırlanan İran gericiliği ve onların efendileri, İngiliz ve Amerikan emperyalistleri, göçebe aşiretlerin hanlarını ve onların çetelerini silahla donatıyorlardı. İngiliz Hükümeti, 1946 Temmuz'unda İran Körfezine savaş gemilerini gönderdi. Ağustos ayında, Basra'ya, İran sınırına kadar ilerleyen birçok İngiliz tümeni indirildi. Kavam, gerici güçlerin toparlanması için 1946 Haziran'ında, içinde gerici toprak sahiplerinin, memurların ve tüccarların birleştiği sözde İran "Demokrat" Partisi'ni kurdu. Bu gerici parti, Halk Partisi'ne, sendikalara ve köylü birliklerine karşı mücadele yürüttü. 14 Temmuz 1946'da, Anglo-İranean Oil Company (AİOC) şirketinde patlayan ve AİOC'nin İran'ın politik işlerine karışmasına karşı bir protesto eylemi oluşturan grev, silah zoruyla bastırıldı. Demokratik kamuoyunu aldatmak, zaman kazanmak ve Halk Partisi'nin elini bağlamak amacıyla Kavam, Halk Partisi'nin üç üyesini kısa bir zaman için (1946 Ekim'i'nin ortasına kadar) kabinesine aldı. Gericilik, konumunu sağlama aldıktan sonra, saldırıya geçti. 1946 Eylül'ünde Anglo-Amerikan gericipleri ve Tahran hükümeti tarafından kışkırtılan Kaşkallı ve diğer Güney-İranlı hanların demokratik Azerbaycan'a ve Halk Partisi'ne karşı silahlı bir eylemi gerçekleştirdi.

Şah ve Başbakan Kavam'ın emri üzerine, 10 Aralık 1946'da Azerbaycanlılar içinde bir kan banyosu gerçekleştirildikten sonra demokratik hareketi vahşice ezen İran askeri birlikleri İran Azerbaycanı'na yürütüldü. Bütün demokratik reformlar geriye alındı ve bir askeri ve polis terörü rejimi kuruldu. Binlerce Azerbaycanlı kurşuna dizildi ya da darağacına çekildi. Kürdistan'daki ulusal demokrat hareket de ezildi; Muhammed Qazi ve Kürtlerin diğer önderleri asıldılar. Bunlara paralel olarak demokrat gazeteler yasaklandı ve Halk Parti-

si ile sendika komiteleri dağıtıldı. Tahran ve diğer kentlerde sayısızca demokratik kadro tutuklandı.

İran hükümetinin dış politikası, son derece keskin antisovyetik hatlara sahip bir karakter aldı. Anglo-Amerikan emperyalistlerinin emri ve Kavam'ın önerisiyle, 4 Nisan 1946 tarihli Sovyet-İran anlaşması, Meclis tarafından 22 Ekim 1947'de geçersiz olarak ilan edildi. Bundan önce 6 Ekim 1947'de Amerikan askeri danışmanlarının İran ordusu üzerinde artırılmış tek taraflı denetimleri üzerine bir İran-Amerikan askeri anlaşması imzalanmıştı. İran jandarması içinde Amerikalı danışman General Schwarzkopf, tam emir yetkisine sahipti. Haziran 1947'de Washington'da imzalanan, İran'a verilecek 25 milyon dolar değerindeki Amerikan askeri kredisine ilişkin İran-Amerikan anlaşması uyarınca İran ordusu ABD tarafından yeni silahlarla donatıldı." (Büyük Sovyet Ansiklopedisi, "Yeryüzünün Ülkeleri" dizisi, No 21, İran, sayfa 99-101, VEB Bibliyografi Enstitüsü Leipzig, 1955, Almanca)

İran-Azerbaycan anlaşmasından, 22 Ekim 1947'de Sovyet-İran ortak petrol şirketi anlaşmasının onaylanmayıp, iptal edilmesine kadar İran'daki gelişmeler kaba hatlarıyla böyledir.

Tüm bu gelişmeler de göstermektedir ki, İran Azerbaycanı Ulusal Hükümeti'nin yıkılmasının ve Azerbaycan'da binlerce insanın katledilmesinin sorumluları ve suçluları, İran hakim sınıflarıyla, ağababaları ABD ve İngiliz emperyalistleridir.

Bunlar, Mehabad Kürt Cumhuriyeti'nin yıkılmasının da sorumluları ve suçlularıdır. (Burada Mehabad Kürt Cumhuriyeti'nin yıkılışının iç nedenleri üzerinde durmuyoruz.) Mehabad Kürt Cumhuriyeti'nin yıkılışının esas sorumlusunun ve suçlusunun Sovyetler Birliği olduğunu savunanlar, niyetleri ne olursa olsun, ABD ve İngiliz emperyalistlerini ve İran hakim sınıflarını temize çıkarmakta ve sonuç itibarıyla de emperyalistlerin savunuculuğu konumunda konaklamaktadırlar.

SSCB-İran petrol anlaşması ve Kızıl Ordu'nun askeri birliklerinin İran'dan geri çekilmesi bağlamında söylenmesi gereken şey, bu iki sorunun da Mehabad Kürt Cumhuriyeti'yle doğrudan bir bağının olmadığı ve SSCB'nin "kendi çıkarı" için Mehabad Kürt Cumhuriyeti'ni İran'a karşı kullanmadığı ve "kurban" etmediğidir.

SSCB'ye Mehabad Kürt Cumhuriyeti bağlamında eleştiri getirenlerin kaygısının merkezinde Kürt milliyetçiliği vardır. Mehabad bağlamında SSCB'ye eleştiri getirenler, tarihsel olguları da çarpıtmaktadır.

Fakat, enternasyonalizmden dem vurup, SSCB'ye "Büyük Han Şovenizmi" eleştirisi yöneltenler, Mehabad'ın Proleter Dünya Devrimi'nin çıkarları bağlamındaki önemini ortaya koymakla yükümlüdürler. Ya da, enternasyonalist olma görüntülerine son vermelidirler. Burjuva milliyetçilerinin, SSCB'yi enternasyonalizm adına eleştirme hakları yoktur.

Sovyetler Birliği'nde Kürtler sürgün edildi mi?

Sovyetler Birliği'nde, Rus olmayan halklara karşı sürgün politikalarının uygulandığı iddiası öteden beri hep canlı tutulmaktadır. Güya, sosyalizm koşullarında halklara karşı baskı ve şiddet uygulandığı, yerlerinden göçettirildikleri ve zorla "yabancı" bölgelere, "uzak diyarlara" sürgüne gönderildikleri hikayeleri tımturaklı bir şekilde tekrarlanmaktadır.

Belgelere, olgulara dayanmadan sık sık Sovyetler Birliği'nde "Kürtler'in sürgün edildiği" edebiyatının yapıldığı bir ortamda, gerçekleri ortaya koymak her komünistin, öncelikle de Kürdistanlı komünistlerin görevidir.

Öncelikle, Kürtlerin "kitleler halinde sürgün" edildiklerini öne sürenlerin, belge ve kanıtlara dayanmadıkları bilinmesi gerekir. Kimi anı ve duyumlar, tahmin yürütmeler ve olasılıklardan hareket etme tavrı temelinde siyaset yapılmakta ve Sovyetler Birliği şahsında sosyalizme saldırılmaktadır.

Denebilir ki, "sürgünün de belgesi olur mu?" Ya da bazıları çıkıp, "ben canlı tanığıyım!" ısrarında bulunabilir. Hatta bunu söyleyenler vardır da. Tereddütsüz bir şekilde yanıtlamak gerekir ki; bu iki karşı çıkış ilk başta "akla" yatkın gibi gözükse de kesin bir biçimde bilim-sellikten uzak bir yöntemdir. Tarih, herkesin kendi keyfine göre yazdığı ve psikolojik dayanaklarla tespitle yaptığı bir alan değildir. Bu tür bir yaklaşıma onay verenler en başta tarihin tersyüz edilmesine, yani çarpıtılmasına onay vermekte ve böylece onu, işine geldiği gibi kullanmanın zeminini hazırlamaktadır.

Ele aldığımız konuda bütün tarih çarpıtıcıları işbirliği içindedirler. Ellerinde hiç bir somut kaynak olmadığı halde bir dizi iddia öne sürebilmektedirler. Asla kaynağını belirtmedikleri halde dönüp dolaşıp "sürgün" nakaratına sarılmalarına yön veren temel kaynağın, burjuva milliyetçiliğinin ve burjuva ideolojisinin olduğu ortaya çıkmaktadır.

Bu sosyalizm karşıtlarının yaklaşımları, iddialarını kanıtlama derdi/kaygusu taşımadıkları için iftira batağında "çamur at izi kalır" yöntemine sarılmaktır. Söz konusu olan eğer sosyalizme saldırı ise bütün iftira ve karalamalar katlanarak devreye sokulur.

Kürt sürgünü iddiasını ortaya atanların temel derdi Stalin şahsında Marksizm-Leninizm'e, komünizme saldırmaktır. Modern revizyonizmin açtığı yoldan ilerleyen veya o çizgiden etkilenen herkes, başta Kruşçev olmak üzere bütün revizyonistlerin uydurduğu hikayeleri büyük bir iştahla Stalin karşıtlığı kampanyasında kullandı-

lar, kullanmaya devam ediyorlar. Ne diyordu anılarında iki yüzlü N. Kruşçev: *"Stalin'in yanına çağrıldığımızda sürgüne mi, yoksa göreve mi gideceğimizi bilmiyorduk."* (aktaran, *Özgürlük Dünyası*, Aralık 1997)

SB'de Kürtlerin sürgüne uğratıldıklarını iddia eden pekçok Kürt politikacının ve araştırmacının da Nikita'dan ilham aldıklarını söylemek hiç de abartma sayılmaz! Yerleşim/yerleştirme gibi problemlerin ne kadar büyük bir sorun olarak sosyalizmin kuruluşunun önüne dikildiğinin kavranması halinde, şu "sürgün" hikayesinin bir iftira olduğu farkedilecektir.

Leninizm karşıtlığında yarışanlar eğer SB'de yerleşim bağlamında yapılanları hesaba katsalar, emekçi Kürtlerin ne kadar müreffeh bir yaşam planı içinde yerleştirildiklerini de göreceklerdir. Yerleşim sorununda zor kullanımının sorunu çözmek için tercih edilemeyeceği kesindir. Belli bir zaman dilimine mutlak ihtiyacın olduğu ve tam da bu bağında ülkenin hemen her alandaki sosyalist inşaya bağlı olarak ancak bu problemin çözüleceği, Bolşevikler tarafından berrak bir şekilde ortaya kondu. Bazılarının iddialarının aksine, Ekim Devrimi günlerinden başlamak üzere gerçekleşen yeni yerleşimlerde olanaklar ölçüsünde yerleşimcilere (şu ya da bu ulus-milliyet üyesine değil...) en iyi bir yaşam olanağı sunulmaya çalışıldı ve bu amaç için seferber olundu. Bu, ülkenin yeniden inşası için gerektiği. Sovyet yurttaşlarının sağa-sola savrulmadıkları, "başlarının çaresine baksınlar" denmediği ve ayaza terkedilmedikleri gerçeği sürgün karalamasına rağmen yadsınamayacak bir gerçektir.

...

Sürgün iddiasının ayrıntılarına girmeden önce, Sovyetlerde Kürt emekçilerinin genel yaşamı hakkında birkaç noktaya işaret etmeye çalışalım. Sovyetlerde, Kürtlerin yerleşim problemlerinin çözümü bağlamında, bu sürecin içinde yeralan Ereb Şemo'nun gelişmeleri ayrıntılı bir şekilde ortaya koyduğunu öncelikle belirtmek gerekiyor. O, birkaç eserinde Ekim Devrimi'nin göçebe Kürt halkını yeni bir yaşama imkanına kavuşturduğunu ve bunun emekçi Kürtlerin hayatında muazzam bir devrim olduğunu sayısız örnekle gayet anlaşılır ve somut bir biçimde aktarmaktadır. Belki de, Sovyet Kürtlerinin yaşamlarındaki olumlu değişiklikleri en detaylı ve olumlu yönde anlatan kişi E. Şemo'dur. Yerleşim bağlamında, O'nun kayda değer bir olumsuzluktan bahsetmemesi ve emekçi Kürtlerin göçebe ve çoban gelene-

ğinden kurtulması için bizzat kendisinin de içinde bulunduğu Bolşevik Parti fonksiyonerlerinin Kürt yerleşimcileri arasında propaganda ve örgütlenme faaliyetiyle onları gönüllülük temelinde kazanmaya çalıştığını özellikle vurgulamamız yerinde olacaktır.

E. Şemo'nun bu konuda yazdıkları elbette bir ölçüde bizler için bir referans olma özelliğine sahiptir. Fakat Sovyetlerdeki Kürtlerin yaşam koşulları konusunda gerçekleri ortaya koyan başka Sovyet Kürtleri de var. Bunlardan biri de Sovyet Ermenistan'da yaşayan L. Garibyan'dır. *Stërka Bolşewik* sayı 2'de tercüme edip yayınladığımız mektubunda Garibyan şunları yazmaktadır.

"Sovyet hükümeti, göçebe hayatı sürdüren Kürtlerin sefaletini yok etmek için tüm şartları yarattı. Onlar şimdi, yerleşik bir yaşam sürdürüyorlar ve kollektif çiftliklerde tarım ve hayvancılık yapıyorlar. Derme çatma kulübelerde değil, taştan yapılmış yeni ve güneşli evlerde yaşıyorlar. Kürt köylerinde artık kendi traktör sürücüleri, tarım araçları sürücüleri, şoförler, mekanikçiler, demirciler, tesfiyeciler, ayakkabıcılar, bal üreticileri, halı dokumacıları ve diğer mesleklerden ustalar var. Buralarda okullar, kulüpler, kreşler, hastahaneler, devlet ve kooperatif mağazaları inşa edildi. Bir dizi köyden bölge merkezlerine ve Ermenistan'ın başkentine düzenli olarak otobüsle ulaşım imkanı var.

Sovyet-Ermenistan'da Kürt halkı, yüzyılları bulan tarihinde ilk defa kendi yazısını ve edebiyatını yaratma imkanına sahip oldu. Kürt alfabesinin yaratılmasından bu yana geçen 20 yılda, Ermenistan'da Kürtçe 200 civarında kitap yayımlandı; bunların arasında Kürt yazarlarının ve şairlerinin eserleri de mevcuttur." (SB sayı 2, sayfa 27)

Bu satırlarda dile getirilen gerçekler 1949 yılına, henüz modern revizyonizmin iktidara gelmediği döneme aittir. Ve bu gerçekler, Sovyetlerdeki Kürtlerin sosyalizm şartlarındaki yaşamlarını ortaya koymaktadır. Bu alıntıda dile getirilen gerçekler, Sovyetler Birliği'ne saldırmak için öne sürülen Kürtlerin "sürgün" edildiği iftira ve iddiaları çürütmeye yeterlidir.

Kuzey Kürdistan'dan Sovyetlere göçeden Kürtlerin yerleşme problemlerinin çözümünde varolan zorlukların aşılması yönündeki çabaların doğal olarak birkaç kez yer değiştirilmesine neden olduğu da görülmüştür. Qanatê Kurdo şahsında bunu örneklemek mümkün. Sovyetler Birliği'ne göç eden Q. Kurdo'nun ailesi, önce Ermenistan'a ve sonra da Gürcistan'a (Tiflis'e) yerleştirilirler. Verimli bir Kürt dilbilimcisi olmayı tamamen sosyalizmin başarılı kuruluş çalışmalarına borçlu olan bu yazarın, "ordan oraya sürgün edildiler" türünden bir demagojiye alet edilmesi kabul görebilir mi? 1928 yılında Leningrad'a okumaya gönderilen genç Q. Kurdo'nun "ülkesinden koparıldığı" iddia edilebilir mi? (Ki, zaten Sovyetler Birliği'ne göç etmeleriyle birlikte, kendileri "ülkelerini" terketmiş durumdadırlar.) Sorunlara objektif yaklaşanlar tabii ki, bu tür iddialara, iftiralara yer vermez. Ancak sosyalizmin düşmanlarından başka türlü de beklenemez. Bunlar sosyalizme saldırma ateşi içinde, Kabil (Afganistan) çevresinde Kürtçe konuşanların bile "Sovyet sürgünü" olduklarını söylerlerse hiç şaş-

mamak gerekir!

Sovyet Kürtleri arasında yerleşim sorunlarının derinleşmesini arzulayanlar da vardı. Göçebe hayattan çıkar sağlayan ve çobanlığın devamında kendi egemenliğini korumaya yeltenen zengin Kürt takımının sosyalist iktidarın girişimlerini sabote etmek için canla başla çalıştığını da kaydedelim. Burada varmamız gereken sonuç şudur: Uzunca bir zaman sosyalist iktidarın yeniden yerleşim politikasını kabul etmemede ısrar edenler ve sosyalizmin kuruluşunu baltalamaya çalışan Kürt ulusal azınlığına mensup zenginler sınıfının üyelerinin diğer ulus ve milliyetlerdeki benzerleri gibi ortak bir akibete, yani sınıf mücadelesinin değişik kategorilerdeki uygulamalarına maruz kalmaları gayet anlaşılırdır. Kollektifleştirme hareketi sırasında ve kulaklara karşı savaşım yıllarında Kürt zenginlerine karşı da savaş yürütülmesi anlaşılır ve doğru bir şeydir. Söz konusu olan, Sovyetlerde sömürücü sınıflara karşı mücadeledir, yani sınıf mücadelesinin sürdürülmesidir.

Bazı Kürtlerin başka bölgelere götürülerek yeniden yerleştirilmesinin, "sürgün edildiler" türünden psikolojik demagojilere alet edilmesi ise tam bir çarpıtmadır. Böylesi ayakbağı odakların varlığına sonuna kadar katlanılamayacağı, sosyalizm hakkında az çok bilgisi olan herkes için oldukça nettir. Önemli olanı, yapılanların şu ya da bu ulusu ya da ulusal azınlığı temel olarak yapılmadığının kavranmasıdır.

Kürt azınlığının dağıtıldığı, sağa-sola serpiştirildiği vb. iddiasına gelince: "Dağıtıldılar" yorumunu yapanların, Kürt milliyetinin belli bir alanda toplanmasını arzulamaları ölçüsünde yalnızca problem çıkarmak için bu iddiaya sarıldıklarını öncelikle belirtmek lazım. Türkmenistan'daki birkaç bin Kürdün yaşamları somutunda spekülasyonların gerçeği yansıtmadığını rahatlıkla tespit edebilmek mümkün. "Aktüel olan bölgede Kürtlerin dağılımı rastgele değildir. Tümü Fars ülkesinden gelen göçmenlerden oluşuyor." (Berhem). Bu detay bile tek başına emekçi Kürtlerin özenle yerleştirildiğini -ki bunların göçmen olduğu da bilinçte tutulmalıdır- kanıtlar.

SB'de yerleşim ve yeni yaşama geçme noktasında Kürtler üzerine araştırmalarıyla tanınan bazı yazarlar, göçebe ve dağınık durumdaki Kürt toplumunun sosyalist ülkede ne şekilde yerleştirildiğini somut olarak ortaya koymaktadır.

Bu araştırmaların birinde şöyle deniyor:

"İki dünya savaşı arasında göçebe Kürt aşiretlerini yerleşik düzene geçirmek üzere çeşitli çalışmalar yapılmıştır. Ancak gerek Türkiye'de, gerekse İran'da, Mustafa Kemal ve Şah Rıza Pehlevi döneminde uygulanan yöntemler Kürtler tarafından memnuniyetle karşılanmamıştır. Sovyetler Birliği'nde ise durum daha değişiktir. R. J. M. Goold-Adams, Ruslar'ın bu konuda diğer Ortadoğu ülkelerine nazaran daha başarılı olduklarını söyler. 'Sovyetler Birliği'nde, bu soruna askeri ve siyasi olduğu kadar, ekonomik bir sorun olarak da yaklaşılmıştır. (...) Göçebelere toprak ve su verilmiş, topraktan aldıkları ürünü artırmaları için tarım uzmanları kendilerine yardım etmiştir.' Göçebelere, yerleşik düzene geçirmek için kaba kuvvete başvurulmamış ve Caff örneğinde ol-

duğu gibi bu geçiş adım adım uygulanmıştır." (Kürtler ve Kürdistan, V. Minorsky-Th. Bois-D. N. Mac Kenzie, Doz Basım-Yayın, sf. 173)

Sovyet iktidarından yana olmayan bazı Kürtlerin sosyalizmin anavatanını terketmesi biçiminde göçü tercih eder maddi bir zeminin varlığından bahsedebiliriz. Bu bağlamda Lazarev şöyle diyor:

"Aynı dönemde Britanya emperyalizminin top malzemesi olarak Horasan'daki Kürtler'i kullanma projesi ortaya çıktı. Britanya askeri misyonunun Türkistan'daki başkanı olan yer alan General U. Mallesçoñç, Horasan'a Bolşevikler'in saldırısı sırasında da 300 Kürdü 'iyi bir materyal' olarak tutmayı önermişti. Fakat bu planın kral yardımcısı tarafından Kürtler'in güvenilir olmadığı nedeniyle geri çevrildiği oldukça açıktır." (M. S. Lazarev, Emperyalizm ve Kürt Sorunu (1917-1923), Özge Yayınları, sf. 48)

Karşı devrime alet olma ihtimalinin çok güçlü verilerinin sözkonusu olduğu bir anda, Sovyetlerin de birtakım tedbirler geliştirmeleri neden yanlış olsun? Ekim Devrimi'ne karşı savaşmış bazı Kürtlerin bulunduğu, emperyalist devletlerle ilişki içinde olan Kürtlerin sosyalizme, Sovyet devletine karşı düşmanca emeller peşinde olduğu bir durumda, çok doğaldır ki ilgili Sovyet devlet yöneticileri de bu olguları hesaba katarak hareket etmek zorundaydılar.

•••

Sovyetler Birliği'nde Kürtlerin "sürgün" edildiği bağlamında bazı çevrelerin, yazarların gelişmeleri nasıl aktardıklarına ve ne tür değerlendirmeler yaptıklarına kısaca bakmaya çalışalım. Çok çarpıcı olması bakımından önce en bayağısından başlayalım:

"Ermenistan ve Gürcistan Sovyetleri hariç, Kürt ulusu bu devletlerin sınırları içerisinde, değişik ölçü ve biçimlerde, (...) ırkçılık ve ayrımcılıktan, askeri ve polisye baskılardan, nüfusun zorla göç ettirilmesinden acı çekmektedir." (Stockholm Konferansı, sf. 185)

Alıntıda dikkat çeken nokta, önce Kürtler ulus olarak gösterilerek gerçek durum çarpıtılıyor. Ardından da, Ermenistan ve Gürcistan'da Kürtlerin baskı altına alınmadığı teslim edilerek, Sovyetler Birliği'nde aynı konuda ikili tavır varmış gibi, diğer bölgelerde Kürtlerin baskı altına alındığı savunulmaktadır. Böylece de, Sovyetler Birliği'ne saldırmaktadırlar. SB'deki Kürt nüfusun değişik yazar ve araştırmacılar tarafından farklı yansıtıldığına değinmiştik. Sovyet Kürtlerinin nüfusunu yeniden özetle hatırlamakta yarar var.

Stockholm Kürt Konferansı'nda C. Heyderi'nin verdiği grafikteki rakamlara bakılacak olursa, Kürtlerin hızla nüfus bazında bir azalma sürecine girdikleri sonucu çıkıyor. 1921'de Azerbaycan'da 33.780 olan Kürt nüfusu 1926'da 41.000'e çıkıyor ve fakat 1939'da ise 6000'e kadar iniyor...

Bu arada önceki sayımlarda varlıklarına işaret edilmeyen Kürtler, 1926 sayımlarında Gürcistan'da 10.000 ve Ermenistan'da ise 15.200 olarak verilmektedir. 1939 sayımından önce Türkmenistan'daki durumları hakkında hiç bir rakam verilmeyen Kürtler bu tarihteki nüfus

sayımında 24.000 şeklinde gösteriliyor. Kazakistan, Özbekistan, Kırgızistan, Kras. ve Ukrayna'da ise ele aldığımız dönem içindeki nüfus sayımlarında yerleşimlerine rastlayamıyoruz.

Bu tablodan herkes farklı yorum, değerlendirme ve sonuçlara ulaşabilir. Yalnızca bu veriden hareketle "nüfusun kırıldığı" sonucuna varmak için acele eden milliyetçilerin tek yanlı ve önyargılı hareket edişleri bu noktada da ortaya çıkıyor. Fakat bazı başka verilerin de bulunduğu ve muhakkak bir karşılaştırmaların yapılması gerektiği milliyetçilerin umurunda değil.

Büyük Sovyet Ansiklopedisi'nde ise Kürt nüfusun oranı bakımında farklı bir bilgiyle karşılaşırız. Sovyet Ansiklopedisi'ndeki dökümün, Kürtlerin nüfusu açısından gerçeğe daha yakın olduğu görülmektedir. 17 Ocak 1939'daki rakamlara göre Sovyetlerdeki Kürtlerin toplam nüfusu 45900'dür. Bu, SB sınırları içindeki toplam nüfus içinde % 0.03 düzeyinde bir oran anlamına geliyor.

Kafkasya özgülünde Ermenistan ve Gürcistan baz alınarak hazırlanan iki ayrı tablodaki bilgiler de Kafkas Kürtlerinin nüfus açısından durumunu ortaya koymaktadır ve Sovyet Ansiklopedisi'nden aktardığımız veriye yakınlık göstermektedir.

•••

Kürtlerin ve özelde Kürt aydınlarının sürgün edildiklerine dair propagandanın önde gidenleri arasında modern revizyonizmin okulundan geçmiş kimi Kürt yazar-çizerlerinin bulunduğunu biliyoruz. Büyük çoğunluğunun belge ve olgulara dayanmaksızın "sürgün" temasını ileri sürmelerinde ulusalcı bakış açısıyla hareket etmeleri belirleyici bir rol oynamaktadır. Burada ideolojik tercihlerin çok önemli oluşuna dikkat çekmek yerinde olacaktır. Leninizmin yön verdiği proletarya diktatörlüğü devletin bir dizi alandaki uygulamalarını tasvip etmeyen ve onu karşılarına alanların, iş "kendi" ulus ya da ulusal azınlıkları somutuna gelince daha da pervasızlaştıkları görülür. Sosyalist iktidarın ve Bolşevik Parti'nin politikalarını hayata geçirirken çok doğal bir şekilde önündeki engellerle mücadele etme zorunluluğu, tüm burjuvazi için olduğu gibi milliyetçiler tarafından da kabul görmez. Nitekim "sürgün", aydınların asıldığı-keşildiği vb. hikayeleri hep burdan çıkıyor. Ve fakat süreç, olan bitenlere gerçekçi yaklaşıldığında, bizzat "sürgün" bağlamında da Sovyet iktidarının tavrının çok öğretici olduğu rahatlıkla farkedilecektir.

Tam da Sovyet toplumunun her alanda giderek daha fazla geliştirilmeye çalışıldığı bir dönemde, iktidar organlarında, yerel kurum ve kuruluşlarda, partide yapılan düzenlemelerde vb. isabetli olmayan birtakım olumsuzlukların asla ve haşa hiçbir Kürt azınlık mensubunu kapsamadığını ileri süren yok.

Kendine Kürt aydını diyen bir dizi insan somut olarak kimi Kürt aydınlarına karşı takınılan tavırlarda izlenen yöntemi; eleştiri-özeleştirici sürecini, karar verme ve bu kararı emekçilerin doğrudan katılımı ve inisiyatifiyle değiştirme mekanizmasının işlediğini görmezden gelmektedirler. Kürt aydınlarının çektikleri "çile"ler demagojisi noktasında Heciyê Cindi somutunda yaşananlar bu id-

diaları öne sürenleri yalanlamaktadır.

Heciyê Cindi somutunda haftalık Hêvi gazetesinde Prof. Şekroyê Xudo'nun yazdığı Kürtçe makalede, gelişmeler aktarılmasına ve yazarın kişiliği hakkında detaylı bilgi verilmesine rağmen, yazıyı kaleme alanın özellikle Stalin "dönemi"ndeki sosyalizm uygulamalarına sosyalist olmayan bir kimlikle yaklaşması neticesinde sosyalist iktidara karşı oldukça haksız ve ağır ithamlar ileri sürülmektedir.

Sovyet iktidarının yetiştirdiği bir Kürt aydını olan Heciyê Cindi somutunda, 1930'ların sonunda gündeme gelen şudur: H. Cindi, milliyetçilerle ve kimi karşı devrimci bireylerle ilişki içinde bulunduğu gerekçesiyle 18 Mart 1937 tarihinde "Sovyet karşıtlığı" iddiasıyla tutuklanmıştır. Hakkında yapılan soruşturma ertesinde serbest bırakılır ve akabinde onurlu bir Sovyet yurttaşı olarak görevinin başına döner

Herşeyden önce, yeniden düzeltme hareketi sırasında diğer ulus ve milliyetlere mensup unsurların olduğu gibi, bu kampanyanın içine Kürt ulusal azınlığına mensup kişilerin de katılması yanlış değildir. Ayrıca bu kampanya ulusal temelde değil –ki, Sovyetlerde baştan sona, çok doğru bir şekilde ulus vb. temelinde hareket edilmedi–, tamamen sınıf mücadelesi perspektifi temelinde sürdürülmekteydi.

Sınıf mücadelesi bazı canların yanmasına yol açacaktır elbette. Demokrasıcılık oynayanların proleterya diktatörlüğünün düşmanlarına karşı alabildiğince sert uygulamalarını kavramalarını beklemek zaten abestir. Ve bu uygulamalar proleter sınıf perspektifinden ele alınmadığı için, karşı çıkanların bugünkü yegane kozu "Kürde zulüm", "Volga Almanına sürgün", "Misket Türküne mezalim" vb. türünden milliyetçilik penceresinden bakarak sonuçlar çıkarma tutumudur.

Sosyalizmin kuruluşu ve Kürt emekçiler arasında aydınlanma faaliyetinin yaygınlaşmasında büyük emekleri geçmiş bu Kürt aydınına karşı ilk başta takınılan tutum, kısa süre sonra isabetli olmadığı sonucuna varılarak terkedilmiştir. H. Cindi'nin 1930'ların sonlarına doğru gerçekleşen temizlik kampanyası çerçevesinde tutuklandıktan kısa süre sonra suçsuz bulunarak serbest bırakılması, O'nun çalışmalarını olumsuz yönde etkilememiş; aksine Sovyet iktidarına, sosyalizmin kuruluşuna ve emekçi Kürtlere hizmetlere devam etmiştir.

O'nun İkinci Dünya Savaşı'nın ateşi içinde Kürtler için Latin harfleriyle "Elifba" hazırlığında gösterdiği çaba ve bunu 1946'da sonuçlandırması örnek gösterilebilir. Sonraki yıllarda Kürtçe üzerine faaliyetlerini sürdürmesi ve "Riya Teze" çalışmalarına katılması, H. Cindi'nin ele aldığımız tarihler arasındaki dönemde sosyalizm için çalışan bir emekçi aydın olduğunu kanıtlar. Günümüzün Kürt milliyetçilerinin bu olaya yaklaşırken olaya ulusal pencereden bakmaları sebebiyle, kuru bir "sürgün" ve "terör" demagojisinden öte, çıkaracakları bir sonuç olamaz, olmuyor da. Kanıtlayamadıkları yerde en azında sosyalizm hakkında kuşku yayma tutumuna girmek, giderek bir alışkanlık haline gelmiş bulunuyor.

Perwer Bengi'nin Özgür Politika gazetesinde Wezîrê Nadîr hakkında yazarken yaptığı bir-iki belirleme bah-

settiğimiz kuşku yayma tavrına bariz bir örnektir. Bu emekçi Kürt aydını SB'de sosyalizm için değişik bir dizi çalışmanın içinde yer alır. Genç yaşta öldürülür. Kimin, niçin öldürdüğü bilinmiyor. Öldürüldüğü tarih, İkinci Dünya Savaşı'nın bittiği ve Nadîr'in de yakından ilgilendiği, gidip-geldiği Mehabad Kürt Cumhuriyeti'nin yıkıldığı bir döneme denk düşer. P. Bengi, ihtimalleri sayar ve bütün dikkatleri Sovyetler üzerinde toplayarak, SB'nin Kürt politikasının sorgulanması gerektiği sonucuna varır! W. Nadîr'in öldürülmesi bağlamında iddia edilenler şöyle:

"Nadîr'i kim ve niçin öldürdü? Sorusunun cevabını bulmak için şu soruları yanıtlamak gerekir; Mahabad Kürt Cumhuriyeti'nin kurulmasında Sovyetler Birliği'nin Kürtler üzerindeki politikalarını biliyorlar mıydı? Bu politikada onların rolü neydi? Tüm soruların yanıtları KGB'nin ve Rusya'nın askeri arşivlerinde kilitle odalarda saklanmaktadır. Kürt tarihçiler, ne zaman zahmete katlanıp bu arşivlerdeki belgeleri inceleyecekler?" (Özgür Politika, 15 Ekim 1997)

Özetle; maddi bir delil bulamayınca şüphe yayılıyor! Bu yöntem, bilimsel anlamda işe yaramasa da günü kurtarmak için ulusalcılar açısından bulunmaz değerdedir!

K. N. Kadir öylesine bir rahatlıkla Kürt sürgününden bahsediyor ki, insanın yüreğini parçalıyor! Çarlık döneminde ya da sömürgeci barbarların yaptıklarını Sovyetlerin yaptıklarının yanında devede kulak sanırsınız. Sohbet havasındaki derin (!) tahlilcilerin iddialarından bir kaç kelime:

"Özellikle Azerbaycan Komünist Partisinin genel sekreteri Bamirof Eflak ve Kemalistler gibi enfal etti." (Newroz Ateşi, Sayı 10, sf. 21)

İşi "enfal" boyutunda ele alanların yarattıkları büyümlü atmosfer içinde bazılarının "muhakkak bir şeyler biliyorlar da bu kadar iddialı konuşuyorlar" şeklinde bir kuşkuya kapılmaları mümkündür. Ancak maddi verilerle hareket edildiğinde Sovyet iktidarı hakkında Kürtler bağlamındaki yaklaşımı şüphe ile izlemenin hiç te haklı bir yanının olmadığı rahatlıkla görülecektir.

Bu noktada, bir bağintıda şu meşhur Kürtlerin "sürgünü, eritilmesi" vb. suçlamalarının –en azından Azerbaycan somutunda– muhatabının Sovyet iktidarı olması gerektiğini (satır aralarına gizlese de) belirten Mehmet Aktaş'ın yazdıklarına bakalım. Azerbaycan Kürtleri adlı makalesinin bir yerinde şunları yazıyor:

"Sovyet dönemi boyunca Kürtler, kendilerini en rahat Ermenistan'da ifade etme imkanı buldu. Azerbaycan'da ise Kürt toplumu, tam anlamıyla bir asimilasyon politikasıyla yüz yüze geldi. Bakü'de yaşayan tanınmış Kürt şairi Şamil Eskerov 'Bu tarihin günahı, Azerbaycan devletinin değil. Biz Şah İsmail döneminde, Diyarbakır'dan geldik. Uzun zamandır Kürdistan'dan uzak kaldık' diyor. Bana kalırsa uzaklıktan çok en önemli etken din. Azerilerle 'İslam' ortak paydasını paylaşan Kürtler, onlara kız alıp verdi. Azeri toplumuyla rahat kaynaştı. (...) Asimilasyonun bir önemli nedeni de kuşkusuz Kürtlerin Azerbaycan sınırları içinde dağınık yaşamasıydı. (...) Ancak bunların yanında tarihsel bir gerçek daha

var. Sovyet döneminde Moskova'ya rağmen, Azerbaycan Komünist Partisi Kürtlere yönelik bir "eritme" politikasını benimsedi." (Özgür Politika, 31. 08. 1998)

Milliyetçiliğin etkisinde hareket edenlerin geride kalan tarih kesitleri hakkında objektif davranmalarının hayli güç olduğu gerçeği anımsandığında, yukarıdaki aktarma da yazarın şahsında bu tek yanlılığı açığa vuruyor. Soruna milliyetçi temelde bakıldığında haliyle sınıf perspektifi bir kenara bırakılmaktadır. Böyle olunca başka bazı Kürt araştırmacılar gibi ulusun ya da milliyetin üstünlükleri ve zaafı temel ekseninden dışarı çıkması mümkün olamıyor. Hayal gücünün sınırlarını zorlayarak sonuçlara ulaşan burjuva yazarlar gibi, M. Aktaş da alabildiğince zorlama tespitler yapmaktadır. Güya asimilasyon mütemadiyen uygulanıyormuş da, bunu uygulayanlar kendi inisiyatifleriyle daha pervasızca davranıyorlarmış. Bu temelde soruna yaklaşan birinin nihayetinde zahmete katlanıp geçerken "tarihsel" bir ayrıma ihtiyaç duyarak "Moskova'ya rağmen" saptamasında bulunması elbette iyidir. Ancak, bu saptama onu sosyalizmin, proletarya diktatörlüğünün Kürt emekçileri için yararlı olduğu sonucuna götürmüyor. Yazar, sosyalizmde emekçi Kürtlerin asimilasyona uğratıldıklarını "kanıtlama" kararı vermiş olduğundan, dönüp-dolaşıp aynı noktaya çıkmaktadır. Ancak herhangi bir kanıt ileri sürmediğinden inandırıcı olamıyor.

Sovyet Kürtlerinden profesör Nadir Nadirov da bu konuda hayli iddialı bir şekilde Kürtlerin "sürgün" edildikleri, asimilasyona uğratıldıkları türünden iddialar ortaya atmaktadır.

Yazdıklarına bakalım:

"Ne var ki, Sovyet Kürtleri, 1937-1944 yılları arasında tarihlerinin en kötü dönemlerini yaşadılar. Bu dönemde, Kafkasya Kürtlerinin bir kısmı Orta Asya'ya, özellikle de Kazakistan Cumhuriyeti'ne sürüldüler. Sürgün edilenler bir yerde toplanma hakkına sahip değildiler. Her aile ayrı bir köye yerleştirildi. Ben de bu sürgünlerden biriydim. Babam 1936'da ölmüştü. Annem 9 çocuğuna tek başına bakmak zorundaydı. 1937 yılında, bir gece, Azerbeycan'ın Nahçıvan bölgesindeki köyümüz Gi-gaç'a geldiler. Kapımızı çaldılar ve hemen hazırlanmamızı emrettiler. Verdikleri tek açıklama şuydu: "yarın sürgün edileceksiniz". (...) 45 gün sonra, bilmediğimiz bir ovada bizi indirdiler. Hükümet görevlilerine göre, bu mintikanın adı Gaçga-Bulag'dı Kazakistan'ın. Canbul bölgesinde bulunmaktaydı. Bize, artık burada yaşayacağımızı söylediler." (Paris Kürt Konferansı, sf. 86-87)

Çok kısaca anı/anlatı niteliğinde anlatılanlara değinmek gerekirse şunlar söylenebilir:

Yazara göre, Stalin "dönemi" Kürtler için çile doludur! Bu beylik saptamanın ne denli iftira olduğu bütün yazı içerisinde yeterince kanıtlandığından yeniden uğraşmaya değmez.

Bahsettiği tarihler arasında Sovyetler Birliği'nde iç ve dış saldırıların yoğunlaştığı, keskin sınıf mücadelesinin yürüdüğü ve emperyalistlerle savaşın yaşandığı bir dönemdir. Bu dönemde koşulların kötü olması, yalnızca Kürtlere özgü bir durum değildir, yazar bu durumu atlayarak, sanki sadece Kürtlere yönelik bir tavır takınıldı-

ğı için kötü bir dönemmiş gibi anlatıyor. Tarih çarpıtlığının bir örneğini de Nadirov sergiliyor? Bu tarih çarpıtıcısına göre; bu tarihten önce ve sonra Kürtlerin hayatlarında "en kötü dönemler" yaşanmamış??! Sınıf mücadelesinin tozu-dumanı içinde parıldayana yönelmeyen ve eskiyi sahiplenene herkes gibi yazar da sosyalist temeldeki yenilikleri ve ilerlemeyi bir bütün "kötü dönem" olarak lanse ediyor. "Bir kısım Kürt" vurgusundan da anlaşılıyor ki Kürtlerin ulusal azınlık olarak herhangi bir yere sürülmeleri söz konusu değildir. Aslında bu üç kelime bütün Kürt milliyetçilerinin hararetle sarıldığı "ulusal azınlık olarak Kürtler sürgün edildi" tezinin çürütülmesi için yeterlidir. Bazılarının neden sürüldükleri yazar tarafından olumlu-olumsuz gerekçelendirilmemektedir. Neden? Şu bilinmelidir ki; Sovyet iktidarı, yaptığı her şeyin gerekçesini/nedenini açıklamak gibi aleniyet prensibine sadakat gösteren bir devlettir ve H. Cındi örneğinde olduğu gibi yaptıklarını gizlememektedir.

Şu meşhur "bir yerde toplanmadılar" sızlanması milliyetçiliğin en tipik dışavurumu olarak hep karşımıza çıkarılmaktadır. Bu "şikayet" hâlâ kanıtlanmamıştır. Kaldı ki, milliyetçiler bilinçli olarak bu yolu tercih etmektedir. Artık şu kavranmalıdır; sosyalizmin inşasının ilerlediği bir toprakta düne ait olan «benim ulusum, milliyetim, ailem, köyüm, akrabam vs.» devri yavaş yavaş kapanmak zorundadır. İnsanların kendilerini dar kalıplara yerleştirme istek ve davranışları bilinçli bir eğitimle gönüllü bir şekilde toplumsallaştırılarak ve giderek sosyalist bir içerik kazandırılarak sosyalist yurttaş olarak hazırlama doğrultusunda geliştirilmektedir. Bu anlamda önemli olan insanın bütün ihtiyaçlarının karşılanmasıdır; ki, bu, imkanlar oranında yapılmıştır.

Gözlerini sosyalizmin toprağında açmış birinin "Annem 9 çocuğuna tek başına bakmak zorundaydı." cümlesini telaffuz etmesi karşısında insan neyi söyleyeceğini bilmiyor... Herhalde duygu sömürüsüyle kendini acındırmaya çalışıyor, ancak şahsında yakaladığı kariyer hatırlanınca bu çabasının da boşa gittiği ortaya çıkmış oluyor.

Milliyetçilik ve ulusal kültürcü yaklaşım doğal olarak sosyalizm pratiğini sindirememektedir. "Sürgün" vb. çarpıtmaların yaygınlaşmasında son yılların ulusçuluk eğilimlerinin hızla tırmanışa geçmesi ile doğrudan ilintilidir. Eğer yarın öbür gün "Zazacılık" yaptıklarını söyleyenler de Sovyetlerin, Lenin ve Stalin'in "Zaza düşmanı" olduklarını söylerlerse hiç şaşmamak gerekir. Bunun için tarihin çarpıtılmasının ardından kendilerine verilmiş malzeme hazırdır. 1986 Mayıs'ında HÉVİ dergisinde Qanatê Kurdo'nun bir mektubuna dayanarak, böyleleri de "mezalim" kampanyasına iştirak edebilirler.

Q. Kurdo, nüfus azalması, kaybı ve bunun ilginçliği üzerine durarak sosyalist geçmişini karalamaya, en azından o dönem hakkında kuşku yaymaya çalışıyor. Mektupta yazılanlar şöyledir:

"Heval û hevkarê delal, Sala 1939 min ev qisên jêrîn ji zarê du xortên Zaza nivîsîne. Wî wextî Zaza li perê (qeraxê) Batûmê, li aliyê roavaye, du kilometir nêzîkî Batûmê li gundekî de dijîn, wî wextî ji wan re digotin Gundê Kurdên Zaza, qasî 25 mal di wî gundî hebûn.

Nihe dibêjin, ew gund bûye pareke bajarê Batûmê, li şûna wî xanmanê 6-7 qatî çêkirine, zaza belav bûne. Hinek ji wan çûne ketine nav gundên Acaran, Gurcan, hinek jî li Batûmê de mane, ketine ser xebata li nav şêher. Niha ez haj wan nînim, çi hatiye serê wan, bi çi îş û karî ve mijûl in, kes tiştêkî nizan e, li nav 46 salan de gelek tişt hatîye guhastinê(...)

Lenîngrad, 23. 04. 1985 Qanatê Kurdo" (HÊVÎ Kova-
ra Çandîya Gîştî, Hejmar 5, Gulan 1986, sf. 85)

Bunun Türkçesi ise yaklaşık olarak şöyledir:

"Sevgili yoldaşlar ve dostlar, aşağıya aldığım konuş-
ma 1939 yılında iki Zaza gencinin yazdıklarıdır. O tarihte
Zazalar Batum civarının doğu yakasında, Batum'a iki
kilometre yakın bir köyde yaşamaktaydılar. O zamanlar
bunlara Zaza Kürtlerinin Köyü deniyordu. Bu köyde 25
kadar aile vardı. Şimdi, bu köyün Batum'un bir parçası
olduğu söyleniyor, bu köyün yerine 6-7 katlı binalar ya-
pılmış, Zazalar dağılmış deniyor. Bunlardan bazıları
Acarların, Gürcülerin köylerine yerleşmiş, bir kısmı Ba-
tum'da kalmış, şehirdeki yaşamın içine dahil olmuşlar.
Şu anda ben farkında değilim, bunların başına neyin
geldiği, hangi işle uğraştıkları, kimse bir şey bilmiyor,
46 yıl içinde epey şey değişmiş..."

Sovyetlerde doğup büyümüşler de dahil, şu meşhur
sürgün hikayesi sözkonusu olunca neredeyse Elegöz
vadisinde kaybolan Kürtlere ait her keçinin sorumlusu da
sosyalizm ve Stalin olmaktadır!!

• • •

İkinci Dünya Savaşı yıllarında halkların sürgüne gön-
derildiği tezi her defasında tekrarlanır. Sözkonusu dö-
neme ilişkin Amerikalıların da sürgün hikayesini öne sür-
erler. Y.Küçük'ün aktarımıyla söylenenler şunlardır:

"SSCB'deki Kürtlerin çoğunluğu Ermenistan, Gürcis-
tan ve Azerbaycan cumhuriyetlerinde yaşarlar. 1944'te
Türkiye'ye karşı bir Sovyet askeri harekati beklentisi ne-
deniyle Gürcistan-Türkiye sınır bölgelerindeki hatırı sa-
yılır bir Kürt azınlığı ile bazı Gürcü Müslümanlar ve Tür-
kiye sınırındaki bir miktar Ermeni Sovyet Orta Asyası'na
nakledilmişlerdir." (Yalçın Küçük, Kürtler Üzerine Tez-
ler, sf. 384)

İş yarıya bindiğinden her biri değişik gerekçe ve de-
ğerlendirmelerle sürgün edebiyatını tekrarlamaktadır.
Bunlara göre kanıt, belge falan zaten önemli olmadığından
ve okuyucu da fazlaca önemsenmediğinden sonu-
ç koymak kolaylaşıyor. Konunun uzmanı olmuş veya
olmamış farketmez, mesele Stalin'in Kürtlere "kötülük
ettiği"ni söylemektir.

Yukarıdaki yaklaşımı pekçok kişi basmakalıp yöntemle,
hiç bir sorgulama ihtiyacı duymadan tekrarlamaktadır.
Kazım Yeşilgöz de bu tablonun içinde bir yer kap-
mak isteğindedir. Şöyle diyor:

"Ancak, İkinci Paylaşım Savaşında Stalin bir hayli
Kürt oymağını daha doğuya sürerek onların sürünmele-
rine neden olmuştur." (K. Yeşilgöz, Kürtlerin Tarihi ve
Coğrafyası Hakkında Bir Araştırma, sf. 243)

"Sorumlusu" Stalin, üstelik birkaç kişi falan değil oy-
mak (!) gönderilmiş! Hangi oymak acaba? Ayrıca bu iş-
lem yeni değil, önceden de uygulanıyormuş ve kader-
leri süründürölmekmiş!!? El-insaf! Bari hiç olmazsa bir

kaynak adı verilir, bir belgeye atıfta bulunulur, ya da
hiç olmadıysa babadan-dededen kalma bir duyuma
dayanılır da ondan sonra yoruma/sonuca gidilir. Bu ka-
dar keyfiyette olmaz ki! Kemal Burkay, gayet ermiş po-
sizyonda dün neden ve nerede, nasıl hata yaptıkları-
nı/yanıldıklarını kamil bir şekilde öğütlerken, Sovyetlerin
ve hele hele "Stalin idaresi"nin Kürtleri ve onların aydın-
larını nasıl bir "sürgün" ve "sindirme" cenderesinden
geçirdiğini de alt alta dizmektedir.

Şöyle yazıyor Burkay:

"1937 yılında ise Kürtlerin bir bölümü, ortada bir ne-
den olmadığı halde, o günkü yönetimin sürgün moda-
sına uygun olarak kitlesel biçimde sürgün edildiler ve
çeşitli cumhuriyetlere dağıtıldılar." (K. Burkay, Kürtler
ve Kürdistan, sf. 30)

İleriki sayfalarda benzer iddiaları sürüyor:

"Ne yazık ki Sovyetler Birliği'nde Ekim Devrimi'nin
başlattığı bu olumlu demokratik hava daha sonra özün-
den boşaltıldı. Lenin'in içtenlikli bir enternasyonalist ol-
duğuna ve büyük Rus şovenizmine kararlıca karşı koy-
duğuna kuşku yok. Ama Stalin döneminde, devrimi sa-
vunma amaç ve gereklerini aşan, emekçi yığınları ve
devrimci kadroları da saran terör dalgası, ulusal sorun-
da başlatılmış olan olumlu süreci kesintiye uğrattı, ulu-
sal baskının çeşitli biçimlerini geri getirdi. Kitlesel sür-
günlere, zoraki asimilasyon politikalarına yol açtı. Tar-
tışma ortamının yok edilmesi, korkunun egemen kılın-
ması, tümüyle sosyalist ideallere aykırıydı. Özetle pra-
tik, kitapta yazılı olanlardan ve parlak sözlerden çok
farklıydı. (1)" (age, sf. 246-247)

Önce, Burkay'ın hiç bir zaman Stalin'in Leninist çizgi-
sini savunmadığını ve böyle bir iddia içinde olmadığını
belirtelim. Haliyle kendince SB'deki emekçi Kürtlerin ta-
rihini yazarken gerçekçi olması beklenemez. Tarihi çar-
pıttığını yukarıdaki birkaç satırında rahatlıkla görebiliyo-
ruz. Aslında kendisinin yeni olarak bu çarpıtmaya kattı-
ğı fazla bir şey yok. Önceden de yazılıyordu, tek farkı
birazdan aktaracağımız dipnotta somut bir noktaya de-
ğinmiş olmasıdır. Yoksa, az ileride Burkay'dan aktardık-
larımız Kruşçev modern revizyonistleri tarafından zaten
söylenmişti. Evet, kimin söylediği, bir yerde ve ölçüde
o kadar önemli değildir, ancak eğer bunları söyleyenler
sosyalist ülkeyi geriye-yeniden kapitalizme götürmüş
olanlarsa, burada kılavuzluk edenin şahsında ardılları-
nın da nasıl bir kimlik edindiklerini saptamak açısından
bu ilişkinin vurgulanması önemli oluyor. Dipnotta gelin-
ce:

"(1) Üç-beş yıl öncesine kadar Sovyetler Birliği'nde
sosyalizmin genel uygulaması konusunda olduğu ka-
dar ulusal soruna ilişkin olarak da düşüncelerim farklı-
ydı. Ben de o dönemde, çoğu kişi gibi, işlerin yolunda
gittiği kanısındaydım. Bu, bilgi eksikliğinden kaynakla-
nıyordu. Örneğin daha iki yıl öncesine kadar, bu ülke-
de Kürtlerin de sürgüne tabi tutulduğu bilinmiyordu.
Ünlü bolşevik ve yazar Ereb Şemo'nun bile Stalin döne-
minde Sibiry'a sürgüne gönderildiği ve orada uzun
yıllar kaldığı yeni yeni söylenmekte. Kendisi bile hiçbir
eserinde ve anısında bundan söz etmemekte, ipucu bi-
le vermemektedir..." (aynı yerden)

Birkaç sayfa sonra, yine aynı konuda şunları belirtiyor:

"Ama bu yaşamda anlatılmayan bir yer var. Hem bu romanın yazılışından sonra cereyan etmiş, hem de son yıllara kadar bir sır gibi saklanmış: Ereb Şemo'yu 1937 yılında Sibiry'a sürgüne gönderiyorlar. Orada tam yirmi yıl kalıyor! Demiryolu yapımı ve benzer işlerde çalıştırıyorlar. Nedeni mi? Sözkonusu yıllarda kurşuna dizilen yüzlerce ve binlerce seçkin devrimci için neden neyse, onun için de HERHALDE odur..." (age, sf. 253, BHBA)

Yazarın yukarıya aldığımız aktarmasında her yönüyle gerçeğin çarpıtılması var. Hayır, E. Şemo hakkında gizlenen bir şey olmadı. Sosyalist SB'de yayınlanan kimi yayınlarda ne ile suçlandığı vb. açıklandı. Ama eğer Kruşçev-Brejnev ve sonrası için "saklanma" olayı yaşanmışsa, bu, yazar ile adı geçenlerin arasındaki bir sorundur ve şu an nedenleri üzerinde durmamız da gerekmiyor. Lenin-Stalin dönemi hakkında belge ve olgulara dayanmadan tespitler üreten pekçoğu gibi Burkey da dayanaksız gerekçelerle yol almaya çalışıyor ve adı geçen dönemle ilgili bizzat Stalin tarafından yapılan durum değerlendirmesini atlayarak o gün için yapılan hatalara karşı alınan tutumu görmezden geliyor. Adı geçen dönemde "kusursuz komünistlerin de yargılandıkları" sonucuna varan ve yapılan aşırılıkları tespit eden bizzat Sovyet yönetiminin kendisidir. Bunun özelleştirilmesinin verildiği bilindiği halde hâlâ bu hileye başvurma sosyalist tarihi karalamaktan başka amacı olabilir mi? Konuya gizemli bir hava vererek olayı abartmanın anlamı nedir acaba?

Evet, E. Şemo Kürt emekçileri arasında sevilen ve önder pozisyonunda olan biriydi. Ancak bu özellikleri onun suç işlemesinin önünde engel değildir! Hem ayrıca ondan çok daha fazla popülaritesi olan, Ekim Devrimi'ne katılmış, sonra en üst kademede yöneticilik yapmışların bile suç işleyebildikleri ve yargılandıkları, suçları sabit olanların gerekli cezalara çarptırıldıkları gerçeği bile hiç bir şekilde inkar edilmedi. Peki neden E. Şemo için inkar yoluna gidilsin? Bunu kendine sorma, yanıtlama ihtiyacı duymayan Burkey. "bir sır gibi saklanmış" türünden zorlama ve ihtimaller serisiyle kuşku yayma işini kendine görev edindiği için bu yolu bilerek tercih ediyor. Tercihinde serbesttir, ama unutmaması ki tam bir aleliyet sergileyen sosyalist SB hakkında üstelik ihtimaller eşliğinde giz perdesi arkasında tarih yazılmaz! Yok, eğer "yazılır" deniyorsa, o zaman da işte böyle koca bir **Burkey** komedisi ortaya çıkar!

SB'de yaşananlar hakkında "bilgi eksikliği" gibi bir mazareti nezaketen ifade eden Burkey'in aynı zamanda özeleştiride yaptığını bir an için düşünebiliriz. İyi de, bunun inandırıcı olduğu söylenebilir mi?

Elbette hayır.

Fazla değil birkaç yıl önce Rafet Ballı ile yapılan söyleşide Burkey şöyle diyordu: *"Yanlış uygulamalar orada da olmuş. Ama o dönemde bile Kürtlerin tümü sürülmedi. Örneğin, Yezidi Kürtlere dokunulmadı."*

Demek ki maksadını tam ortaya koyması, toptan inkarı dillendirebilmesi için yılların geçmesi gerekiyordu!

Burkey, Kürtlerin sürgüne tabi tutulduğunu söylerken hiç bir belge gösterme gereksinimi hissetmiyor. "Yazıyorum, doğrudur" yaklaşımıyla her şeyin kabulünü önermektedir. Yok eğer böyle değilse, ortaya attığı her iddianın kanıtlanması sorumluluğunu göstermesi gerekirdi. E. Şemo'nun sürgün yılları saptamasında da yine kaynak gösterme ihtiyacı duymuyor. Öncelikle şunun bilinmesi gerekir ki, yazarın da vurguladığı gibi Ereb Şemo, bildiğimiz çalışmaları içinde bir tek yerde bile Sovyetlerde Kürtlerin sürgün edildiğine dair en ufak bir not düşmemektedir. Kendi durumu hakkında da aynı tutumunu sürdürmüştür. E. Şemo'nun 30'lu yılların sonlarına doğru parti içindeki temizlik hareketinde yargılandığı, milliyetçilikle suçlandığı, Sibiry'a gönderildiği ve bütün bunların aleni bir şekilde yapıldığı bilinmektedir. Ve fakat buna rağmen bazıları derin hayal güçlerini zorlayarak ihtimallerle yolalmaya devam ediyorlar.

Varolan kaynaklara ve sosyalist pratiğe bakıldığında, hiç bir halkın sürgüne gönderilmediği gibi, Kürtlerin de milliyet olarak ve kitlesele şekilde sürgün edilmediği sonucuna varıyoruz. Tek tek Kürtler nezdindeyse -bunlar bir dönem yönetici vb. olsalar da- bu kadar iddialı konuşmak mümkün değildir. Sovyetlerde her ulustan, milliyetten insanın suç işlemeyeceğinin garantisi verilemez. Kürtlerden suç işleyenlere karşı sosyalist yasalar çerçevesinde gerekli yargılama elbette yapılmalıydı. Yukarıda H. Cindi örneğinde kısmen bu durumu vermeye çalıştık. Ancak E. Şemo hakkında ileri sürülenler birkaç satırı geçmez. Söylenenler şunlardır:

"Başka bir örnek: Meşhur Kürt yazarı Arab Şamilov - Ereb Şemo (Yayınevinin notu) (1916'dan beri Bolşevik'ti) tutuklandı ve 1937-57 arasında Dickson adasına gönderildi." (Stockholm Kürt Konferansı, sf. 75)

Bunun dışında yukarıda Burkey'in dipnot olarak belirttiği satırlar vardır, ayrıca H. Cindi için Hêvi gazetesinde Prof. Ş. Xudo'nun yazdığı makalenin bir yerinde, 3 Eylül 1937 tarihli Erivan'da yayınlanan Komünist dergisinde konuyla ilgili bir makaleden aktardığı *"3-Bona vê yekê, ku piştigiriyê Ereb Şemilovê kontrrêvolusion kiriyê, (...)"* belirlemesi vardır. Karşı devrimci olarak nitelendirilen E. Şemo'nun yanında yer aldığı/desteklediği iddiasıyla suçlanan H. Cindi hakkında yazılanların bu üçüncü maddesinde öne sürülen gerekçe bağlamında daha kapsamlı bilgiye ulaşamadık.

Sonuç olarak, Sovyetler Birliği'nde Kürtlerin sürgün edildikleri iddiasının modern revizyonizmin açtığı çığır-dan ilerleyenlerin bir icadı olduğunu vurgulayalım. Kruşçev'in Stalin yoldaş şahsında sosyalizmin teori ve pratiğine karşı açtığı savaş, modern revizyonizmin bu tür saldırıların ana kaynağı olduğunu yeterince kanıtıyor. Sürgün icadını cilalayarak hâlâ tekrar edenler de aslında bu kaynaktan beslenmektedirler. Dolayısıyla günümüzdeki sürgün iftirasına karşı mücadele bu anlamda modern revizyonizme karşı mücadeleden bağımsız ele alınamaz-alınmamalıdır.

“Halkın Günlüğü” dergisinin bazı incileri...

“Halkın Günlüğü” dergisinin 6. sayısında “*Irak Kürdistanı Emperyalizme mezar olacak!*” başlığıyla bir makale yayınlandı. Söz konusu makalede, faşist Türk devletinin Güney Kürdistan’a yönelik yinelediği işgal hareketine karşı tavır takınılmakta ve ABD-İsrail-TC ittifakı teşhir edilmeye çalışılmaktadır. İşgal hareketine karşı çıkma tavrının doğruluğu, “Halkın Günlüğü” dergisinin ulusal soruna yaklaşımda, ya da ulusal hareketi değerlendirmede doğru bir siyasete sahip olduğu anlamına gelmiyor. “Marksizm-Leninizm-Maoizm” savunucusu olan bu dergi, aynı zamanda İbrahim Kaypakkaya yoldaşın çizgisinin de savunucusu olduğu iddiasındadır. “Halkın Günlüğü” dergisinin İbrahim Kaypakkaya’nın ulusal sorundaki çizgisini savunmadığı, burada ele aldığımız makalede de açıkça ortaya çıkmaktadır.

PKK ÖNDERLİĞİNDEKİ ULUSAL HAREKET, DEVİRİMCİ ULUSAL HAREKET Mİ?

“Halkın Günlüğü”(HG) dergisinin bu soruya verdiği yanıt, evettir. Emperyalistlerin, başta da ABD emperyalizminin İsrail ve TC ile birlikte PKK’ye saldırdığı tespiti yapan HG, bunun nedenini açıklamaya çalışırken şunları söylemektedir:

“Ortadoğu’nun hatta mevcut durumda dünyanın en ilerici ulusal hareketi olan PKK’ye karşı en vahşi savaş araçlarıyla saldırıya geçtiler.” (Halkın Günlüğü, sayı 6, sayfa 16)

“Çünkü PKK, emperyalizme darbe vuruyor, onu geriletıyor ve buda dünya proletaryası ile ezilen emekçilerine cesaret ve moral veriyor. **Emperyalistleri ve uşaklarını kolkola ve omuz omuza biraraya getiren, O’nun devrimci ve ilerici niteliğidir.**” (abç) (aynı yerden)

“Çünkü bu hareket devrimci ulusal harekettir. **Bu gün hem emperyalizme, hemde Türk devleti ve dünya gericiliğine darbe vurmaktadır.**” (abç) (agd, sayfa 18)

HG’ye göre PKK önderliğindeki ulusal hareket emperyalizme darbe vuruyor ve emperyalizmi geriletıyor. Gerçekte durum böyle olsa, o zaman bu ulusal hareketin devrimci ulusal hareket olduğu tespiti doğru bir tespit olurdu. Fakat, tam da HG’nin yaptığı bu tespit, gerçekleri tersyüz eden ve emperyalizme darbe vurmanın ne anlama geldiğini kavramayan bir yaklaşımı ortaya koymaktadır. Her şeyden önce vurgulanması gereken şey, bir ulusal hareketin antiemperyalist olmasının, emperyalizme darbe vurmasının temel ölçüsü, söz konusu ulusal hareketin şu ya da bu emperyalist güce karşı ol-

ması, söz konusu emperyalist güce darbe vurması değil, bir bütün olarak emperyalizme, emperyalist sisteme karşı olması ve darbe vurmasıdır.

Somut olarak PKK ve onun önderliğindeki ulusal hareket ise, sosyalemperyalist Rusya’nın varlığı döneminde tutarsız antiemperyalist bir hareket olmuş, sonradan da bu tutarsız antiemperyalistlikten de uzaklaşmıştır. Özellikle 1993’den bu yana PKK, Kürt sorununun çözümünü faşist Türk devletiyle anlaşma temelinde “çözme”ye çalışmış, bunun için de tüm emperyalist devletlerle uzlaşmaya, anlaşmaya hazır ve sistem içi bir siyaseti savunagelmıştır.

A. Öcalan’ın tavrılarından dile gelen bu siyaset, PKK’nin çizgisinin açıkça reformist bir çizgi olduğunu ortaya koymuştur. Buna iki örnek verirsek A. Öcalan şunları savunmaktadır:

“Altını çizerek ifade etmek isterim ki, biz çözümü savaşta görmeyen, siyasi tercihleri esas alan ve diyalog yoluyla mevcut durumun aşılabileceğine inanan bir tutumu benimsiyoruz. Kürdistan sorununun herhangi bir sorundan daha çok uluslararası olduğu gerçeğini bildiğimiz için, **etkili devletlerin ve uluslararası kuruluşların çözümde önemli rol alabileceğine inanıyoruz.** Bu konuda ortaya çıkacak gelişmelere ve görüşme istemlerine açık olacağımızı ve gerekli değeri vereceğimizi belirtiyoruz.” (abç) (Özgür Politika, 26.11.1994)

A. Öcalan ABD Başkanı B. Clinton’a da şöyle yazıyor: “Şunu birkez daha taahhüt ederimki Partimiz, ideolojik anlamda klasik komünist partilerden farklı olduğu gibi, Türkiye’nin mevcut sınırlarını değiştirme ve mutlaka ayrılma gibi ısrarlı bir çabamız olmadığını belirtmek istiyorum. **Ayrıca her türlü terör faaliyetini de reddediyoruz. Hem Kürt ve Türk halklarının içinde bulunduğu bu acı duruma son vermek hemde bölge barışı ve istikrarı için Parti olarak barışçıl bir çözüme hazır olduğumuzu iletmek istiyorum. Bu temelde Kürt sorusunda ABD gibi federal bir yönetim anlayışı bizim için kabul edilir. Şiddeti içermeyen yöntemleri destekleyeceğimiz ve Türk tarafını buna ikna edici ağırlığınızı koyacağınız inancındayım.** Desteğinizin bir halkın katliamını durdurmak, kültürel kimliğini korumak, demokratik ve siyasi haklarını kazanmak için gayet önemli olduğuna içtenlikle inanmaktayım.” (abç) (Özgür Politika, 22 Ekim 1995)

Görüldüğü gibi A. Öcalan şahsında PKK, sömürgeci, faşist Türk devletinin devrimci bir mücadeleyle paramparça edilmesinden sözetmiyor. O, TC ile diyalog yoluyla Kürt ulusal sorununun çözülebileceğini savunuyor ve bütün mücadelesini bu anlayışa uygun olarak sürdürüyor. Amaçları TC’yi siyasi çözüm için masaya

oturtmaktadır. Çalışmasının merkezine böyle bir çözümü koyan anlayışın, faşist bir devleti yıkmayı değil, onunla uzlaşmayı stratejik olarak savunan bir partinin neresi devrimcidir?

Kürt ulusunun ulusal kurtuluşunun çözümünü sömürgeci faşist TC devletini yıkma savaşında görmeyen, çözümü esas olarak etkili dediği büyük emperyalist devletler ve bunların oluşturmuş olduğu kuruluşlardan arayan A. Öcalan ve PKK, nasıl oluyor da "dünyanın en ilerici, devrimci ulusal" hareketi oluyor? PSK de A. Öcalan'ın istediklerini istiyor. Neden PSK devrimci olmuyor? Nitelik olarak istemlerinde bir farklılık mı var? Hayır.

HG dergisinin, emperyalist devletlerle ve emperyalist kuruluşlarla uzlaşmaya, anlaşmaya hazır bir örgütün ve ulusal hareketin devrimci olabileceğini savunması, onların ulusal soruna yaklaşımında da Marksizm-Leninizm'den bihaber olduklarını gösterir. PKK'yi devrimci ulusal kurtuluş hareketi olarak değerlendiren HG, hiç olmazsa; PKK'nin emperyalist devletlerle anlaşmaya, uzlaşmaya hazır olduğu tespitinin yanlışlığını; PKK'nin TC ile anlaşma temelinde bir "siyasi çözüm"ü istemediğini ve düzen içi siyasete sahip olmadığını ispatlamak zorundadır. Bunu ispat edemediği yerde de, PKK önderliğindeki ulusal hareketin emperyalizme nasıl darbe vurduğunu, emperyalizmi nasıl geriletmediğini ortaya koymakla yükümlüdür.

PKK'nin çizgisinin devrimci bir çizgi, antiemperyalist bir çizgi olduğunu ispat edemeyeceği için de HG bir çıkmaz sokağa girmektedir. HG bu tespitinin çarpıklığını görmüş olacak ki; bir yandan, "dünyanın en ilerici ve devrimci" hareketi tespitini yaparken, diğer yandan da PKK'nin "uzlaşmacı ve reformist yanlara" da sahip olduğunu teslim etmek zorunda kalmaktadır. Yani, HG dergisine göre PKK hem devrimci, hem de uzlaşmacı ve reformist yanlara sahiptir. Buna rağmen ama, esas belirleyici olan yan devrimci olma yanındır. HG'nin dükkanında her şey var, isteyen istediği gibi yorumlasın...

HG çok yanlı analizci görünüm ardında, PKK'nin çizgisine egemen olan siyasetin reformizm olduğu gerçeğinin üstünü örtmekte ve bu temelde de reformist ulusal harekete yaranmaya çalışmaktadır. PKK'ye yağcılık uğruna Marksizm-Leninizm'in ulusal sorundaki en temel ilkeleri bir kenara atılıyor. Devrimci ulusal hareket konusunda HG dergisinin Marksizm-Leninizm'le ilgisi sadece laf düzeyindedir.

Kürt ulusunun kurtuluşu adına reformizme verilen destek, reformist bir hareketin devrimci bir hareket olduğunu propaganda etmek, gerçekte Kürt ulusunun kurtuluşuna değil, ezilmesine hizmet eder. Kürt ulusunun ulusal baskıdan gerçek kurtuluşu, ancak, proletaryanın önderlik ettiği devrimle gerçekleşir.

HG'nin ulusal soruna Marksizm-Leninizm biliminin nasıl yaklaştığını kavramadığı, Barzani ve KDP hakkında takındıkları tavırda da ortaya çıkmaktadır. KDP'nin gelinen süreçte "ne devrimci, ne de ilerici yanı"nın kalmadığı tespitinden sonra takınılan tavır şöyledir:

"Bu süreçte PDK uşaktır, kompradordur demiyoruz. Ama ileriki süreçte PKK ile anlaşmayıp, mevcut siyasi

duruşunu devam ettirirse ve Türkmen gerici partileriyle PKK'ye karşı savaş yürütmeye çalışırsa, yani Türk devleti ve emperyalizmle ittifakı süreklileştirirse, o zaman ulusal demokratik niteliğini de yitirecektir. Bunu şimdiden söylemek erken bir belirleme olacaktır. Yani PDK'nın ulusal niteliğini yitirdiğini ve uşak olduğunu söylemek erken ve aceleci bir belirleme olacaktır." (abç) (agd, sayfa 16)

Altı çizilen yerde HG, Barzani ve KDP'nin emperyalistlerle, TC ile işbirlikçiliğini süreklileştirmesi ve PKK ile savaşa devam etmesi nedeniyle, ulusal demokratik niteliğini yitireceğini tespit etmektedir. Altı değiştiğinde, HG'nin KDP bağlamında yaptığı bu tespitin birçok yönden yanlış olduğu görülecektir. Fakat biz sadece sorunun iki noktasına değinmekle kendimizi sınırlıyoruz.

Birincisi, Barzani ve KDP'si, doğrudan PKK ile çatışmasa da yıllardır emperyalistlerin işbirlikçisi konumundadır. Bu bağlamda işbirlikçilik çoktan süreklileştirilmiştir. KDP'nin PKK ile çatışması ve bu çatışmada doğrudan faşist Türk ordusuyla birlikte hareket etmesi, tam da bu işbirlikçi siyasetin sonucudur. Anda KDP, PKK ile anlaşıp karşılıklı çatışmalara son verse de, KDP'nin bu niteliğinden hiç bir şey kaybolmayacaktır. HG'nin tavrı, sonuç olarak KDP'nin konumunu şirin gösteren bir tavidir.

İkincisiyse, KDP'nin işbirlikçiliğinden dolayı ulusal demokratik ve ulusal niteliğini yitireceği tespit edilmektedir. Bir örgütün ya da o örgütün önderliğindeki ulusal hareketin işbirlikçi ya da devrimci olması, o hareketin ya da örgütün ulusal demokratik niteliğe sahip olup olmadığının ölçütü değildir.

"İşbirlikçiliği süreklileştirirse" ulusal demokratik muhtevasını ve ulusal niteliğini kaybedeceği yönlü HG'nin anlayışı, herhangi bir ulusal hareketin -sözkonusu olan ezilen ulusun ulusal baskıya karşı olan hareketidir-, ulusal demokratik niteliğe sahip olmasını işbirlikçi olup olmamakla ölçen ve yanlış olan bir anlayış temelinde yükselmektedir.

Ezilen ulusların, ulusal baskıya karşı çıkan her hareketi ve ulusal baskıya karşı olma temelinde hareket eden her örgütün ulusal demokratik muhtevası vardır. Marksist-leninistler için sorun, bunların ulusal demokratik muhtevaya sahip olup olmadığı değildir. Sorun, bu ulusal demokratik muhtevaya rağmen, sözkonusu ulusal harekete önderlik eden örgütün hangi siyasete sahip olduğu ve bu siyasetin devrimci mi, reformist mi olduğu sorunudur.

Marksist-leninistler, tam da bu yaklaşım temelinde hareket ederek, devrimci ulusal hareketleri destekler, reformist ulusal hareketleri desteklemez. Marksist-leninistlerin reformist hareketi desteklememesi, hiç bir şekilde, o hareketin ulusal demokratik muhtevaya sahip olmadığı anlamına gelmez.

Tam tersine, ulusal demokratik muhtevanın düzen içi siyasetle sınırlandırıldığı; sorunun işçi sınıfı önderliğindeki devrime bağlı ele alınmadığı; bunun sonucunda da ezilen ulusun gerçek kurtuluşunun savunulmadığı için, marksist-leninistler reformist ulusal harekete destek vermezler, ezilen ulusun gerçek kurtuluş yolunu

gösterirler ve bunun için mücadele ederler.

Bu bağlamda, destek verilmediği halde reformist ulusal hareketin, ulusal baskıya karşı gelme yanıyla –bu hareket somut olarak işbirlikçi de olsa–, demokratik bir muhtevaya da sahip olduğu ortaya konmak zorundadır. Eğer bu yapılmazsa, somut olarak ezen ulus ile ezilen ulus arasındaki farklılık da ortadan kaldırılır ve ezen ulus şovenisti konumuna düşülür.

HG, KDP'nin ulusal demokratik muhtevasından öte, ulusal niteliğini de yitireceği tespitini yaparak, siyasi cehaletini bir kez daha ortaya koymaktadır. KDP'nin işbirlikçi olması sonucu, ya da HG'nin dediği gibi eğer uşak olursa, Kürt ulusal kimliğini nasıl yitireceğini gerçekten merak ediyoruz...

ÖZÜR KABAHAATİNDEN BÜYÜK...

HG dergisi, PKK ve PKK önderliğindeki ulusal hareketi devrimci ulusal hareket olarak değerlendirmesine bağlı olarak, bu harekete destek verilmesi gerektiğini de savunmaktadır. Makalenin yazılmasına kadarki dönemde, sözkonusu bu desteğin gerektiği gibi verilmediğini tespit eden HG dergisi görünüşte özeleştiri yapmaktadır.

HG özeleştiri yapmaya çalışırken de ulusal sorunda kafa karışıklığını ortaya koymaktadır. HG özeleştiri bölümünün başında şu tespitleri yapmaktadır:

"Emperyalist haydutlar ve Türk devletinin işgalciliğini kırmada birinci derecede görev PKK ve onun güdeceği askeri taktik politikalara düşsede, burada ikincil ve hatta diyebiliriz ki, en önemli görev ezen ulusun devrimcilerine, sosyalistlerine, komünistlerine ve de tüm ilerici-demokratlara düşmektedir." (agd, sayfa 17)

HG dergisi birinci derecede görevi PKK'ye yükledikten sonra en önemli görevi de ezen ulusun devrimcilerine, sosyalistlerine, komünistlerine vb. yükleyerek, kavram kargaşası içinde esas görevi kime vereceği konusunda da kararsızlığını ortaya sermektedir. Değişik görevler bağlamında yapılabilecek esas görev tespiti, burada aynı konuda yapılmaktadır. Böylece emperyalistlerin ve TC'nin saldırganlığına karşı mücadelede esas görevin kime ait olduğu sorunu güme gitmektedir. İki arada bir derede kalınmaktadır.

HG'nin bu tavrının arkasında yatan bir gerçek de, HG'nin kendisini Türkiye'li ve ezen ulustan komünistler ve PKK'yi de ezilen ulustan devrimci hareket olarak görme yaklaşımıdır. Kısacası HG, Kürt sorununa ezen ulus temsilcisi olarak yaklaşmaktadır. Durum böyle olunca da faşist Türk devletine karşı mücadelede ezen ulus komünistlerinin göreviyle, ezilen ulus komünistlerinin görevi konusunda tavrı takınmamakla da HG, yanlış bir konumda durmaktadır. HG tavrını PKK'ye destek verip vermemeye endekslediği için de ezilen ulus komünistlerinin görevleri, hatta varlıkları bile sözkonusu edilmemektedir. Yukarıdaki alıntının devamında HG günah çıkarmaya çalışarak şunları söylemektedir:

"Ancak acı ve bir o kadarda gerçektir ki, başta biz proleter devrimciler olmak üzere, kendisine sınıf örgütüyüm diyen hiçbir parti ve örgüt, bugüne kadar ne Kürt

ulusuna karşı gerçek görevlerimizi yerine getirebildik, nede PKK'ye karşı gerçek desteklerimizi sunduk. Bunu yaptıysak bile teorik söylemlerden öteye geçiremedik." (aynı yerden)

Kendilerinin yanlışlarına başka örgüt ve partileri de katarak hatalarının önemini küçülten bu tavrı, özeleştiri değil, kelimenin gerçek anlamıyla bir rezalettir. Şöyle ki, eğer PKK önderliğindeki ulusal hareket devrimci bir ulusal hareket olarak değerlendiriliyorsa, o zaman bu tespiti uygun davranmamak, sözkonusu derginin ya da örgütün açıkça Marksizm-Leninizm'e zıt bir siyasete sahip olduğu anlamına gelir. Bu da sonuç itibarıyla Türk şovenizminin kulvarında olmak demektir. HG teorik söylemde de yanlış konumda olduğu için pratiği de buna uygun olmuştur.

Mademki sözkonusu desteğin verilmediği tespit ediliyor, o zaman bunun siyasi olarak ne anlama geldiği de ortaya konmak zorundadır. Ama HG, işi laf kalabalığına getirerek çözmeye çalışmakta ve oportünist bir yöntemle hatasını hafifletmek için uğraşmaktadır. HG dergisi, daha doğrusu dergi yazarları bir yandan PKK önderliğindeki reformist ulusal hareketi devrimci ulusal hareket olarak değerlendirerek; diğer yandan da bu harekete destek vermediklerinin hesabını vermeye çalışırken oportünistçe kıvırtarak her iki açıdan da yanlış tavrı içine girmektedirler.

Bunu yaparken de itiraflarda bulunmaktadırlar. İbrahim Kaypakkaya yoldaşın ulusal sorundaki marksist-leninist tavrıyla ilişkilerinin olmadığı kendileri tarafından da itiraf edilmektedir:

"İbrahim yoldaşın devrimci teorisi ve pratiğiyle bize tuttuğu ışığı, diğer konularda olduğu gibi, bu konuda da yeterince yerine getiremedik." (aynı yerden)

Gerçekten de HG dergisi ve yazarları İbrahim Kaypakkaya yoldaşın marksist-leninist görüşlerine uygun hareket etmemişlerdir ve etmemektedirler. Bunlar, İbrahim Kaypakkaya yoldaşın görüşlerini zaten hiçbir dönem kavramadılar ve bugün sahip oldukları yaklaşımlarıyla da kavrayamazlar. HG dergisi ve yazarlarının aslında yapmaları gereken en doğru şey, İbrahim Kaypakkaya'dan ellerini çekmeleridir. Çünkü, İbrahim'in ML çizgisinin tek doğru ve gerçek sahipleri Bolşeviklerdir.

HG gerçekten özeleştiri yapmak istiyorsa, o zaman kendi gerçek hatalarının üzerine Marksizm-Leninizm bilimi ışığında yürümek zorundadır. Burada ele aldığımız makalede HG özeleştiri adına PKK'ye ve onun önderliğindeki reformist ulusal harekete yağcılık yapmaktadır. Kürt sorununa Türkiye penceresinden bakan HG, Kürt ulusal mücadelesine destek verme adına Kürt ulusunun gerçek kurtuluş mücadelesine ve Kürdistanlı işçi ve emekçilerin sınıf mücadelesine zarar vermektedir. Kürt ulusal hareketine yağcılık, HG'nin komünist alternatifini unutmasını beraberinde getirmiştir. Kısacası HG kendisini PKK'ye destek verip vermemeye endeksleme durumundadır. Bunun da komünistlikle, proleter devrimcilikle hiçbir alakası yoktur.

Stêrka Bolşewik'in birinci yılı üzerine seminer yapıldı!

Stêrka Bolşewik'in (SB) düzenli yayına başlamasının birinci yıldönümünde, SB'nin anlamı ve önemini bilinci çıkarmak ve SB'nin daha iyi bir dergi haline gelmesine, düşüncelerimizle katkıda bulunabilmek için Almanya'nın Heilbronn şehrinde, 11 Ekim 1998 tarihinde bir bölgesel seminer düzenledik. Seminere yazılı ve sözlü çağrıda bulunduk. Yazılı çağrımızda şunları belirttik:

"Değerli kadın ve erkek arkadaşlar, yoldaşlar!

Stêrka Bolşewik'in düzenli yayına başlamasının üzerinden bir sene geçti. Kuzey Kürdistanlı Bolşeviklerin düzenli bir yayın organına sahip olmaları ve Kuzey Kürdistan'da ilk kez düzenli periyotlarla komünist bir derginin yayınlanması adımı, devrim için mücadelede, Bolşevik bir partinin inşasına hizmette büyük öneme sahip bir adımdır.

Biz Kuzey Kürdistanlı komünistler, Stêrka Bolşewik'in önemi ve anlamını daha da bilince çıkarmak, bir yıllık yayın dönemini değerlendirmek, sizlerin öneri ve eleştirilerinizi dinlemek ve sizinle daha iyi bir Stêrka Bolşewik'in yayınlanabilmesine katkıda bulunmak için, sizleri yapacağımız toplantıya çağırıyoruz."

Bu anlayış temelinde yaptığımız seminere 45 kişi katıldı. Seminerin gidişatı, semineri veren yoldaşın konuşması, soru-cevap ve tartışma bölümü biçiminde oldu.

Semineri veren yoldaş, ilkönce, bundan önce yapılan seminerlerde Bolşevik Parti (Kuzey Kürdistan)'ın ve yayının organının gerekliliğinin anlatılmaya, kavratılmaya çalışıldığını; geline yerde ise SB'nin düzenli aralıklarla yayına başlanmış ve Ekim 1998'e gelindiğinde 5 sayının yayınlandığı ve bunun önemli bir adım olduğunu vurguladı.

Daha sonraki konuşmasında, seminerci yoldaş, SB'nin yayınlanmasına nasıl gelindiğini, BP(KK-T)'nin 6. Kongresi'nde alınan kararı ve Kongre sonrasında partinin attığı adımların ne olduğunu anlattı.

SB'nin anlamı ve önemi üzerineyse, seminerci yoldaş özetle şunları söyledi: *"Lenin'in dediği gibi, yayın organı örgütün inşasının iskelesidir, SB'nin esas misyonu da budur. Bu bağlamda SB, ajitasyon, propaganda ve örgütlenme rolüne sahiptir. Örgütün inşasının aracı olan SB, aynı zamanda ideolojik mücadele vermenin de aracıdır. Kuzey Kürdistan-Türkiye'de değişik uluslardan işçi ve emekçilerin birliğinin ve ortak mücadelesinin sağlanması için, milliyetçiliğe karşı da mücadele etmek gerekir. Kuzey Kürdistan'da bu görev, SB olarak yerel milliyetçiliğe karşı mücadele etme temelinde yerine getirilecektir.*

Kuzey Kürdistan'da komünistler, kapitalist düzene karşı mücadelede değişik ulus ve milliyetlerden işçi ve emekçilerin birliğini sağlamak için, milliyetçiliğe karşı da mücadele etmek zorundadırlar. Kuzey Kürdistanlı işçi ve emekçiler proleter enternasyonalist bir yaklaşıma kazanılmadığı sürece ne komünist hareket gelişir, ne de komünistler ulusal harekete önderlik edebilirler. Kürt ulusunun gerçek kurtuluşu ancak değişik ulus ve milliyetlerden işçi ve emekçilerin birliği ve ortak mücadelesi temelinde; faşist Türk devletinin işçi sınıfı önderliğinde yapılacak devrimle yıkılmasıyla gerçekleşebilecektir."

Ayrıca seminerci yoldaş, gücümüzün azlığına rağmen SB'nin bir yıllık süreçte düzenli çıkarılmış olmasının önemini vurgulayarak: Beş sayı derginin çıkarılmasının ve bir yıllık zaman sürecinin hiç de önemli olmadığını, gücümüzün azlığına bakarak bizi küçümseme ve dikkate almama tavırlarının olabileceği, fakat soruna marksist-leninist temelde yaklaşıldığında, gücümüzün azlığına rağmen tek doğru çizginin ve yaklaşımın bizim çizgimiz ve yaklaşımımız olduğunu, tek alternatifin BOLŞEVİZM olduğuna dikkat çekti.

Dünya Komünist Hareketi'nin en zayıf dönemini yaşadığı, her tarafta kapitalist barbarlığın, dinciliğin, milliyetçiliğin hüküm sürdüğü ortamda, komünistlerin "dina-zor" ve "geri kafalı" olarak sunulduğu; doğru marksist-leninist görüşlerin çekici olmadığı bir dönemde komünistlerin kitleleşmesinin de süreç sorunu olduğu anlatılarak, andaki gücümüzün azlığına bakarak umutsuzluğa kapılma yerine, Kuzey Kürdistan'da da TEK ALTERNATİFin BOLŞEVİZM olduğu gerçeğini kavrayarak, mücadeleye daha sıkı sarılınması gerektiğini; sınıf mücadelesinde uzun nefesli olmanın davayı zafere götürmenin garantisi olduğunu anlattı.

Soru-cevap bölümünde sorular soruldu ve seminerci yoldaş sorulara tek tek cevap verdi. Sorulan sorulardan biri, SB'nin kadın çalışması yürütüp yürütmediğiyle ilgiliydi. Verilen cevapta, kadın sorunundaki çizgimizin açık olduğu, fakat SB olarak henüz işin başında olduğumuz, anda, özel kadın çalışması yapacak gücümüzün olmadığı; bu çalışmayı yapabilecek kadın yoldaşlara ihtiyacımızın olduğu anlatılarak, kadın yoldaşlara örgütlenmeleri ve mücadeleye daha da sıkı sarılmaları çağrısı yapıldı.

Tartışma bölümüne geçmeden önce, bir genç kadın yoldaş Cigerxun'un *"Bir Ermeni Ozandan İlham"* şiirini okudu.

Tartışma bölümünde bazı yoldaşlar söz alıp konuştu.

Bu konuşmalar esas olarak sorunu daha da bilince çıkarmaya, SB'nin çıkışının sevindirici olduğuna ve bu adımın daha da sağlamlaştırılması gerektiğine yönelik oldu. Bu genel eğilim, tabii ki herkesin anlatılan görüşlerle hemfikir olduğu anlamına gelmez. Seminerci yoldaş konuşmalarla ilgili birkaç konuda tavır takındı ve yoldaşlara SB ile ilgili somut öneri ve eleştirilerini getirmeleri çağrısında bulundu.

Tartışma bölümünde birçok yoldaş, SB'nin iyi ve olumlu buldukları yanlarını, öneri ve taleplerini dile getirdiler. Burada öne çıkan bazılarını aktarmakla yetiniyoruz.

Stërka Bolşewik'de gençlikle ilgili sayfa açılması, kapağın, birçok yazının başlıkları yerine sayı 5'in kapağı

gibi olması, her sayıda bir önsözün yer alması, Kuzey Kürdistan'daki azınlık milliyetlerle ilgili tavır takınılması, TC dönemindeki Kürt ayaklanmalarının değerlendirilmesi vb. öneriler getirildi. Seminerci yoldaş gelen öneri ve taleplerden sonra kısa bir kapanış konuşması yaptı, tüm yoldaşları ve seminere katılan devrimcileri, komünizm davası için yola çıkanları Bolşevik saflara ve mücadeleye daha da sıkı sarılmaya çağırdı.

Seminerimiz, Bolşevik bir coşkuyla biterken, bizleri de mücadeleye daha sıkı sarılmamız gerektiği konusunda biraz daha ilerletti. Bolşevik mücadelenin neferleri olmak için işbaşına!

20 Ekim 1998, SB taraftarları X

Bir kıvılcım çakılmıştır!

Stërka Bolşewik yazı kuruluna!

Bununla bir kaç kezdir yayınıma elime geçiyor; inan çok sevinçliyim, ama bir burukluk da yaşıyorum.

Çünkü, Türk şovenizminin ayyuka çıktığı, ırkçı faşizmin meydanlarda dayakla insan katlettiği bir ortamda, hem bu cinayet şebekelerine karşı mücadele edecek ve hem de yıllardır Kürt milliyetçisi yaklaşımların esastaki ideolojik olarak sınıfımıza, emekçi halklarımıza verdiği zararlara karşı mücadele edecek Bolşevik bir Kuzey Kürdistan partisinin doğru dürüst bir şekilde inşa edilememiş olmasının acısını çekiyoruz. Evet, hazırlıksız yakalandık. Ama yine de yıllardır bu özlemimizi dile getirdiğimiz ve mücadelesini verdiğimiz bir yapılanmanın en nihayet istediğimiz gibi olmasa da yaratıldığını görüyoruz ve bunu büyük bir sevinçle yaşıyoruz.

Bir kıvılcım çakılmıştır. Önemli olan bu kıvılcımın bozkırı tutuşturmasını sağlamak. Bunun için de her yoldaşımızın mümkün olan en fazla özveride bulunarak mücadele etmesidir. Gün, laf yapma, fazla teori yaratma günü değildir. Bizim hazinemiz, tüm Kuzey Kürdistan'ı tutuşturacak kadar barutla doludur. Yeter ki bunun bilincinde olalım. Yeter ki, bu barutu tutuşturacak meşaleyi taşıyıp, bozkırı tutuşturacak atılganlıkla ileri atalım... Gün bugündür; bugün bu görevleri yerine getirmek için mücadele edelim.

Burjuvazinin kalemşörlerinden, kirli silahşörlerinden, dinci gericiliğin yobaz sürülerinden, milliyetçilerin paslı ideolojilerine karşı biz sağlam temellere sahibiz. Biz geleceğin meşalesiyiz. Gelecek bizim ellerimizdedir. Biz dünü yıkan, bugüne vuran, yarını kuracaklarıdır. Yarın gelecektir. Bu geleceği biz birlikte inşa edelim.

Karkeno, Hevreno,

Sazûmana dewleta faşist ya Tirk parçebikin.

Rabin, em Âla Stërka Bolşewik li çîya ye Kurdistana Bakur da bilindkinê! Riya me riya Rizgarbuyinêye. Riya me riya Bolşewizmêye. Bolşewizm serkeve. Âla Bolşewizmê bilindkin!

Bijî Partîya Bolşewik (Kurdistana Bakur).

Aligirîyê Stërka Bolşewik li Tirkîye X

Bimre koleti, bijî azadî!

Değerli yoldaşlar,

Değerli Stërka Bolşewik okurları!

Partîya Bolşewik ve Bolşevik Parti taraftarları yoldaşlar olarak ortaklaşa bir bildiri çıkarıp yaygın olarak dağıttık.

Bu bildiri; faşist Türk devleti tarafından, A. Öcalan'ın İtalya'dan faşist TC'ye iade edilmesi için yapılan ve geliştirilip kışkırtılan Türk şovenizmini ve bu kışkırtmalar temelindeki faşist saldırılara dönüştürülen gösterileri teşhir eden, A. Öcalan'ın iade istemine karşı çıkan bir bildirdi...

Bu bildiri çalışma alanımızda kitle kuruluşlarına, gazetelere iletildi ve birçok yerde yaygın olarak dağıtıldı.

Bolşevik komünistler, Türk hakim sınıflarının yumuşak karnı olan Kuzey Kürdistan ve Kürt ulusal kurtuluş mücadelesini komünist zemine ulaştırıncaya ve komünist önderliği egemen kılıncaya kadar sağlam, emin adımlarla çalışmalarını ilerleterek zafere taşıyacaktır.

Bimre koleti, bijî azadî!

Ya faşizm, ya devrim! Ya burjuva reformizmi, ya da sosyalizm!

Umut isyanda, kurtuluş devrimde! Kurtuluş TC'nin yıkılmasında, gerisi belki hoş ama boş!

Umut ve isyanın adı **Partîya Bolşewik** (Kurdistana Bakur) ve **Bolşevik Parti** (Türkiye)!

İstanbul'dan

Partîya Bolşewik (Kurdistana Bakur)

Bolşevik Parti (Türkiye)

taraftarları.

22 Kasım 1998 X

TC YIRTINARAK A. ÖCALAN'IN İADESİNİ İSTİYOR...

İşçi ve emekçiler bu isteme ortak olmamalı!

BÜTÜN MİLLİYETLERDEN İŞÇİLER, EMEKÇİLERİ SİZE SESLENİYORUZ!

TC'nin resmi makamları, TC'nin hakim sınıfları ve onların siyasi sözcüleri, basınları ve sivil faşist kurumları yine ŞOVENİZM zehiriyle Türk milliyetinden işçi ve emekçiler başta olmak üzere, tüm ezilenleri zehirlemeye çalışıyor...

PKK lideri Abdullah Öcalan'ın İtalya'dan TC'ye iadesi için büyük bir kışkırtma ve acz içinde olan faşist TC devleti, tüm çabalarını bütün milliyetlerden ezilenlerin dikkatini kendi gerçek sorunlarından kopararak Kürt düşmanlığı, anti-PKK ve anti-İtalya doğrultusunda kullanmaya ve büyük Türk şovenizmini körüklemeye çalışıyor...

BUNA ALET OLACAK MISIN?

Hayır buna alet olmamalısın! Türk milliyetinden işçi-emekçi olarak senin sorunun PKK ile, Kürt ulusal kurtuluş hareketiyle değil, seni sömüren ve ezen faşist TC Devleti'yledir! *Emperyalizmin uşağı-işbirlikçisi Faşist TC'nin hakim sınıflarının mevcut sömürü düzeni olmamış olsaydı, tüm milliyetlere tam hak eşitliği tanınmış olsaydı, zoraki birlikle değil de özgür-gönüllü birliğin temelini sağlamanın ön şartı olan ayrılıp ayrı devlet kurma hakkı tanınmış olsaydı; bugünkü Kürt milli hareketinin olmasına bir gerek de olmayacağı açıktır. O halde sorunun olan TC Devleti'dir!*

Senin sorunun ve düşmanlığın Kürt milli hareketi ve anda öne çıkan siyasi öncüsü değil, sömürü devletinin ta kendisidir! Şovenizm ve ırkçılık, PKK ve Kürt düşmanlığı işçi ve emekçilerin ezilmişliğini ortadan kaldırmayacağı gibi, sadece bu ezilmişliği kuvvetlendirmeye ve TC Devleti'nin tahakkümü altında "Türk'lük ve çakıl taşı" edebiyatıyla daha fazla ve daha rahat sömürülmeye hizmet etmektedir!

"Şehit"lik edebiyatıyla, "vatan-millet" teranesiyle senin Kuzey Kürdistan'da PKK gerillalarına karşı haksız bir savaş yürütmeni ve özgürlük hareketini bastırmanı istediler, istiyorlar!

Sonuç ne? Sonuç; sen (ezilen işçi-emekçi olarak) şehitlikle avunurken, Koçlar, Sabancılar ve bilumum parababaları ve emperyalist efendilerin cepleri doldukça doluyor. Sen ise 100 milyar Dolar tutarında savaş maliyetini de ödeyerek iyice yoksullaşıyorsun. Zenginler daha zengin, ezilenler daha yoksullaşıyor! "Kahraman" Türk Ordusu'nun üst rütbeli subay çocukları da senin kadar ucuz "kahramanlık" yapmadığını bilmen gerekir. Senin oğlun askerde güya "vatan savunması" yaparken, örneğin bir zamanlar Genel Kurmay Başkanı olan Doğan Güreş'in oğlunun barlarda eğlenerek askerlik yaptığını hatırlaman gerekir. Senin uğruna PKK ve Kürt

düşmanlığı temelinde güya "vatan savunusu" yaptığın sırada; çeteler, hak gaspları, zamlar, işsizlik kol gezdi ve zenginler yükünü aldıkça aldı.

APO'NUN İADESİNİN SANA BİR FAYDASI YOK!

Sen-ben yokluk ve yoksulluk içinde kıvrılırken, seni ezenler seni-beni Apo'nun iadesi için harekete geçirmeye, etkilemeye çalışıyor şu sıralar...

Kıbrıs, Bulgaristan, Bosna-Hersek, Çeçenistan vb. ülkelerde yaşayan "soydaşlar" sözkonusu olduğunda, yürütülen silahlı mücadele desteklenir ve kimse "terörist", "bölücü" ilan edilmez ve hatta gerici yanlar devletçe desteklenirken, PKK tarafından yürütülen Kürt ulusal hareketinin haklı mücadelesi terörizm oluyor... Buna aldanmak sadece ve sadece bir ezilen olarak senin aleyhinedir! Terörist olan TC Devleti'dir! 35 bin kişinin savaşta ölmesinin yegane sorumlusu faşist TC Devleti'nin varlığı ve Kürt ulusunun yok sayılmasıdır!

A. Öcalan'ın iade edilmesi ya da edilmemesi Kürt ulusal sorununun varlığını ve mücadelesini yok edemez! Kürt ulusu özgür olmadıkça, senin-benim de özgürlüğümüz olmayacaktır! Biz bolşevik komünistler bütün milliyetlerden işçilerin gönüllü ve özgür birliğinden yanayız! Hiç bir ulusun ayrılıp ayrı devlet kurma hakkı (zorla) gasp edilmemelidir. Evet biz, zoraki birliğin bölücüsüyüz! Her ulusun kendi kaderini özgürce tayin etmesi, ayrılıp ayrı devlet kurma hakkını özgürce kullanmanın şartlarını yaratmanın garantileyicisiyiz. Ve biz, ancak bu hakkın tanındığı şartlarda ulusların ve milliyetlerin tam hak eşitliği temelinde gönüllü birliğinin sağlanacağını biliyor ve savunuyoruz!

Faşist TC Devleti, bir sömürücü devlet olduğu için halkların kardeşliğine giden bu yolda engeldir. O'nu yıkmak demek, barışın ve kardeşliğin sağlanması demektir.

Bugün artık siyasi çizgisi devrimci olmayan, "siyasi çözüm" isteyerek emperyalistlerin arabuluculuğunu bile kabul eden ve Türk hakim sınıflarıyla burjuva temelde Kürt sorununun "çözülmesini"(?) reformist bir bakış açısıyla isteyen PKK ve lideri A. Öcalan'la farklı düşünmemiz, bizim A. Öcalan'ın iadesinin istenmesinden yana olacağımız anlamına gelmez! Yargılanması gereken Öcalan değil, TC'dir!

**A. ÖCALAN'IN TC'YE İADE EDİLMESİNE KARŞI ÇIKI!
DEVİRİM VE SOSYALİZM İSTE, MÜCADELESİNİ VER!**

**PARTİYA BOLŞEWİK (Kurdîstana Bakur)
ve
BOLŞEVİK PARTİ (Türkiye)**

FAŞİST TÜRK DEVLETİNİN KÜRT ULUSUNA YÖNELİK SALDIRILARI ARTIYOR!

Hiçbir saldırı ve provakasyon Kürt ulusunun, ulusal kurtuluş mücadelesini engelleyemez!

Bundan bir süre önce, faşist TC'nin Suriye'ye yönelik savaş tehdidiyle birlikte, Suriye'den ayrılmak zorunda bırakılan, oradan da Rusya'ya geçen, Rusya'nın da baskılara boyun eğerek sığınma hakkı vermediği iddia edilen PKK Genel Başkanı Abdullah Öcalan, Rusya'dan geçtiği İtalya'da, İtalyan emperyalist devletin güvenliğini güçleri tarafından tutuklandı.

Biz, gerek faşist Türk devletinin ve tüm bölge gericiğinin, gerekse emperyalist ülkelerin Abdullah Öcalan ve PKK şahsında Kürt ulusal hareketine yönelik baskı, yıldırma ve saldırılarını netlikle kınıyoruz.

İtalya'dan PKK Genel Başkanı Abdullah Öcalan'ın derhal serbest bırakılmasını ve onu yargılamak isteyen hiçbir ülkeye verilmemesini talep ediyoruz.

- Hiçbir saldırı ve provokasyon Kürt ulusunun ulusal kurtuluş mücadelesini engelleyemez!
- Abdullah Öcalan derhal ve koşulsuz olarak serbest bırakılmalıdır!
- Faşist Türk devletinin ve Alman emperyalist devletin onu yargılamak için getirdikleri talepler reddedilmelidir!
- Yaşasın Kürt ulusunun ayrılıp ayrı devlet kurma hakkı!
- Yaşasın halkların kardeşliği!
- Halkların kardeşliği için tek yol devrim!

BOLŞEVİK PARTİ (KUZEY KÜRDİSTAN- TÜRKİYE)

15 Kasım 1998

SERHIŞKIYA DEREBEGIYA DOM DIKE

Roj diçû ava. Jor, lı ezmana, êlo, ji hev dûr, lı hewa hılavisti diman, weke ku bî çavên xwe yên tûj, lı nêçira xwe digeriyan. Car, car, lı girên rût, dengeki zırav û kû-vi dihat; ev ji dengê êloki çiyayi bû.

Konên bega û govên pezê wan hatibûn danin. Şêxa ji konên xwe vegirtibûn. Ewreki reş, lı ûfık xuya kir; ba-yeki xurt ew ber bî warê koçera ve ani. Beri rojava, ta-viyeke xurt hat. Zaro û hur murên ewên ku ji bo beg û şêx dişuxilin ali bûn. Bayê payizê yê sar rabû. Zaro ji sermê dilerizin. Bî hatina şevê baran sekini.

Zaroyên beg, axa, şêx û hempa, ji kona derketin, destên hev û du girtin, stran gotin û reqisin. Zaroyên xebatkera, di nav cilên şıl de xwe pêçabûn û bî keser seyra wan dikirin...

Hingê feqira gotinên Misto anin bira xwe û heya sibê, ji beg, axa û şêxa gazın kırıñ û lanet lı wan barandin.

Sibehi, roj tirêjên xwe dirijandin lı ser beriyê, û giya lı beyara, weke tayên hevrişmê yên zırav diçirsin.

Beyar, mina şevêkê zivistanê bî tirs û melûl in wek meydaneke şer, vir da wê da ji hestiyên insan û heywana, tije ne.

Di wextê Taşnaqan de, kurd û ermeni ku ne dixwestin bikevin bin hikma tîfinga Taşnaqa xwe lı wê vedişartın.

Roj hin bılıntr bû. Dewar û pez ji şahiyê diboriyan û dikolıyan. Hesp, bî hıskırına rahetiya germıyanê, dişihiyan. Jin ji, dılxweşi, lı dora bara diçûn û dihatin.

Gava hempa, bî girani piyase dikirin, da ku piştı sıwariya çend roja lingên xwe yên tevizi rahat bıkın, feqira kevir hildıgirtın û ji bo konên xwe ci dikolan. Zaroyen wan ji berx dibırin çêrandinê.

Cangir beg diltengi dıkr ku zû here Yûsif beg bıbine û jê re bûyerên rojên dawin bıbêje.

Lı ser hespê xwe di şiveriyeke xwar û mar re, ser ber-jêr dibû. Ji nişkave, ji nêzik, ji pişt tehtan kenêke gur kete guhê wi: Jinên kurd dikenıyan. Cangir beg hespê xwe sekinand. Jê hate xwar û di şiverê re beziya çıvane-kan, gıha erdeki bî sêlak ku diçû heya golê, coyêke kûr tê re derbaz dibû. Jinên kurd jê av dikişandın, ji ber ku lı wê, av ji ya golê paqıştir, çemiditır û zelaltır bû.

Emine, Piştı wê lı şiverê û fistana wê ya şın lê, lı wê disekini. Ji bin kûfiya wê ya glover, ji serê wê ye piçûk, ber bî paş ve avêti, 14 kezıyên zırav û dirêj, dihatın xwar. Ji dora xwe ne ageh, Emine serê xwe dihejand û dikenı. Lı ber wê, destên wi lı kêlekên wi, xorteki kurd bî laş û gewde, rawesta bû. Ewi diranên xwe yên xwe-şık û spi nişan didan, brûyên xwe digıgjıandın, û bî xıf-

tana xwe ya periti, bî kumê xwe yê rîziyayî û bî piyên xwe yên nivxas, lî Eminê dinêrî. Gava çavê wi lî Cangir beg ket, çend pîrs gotin Eminê, xwe xwar kir, şerbîka xwe girt û bî zenkekê dest bî dagirtina wê kir.

Emine xwe zivîrand û çavên wi rasti yên Cangir beg hatin. Rûyê wê, berê sor, piştîre bû zer û ken jê winda bû.

Cangir beg heyirî, xwe hîlda. Emineya wi, bî tena xwe, bî vî zîlamê perişan û bî kincên periti re çî dîkir? Jî xeydê, qirîka wi hate givaştin. Diranên xwe reqrî-qandin, bê deng xwe nêzîkî kurdê belengaz kir, şerbîka wi jê stand û ew ewqas bî qîwet dêhîf da ku şîvanê reben xwe ne girt û ket.

– Sa! Cangir beg zuriya, tu ciyê xwe nas nakî?! Be-rê ku tu hin sax î jî ber min biqele..!

Kurmancê feqîr rabû, bî milê xwe ruyê xwe paqîj kir, hîneki ma piştîre rahişte dareki û Cangir beg tehdîd kir:

– Sa tû yî û bavê te ye! Ewî lê kîre qir, piştî xwe tewand, jî şiverê xwe da alî û dî nav tehtan de winda bû.

– Emine..! Dengê Cangir beg ê birî dilerizî.. Emine..! Te jî bir kir ku tu dergîstiya min î? Te çawa diwêrî tu bî vî şîvanê reben re xeber bidî, û heta pê re henaka jî bîkî..! Ma jî îro heya du heftan ezê qelen rênekim bavê te..?

– Tu çawa qelen rêkî, ma êdî qelen mayê? Emine heyirî, jê pîrsî. Eger tu qelen bidî, lî gora qanûnên so-viyetî, ewê te bigirin.

– Xer mexwe, ewê min nagirin. Ezê qelen bî awakî welê bîdim ku tu kes pê nîzanê..

– Cangir beg, mirim... Emine bî denegêkî nîzîm gotê, ew şîvanê me ye, hatibû avê û arikariya min kir.

– Lê, eger yekî jî eşîra me ew dîba, dî nav xelkê de îstixalî wê çêba, hingê ez mecbûr dibûm te berdim.

– Oh! Ez gorî, min efû bike! Ew jî ne şîvanekî adî ye. Ew jî jî maleke baş e. Bavê wî mîrxasê hemû eşîra Hesênî bû. Em bî hev re mezin bûne. Bavê min ew birê ba xwe, jî ber ku mîreki hêja ye. Carekê, ewî bî te-na xwe kerîyê me jî destê dîza derêxist. Lê, nihû, Emine dibêje, ez bî malbata xwe û bî şêxa sond dixwim ku ezê êdî lî rûyê wî yê kîrê nanêrim. û Emine bî girî-nê ket.

Bî ditîna hêstîrên çavên wê, xeyda Cangir beg dî ci de çû:

– Baş e, Emine, bî dengêkî şîrin ewî gotê, ez te efû dikim. Ez bawer im ku ev tişt jî bo cara pêşîn bû û ku careke dî çê nebe... Ezê emîr bîdim xulamên xwe ku vî sêwelekî jî vir biqewirînin. Vî geniyê ha xwest ku bî êgîr bilêze.. Çavên xwe bîmalê û êdî megirî...

Emine û Cangir beg lî hevhatin. Piştî niv saetekê her wekî tişteke ne qewimî bû, Emine, kûzê wê lî ser milê wê, berê xwe dabû çiyê û Cangir beg jî vedigeriya ci-yê ku hespê xwe lî wê hiştibû.

Lê, hesp lî wê ne bû. Kurdê eşayi, jî bo hêlanîna heyfa xwe, ew revandibû.

Cangir beg hêrs bû; lê, tu tişt jê ne dihat. Tu kes lî wê ne bû ku emîr bîdiyê û neyarê xwe pê bîde girtin. Bî peyati xwe gihande konê Yûsîf beg.

Dî nav warê koçeran de xeber zû belav bû. Kêfa fe-

qira gelek pê dihat û pêsnê vî merxasî hêja didan...

Beyarên çolê lî bin tirêjên rojê dişewitîn. Dî germiya bî rewrewk de, ûfîq xwe dîlorîne û dîlerîze.

Lî perava golê ya bî sêlak, konên Yûsîf beg ên rêş xweş dixuyîn, û lî paş wan wek komên giya, konên fe-qira belawela ne.

Pez jî golê wê da diçêre, hesp lî ber qiraxê, bî diranên xwe yên spi û xurt giyayên ter heya bî rehên wan ve jê dîkin.

Bîst gava jî konê Yûsîf ê mestîr wê de, jî mêvana re konekî nû vedigirin. Jî ber ku jî Yûsîf beg re dane za-nîn ku Taşnaq, (Xîmpabêtên kevîn), wê bêne cem wi.

Dûyê agîra dirêj dibe, lî ser yekî nan lêdixîn, û lî ser yekî dîn goşt dibirêjin. Sêyan xanîm, jîna Yûsîf beg jî xadîma re emîr dîde. Her der paqîj û her tişt saz dîkin.

Yûsîf beg, bî giranî, lî ser mehfûreki rûniştîye; lî ber-riyê dinêre û çavênîya mêvanên xwe dîke. Lî cem wi, Cangir beg jê re dibêje ku dî nêzîkê de, ewê dest bî bijartîna soviyetên koçeran bîkin.

– Tu dizanî, Cangir beg, ku kurê min derêxistîne? Nihû çûne cem kurdên gundî û piştî çend rojan ewê bêne cem me. Zor bîde qebîla xwe da, ku te bîkin se-rekê soviyeta xwe. Bî şêxa re bixebite ku feqîra bîxa-pînin.

– Na, Yûsîf beg. Vî Mistoyê malxîrap feqîr û belen-gaz lî me rakirîne. Dibêjin ku, dî havînê de, ew diçû û dihatê cem me, xelk diçivandin û bî kêfa xwe ew ta-nîn ser daxwaza xwe; bêt ku haya me jê hebe.

– Belê, Cangir beg, tu rast dibêji. Gava Misto lî gun-dê me rencber û feqîr ciwandîn, em ne xistin civînê û jî me re da zanîn ku êdî mîlet mezinahiya bega û axa ya bî zor naxwaze û ku jî îro pêve ewê xwe bî xwe ida-re bike. û hingê şêwra gund bê me hate danîn.

Dî vî gavê de, jî gundê Qoçê zîlamêk hate wê derê û got ku jî deşta Serderabad hîn siwar ber bî konên koçera ve dihatin.

Deşta Serderabad..! Çî ordiyên dişwar dî nav te re derbaz bûne..! Bî ser dirêjahî û pehnaiya te re, Taş-naq, Tîrk û mîhacîrên kurd çûn û hatin. Te himbêza xwe jî wan re yek bî yek vekir. Lê, ew, bêt ku lî ser er-dê te yê bê pîvan, tu şopa bîhêlin, gîş winda bûn û çûn...

Berîya ziwa û bê av, bîdengiya xwe ya giran bîparêze...

Kê bawer dîkir ku lî vî beriyê ku jî ewqas insana re bû bû gorîstan, rojekê, bî vekîrîna coya Serderabad, bî hezaran gundên kurd wê bêne avakîrîn. Ew kurdên ku, bav û kalanên wan, bî sedan ve sala, dî vî beriyê re bî koçeriyê derbaz bûbûn.

Lî beriyê hesp xweş bî teleb bî rê ve diçîn. Lî çola û lî çîyan xebera hatîna Misto û ya Encîmena Mîntîqê ya Tenfîzî jî bo bijartîna meclîsê şewrê hîn zûtîr diçêhîn gunda.

Belê lî çola û lî beriyê, dî nav tehtan de û dî newala de, jî van kurdên reben re, bî tenê Hikmê Soviyetî bextiyarî, xweşi, azadî û peşveçûn anîn...

(Ereb Şemo, Şîvanê Kurd, Weşanên Riya Azadî, 1990 Koln, Rupel 101-106)

Vengdayêna 68 seveknêna nizame niyo, ŞOREŞO!

Esmer sersera leza û aksiyonone şoreşgera 1968'tina... 1968'de Cumhuriya Qome Çin'de, Şoreşa Kulture Proletarya Gurse verava tesire xo axme têde dina biy. Metropolone emperyalistode leza û aksiyoneke suxteleo kerdve tera cîkewtaena karkero- ra û xebatkarora, Frensa'de, Elîmanya'de, DJH'de (Dewlete Jubiyayî Hemîlka) sera 68'tînde taxte tabaxa xakima koledare lertzay. "68" ıçkij kameke na leza û aksiyonone şoreşgero anerave weşîye name îynono. Ewro onciya têde dinade sera 68 û suxteleyê û ciwane 68 yênerave qeseykerdene, yênerave hurenaene (hurenais). Medya program virastena 68 sero biyave bire. Niyêke na programo virazene jêde iyê waxte 68'tine. Jêde tene 68'tine na serune pêecunira "nizame cakerdoxa"ke (sunika cakerdexe) vatene ma cîra dismenime nîkaki biyêrave mudafakare û letikere aê.

68'tînera tae leto jêdey vaneke ma "Eve rae şîyayêna dergera zere sazroniyê"de dewlete cemerave xo dest. Eve na planone reformistora pêecuni zofe tene "şoreşgere populere" ju waxto zere na sazroniyêde vîleşayve-ro, bive letike nizame(sunike).

Na gîrede nîka Elîmanya'de Partiya Kesko'de "rastkerdox"oke vane astarê reformistono Daniel Cohn Bedit, sera 68'tînde leza û aksiyonone suxteleode verda-reke aver ameyve îynorabi. Nîkaki sosyal demokrato ruto-rupal Regis Debray uw waxt kitave xuyo "Şoreşde û Şoreş" fokociyan mudafakerdene. Nîkaki burjuwaziya emperyaliste medyawake bine destone xodîra aêra sero na "populerore" seweta 68 ju xelete biye, xewne(hewn) ciwanen bi, xezeviya "ciwaniye" biye û zovîna çîyoro bin 68 sero cîre danave vatene. Burjuwaziya emperyaliste eve redaktorone û moderatorone 68'tînera, kanone 68'tînera nisore bizone pehsko kena, heto binraki miyane miştdana; heto binraki têde piya vane "xezeviyera" xelaşîyaene, xo verde vinetene. Çutirke bîvo nawoke merednove sere masa deme îynono kano! Naêra dotiki tevgera 1968 vane dina vurnavera, zof çîyoke 1968'tîra ave anormal yênerave vînetane, 1968'tîra dîma gune normal berove vînetane ûzb. (û zovîna çîyoro bin) propaganda kene. 1968'tîra dîma tae reformo û zovîna çîyoro bin anerave çîmo ver vane

68 restove armancıya xo (menzile xo). Raştîki raê vejîyayêna tae çîra, reze şoreşîya 68 cîra kenerave tohl. Xovîr ardayêna sera 30'înde burjuwaziye, 68 niya anarave xovîr û niya mane kena.

RAŞTÎYA MUHİMÎYA MANA 68

Uw çîkbi, nîka burjuwaziye vana tevgera "civanone xezevo" biye, tevgera zere nizame (sunike) biye. Raştî mana reza raştîya tevgera ciwanone 68 çîke biye?

Serone 68'tînde dinade hete ekonomira, hete sosyalira, hete serxwebûn û azadiya wastena qomone bîne destore (sare bine dest) zof çî ameyrave rozo ver. Waxte kolonyalista kana emperyalizm endî rijayive, en jêdeki Efrika'de herve (çekpêrodayis) xelaşîya netawao biyênerave berz ave şîyêne. Endî emperyalizm besenekerdene jê waxtone kano (metodone kano) tahwxuna xo, bandura xo berove hurend, endî "metodone kolonyalista newuye" hurenda kolonyalista kane guretive. Na metodo zof cawode hesarbiyayêna netawao, wastena serxwebûne ardîrave rozo ver û dewlete serxwebûne formel vejîyayve werte. Zere tevgera xelaşîya (rîzgariya) netawaode hêze newey vejîyayve. Na hêzone newo nê wasteneke teyniya rawa "xelaşîya netewa"ode vîndere. Nayîno wasteneke xelaşîya netewa eve xelaşîya sosyalira pîrkere. Sosyalizm -eve qesera- alternatîfe kapitalizm bî. Sosyalizm zere karkerode û xebatkarode wayîrere prestîjore gîrs bî.

Zere kampe sosyalistde cor cer lîzene. Partiya Komunista Çîn (PKÇ) û Partiya Xebatkara Ernawud (PXE), 1960'tînde "Mîslete Partiyone Komunisto û Partiyone Karkero"de xeta û fîkre revîzyoniste Partiya Komunista Jubiyayêna Sovyet (PKJS) tae hetora eskera kritik kerdive. Vatene Leninizm kan nêbiyo, gune ma xo eyra puloşnîme û mudafa bîkeme. Pêecuni rabîrnayêna îdeolojîra kampo sosyalist bive du letey; pêro reformist-modern revîzyonist, pêro şoreşger, marksist-leninist juminra birayvera.

1966'tînde Çîn'de verdarena Mao'yde, vîrende tevgera ciwano û suxteleo vejîye, dora dîma (do dîma) na tevgera têde qom guretive zere pêrodayis. Name na tevgera; Şoreşa Kulture Proletarya Gîrse (ŞKPG) biye.

ŞKPG verva tahwxuna xeta rezana revizyonisto, seweta xeta rezana tahwxuna marksist-leniniste sarewederdayêna qomira ju şoreşa politike amerave roze.

Cendermiya dina DJH; Hinteçin'de, Vietnam Veroj, Laos, Qemboçya'ki nê wastene tê dima "era komunisto dest kuyo" Cokawoke DJH zere herve neq û barbaride biye. DJH'de, heto binraki (juraki) têde zovina welatone emperyalistone pêperoje verva na herve barbari û neqde rozeve roze herke şî venggi û reaksiyon biyêne-rave jêde.

Herve dina dudineriye têpiya, heze bihngeyêke kam-pone emperyalistode sazbiye tae xeyle cira sumotay-vera. Bindemendayêna herve dina dudineriye têpiya (di-ma) emperyaliste Jêponya û emperyaliste Elimanya reyna hez bive ameyvira lingone xo ser. Endi nayino di-na sero tahwxuna û bandura DJH ardirave perskerdayêne. Emperyalizme Frensa na mesela tenena rewra ardirave perskerdayêne. Welatone emperyalistode, Hervra dima (herve dina dudine) ekonomiyiyo rasnawe pozitifke amerave roze "kapitalizmo be kriz", "herdem rawustene", "bara têduste" û zovina çiyoro bin (ûçb.) eve na metodora balonni tê dima peqay; krize wertî, cayêke biyêrave vind çixaşke biyirave jêde tesire xo xorrira ameyrave rozo ver.

Na helangede, kankerdoxe (kaniye), awake esta, "nizama cakerdoxe" (sunika otantike), otoriteyê estey, sewre xakim, ideolojiy ameyrave perskerdayêne; verdarenake suxteleone wendisxanone berzo (televone mektevone berzo) ontene ju tevgere ameyvera roze. Metropolone emperyalistode asma Gûlana 68'tinede vîrende Paris'de -Frensa'da- doro têpiyaki hama hama têde welatode aksiyoneke suxteleo kerdeve cî rozeve roze biyenerave jede; heto juraki (binraki) wendisxanone berzode verva "nizama cemednîne" (sunika cemednîne), çerxarede wayire haqa qeseykerdaene û zovina haqe û reform wastene suxteleo. Suxteleo niya haylemekerdene: ("Kufa hazar seronake bine qaputone profesorode restave pê ae pakkirime!"); heto binraki suxteleo demoqrasi û azadiye wastene, seweta welatone bine destone emperyalizm serxwebûne wastene, vate-ne ma poşt damerave xelaşiya netawao û xelaşiya qomone bine desto. Suxteleo na vatena û wastena xo niya ardenerave zon: ("Ju, dude, hire, çor... Tenena jêdebbo Vietnam!", "Ernesto'yre hazar reye selambo!", "Mejilbo piyabiyayêna enternasyonal!")

Têde welatode tabaxa xakima koledero, jê garano çîre sere tevgera 68 kerd. Suxteleo verva na voze tabaxa xakime xo sekevna. Seweta na vozkerdayêne û çirkerdayêne zere suxteleode mesela çekpêrodayise şoreşger amerave roze. Zere ju deme kilmekte (waxto kilmek) na leza suxteleo verva dewleto cerderave sarewederdaenê Çutirke Frensa'da bi karkeriki cave ca kewtve zere na sarewederdayêne. Endi na tevgere, sertaxte dewleto ardirave perskerdayêne, mesela sertaxte şoreş ardirave zere rozone xo, çike na tevgere endi hete karakterira şoreşgere biyê. Nê rijiyayêna emperyalisto û dewletone emperyalisto sero, heza emperyalisto û dewletone emperyalisto sero burjuwaziye û

reformisto zof propaganda kerdene jê roza ewroyêne. Verva na propaganda şiyare tevgera şoreşgera 68 niya bi: "Emperyalizm şero kaxızkino!", "Seweta têde irticawo ju raê esta, eke puronêdana nê rijino!", "Raştiyêde vinda awake hemkaniya xo çina ae buwaze!", "Têde çî waze, desinde nika!" ûzb. Zere na tevgerede anti-emperyalizm û enternasyonalizm rozove roze biyêne-rave berz.

Emperyalisto eke reze na tevgera şoreşgere di, pê têde metodora, hazetora û materyêlora vireniya xo çarnerave ser. Serestayêne ponkerdayêne, hencitenê politika binge biyê, feket ju politika teynayê nêbiyê. Zof welatone emperyalistode qedexe çerxare çip dayrave vetayêne. Burjuwaziye eve risvetra, eve hernayisra nê wasteneke tevgera suxteleo û tevgera karkerora pêreso/jubo, Wastena gurenayise bedele karkerode jêdebibayêne, prensibone gurenayisde rindbiyayêne burjuwaziye kewil kerd. Burjuwaziye tae karker perura hernay, nayêke besenikerdene bi herno karra estene te-ver. Ters cîdayênera burjuwaziye wasteneke venge karkero bîvîrno. Burjuwaziye ajane xo kerdirave zere tevgere xiravinen vetene. Çutirke DJH'de, tevgera Black Panther (Şero Şa)'de bi, burjuwaziye besenêkerd verdarone tevgere bi herno û venge iyno bîvîrno. Cokawo burjuwaziye verdare na tevgere dayirave kistene. Rozone uw waxtode burjuwaziye reform wastena qom kewil kerd. Wendisxanode tae reform qenunra ameyrave kewil kerdayêne. Na helmedeki burjuwaziye tol nê vînete; eve qempanyaora propaganda antikomunizm rozeve roze tizkerdene; qomo bezonawox darave tersnayêne: Vake "Urissi yêne" çimiyê (çiyê) sima destone sîmara cene. Burjuwaziye têde qomira vake dorme dewletode bere pêser/pêrese. Na demede (wertede) zere tevgera 68'tinede juminra cerabiyayêne (gerabiyayêne) amerave roze. Heto jude şoreşger, heto bîndeki reformistti. Hete zere şoreşgerode pêecuni parti û grube marksist-leninist vejîyay. Heto reformist -na het zere tevgera 68'tinede hetoro jêdebibeeve teoriyonone "Zere sazroniyêde raê şiyayêna dergera" xo estive vîrara nizame(sunike).

Heza 68, şoreş wastena eyde bi, coskerdena şoreşgerena eyde bi. Be heza na tevgereki na tevgereve tevgera karkerora ju nêbive û nê reştive pê. Têde çira averki, raê era cî mîsmayêna na tevgerede partiya komuniste, partiya bolşewike çine biyê. Cokawo pêecuni tevgera 68 bînde mende û biyewe pole nizama burjuwaziye. Burjuwaziye raştiya ne tevgere çixaş kena çewt va çewtkero onciyaki na tevgere wayirere rezoro şoreşger biyê. Ewroki na tevgere cîre wayir vejîyayêne na hete huyo(xuyo).

A rozera hata na roza ewroyêne metropolone emperyalistode ekonomî xeyle (xeylayê) ave şî (sî), xeyle çî amerave vurnayis. Nayêke (niyêke) xora ju teyniya nazara (nacara) kayite meselo kene vaneke; "68 restove armanciya xo. "Na(i)yêke niya vane, niya nusnene raştiya 68, şoreş wastena 68 inkar kene, fîzîlen kene (hengorango kene) raştiya 68, kenerave çewte û kenerave ri delmaste.

KURDISTAN A ZIMÎ Û TIRKA'DE TEVGERA 68 ...

68 çutirke têde welatode bi, Kurdistan a Zimî û Tirka'daki tesire xo ardirave roze. Welatone made na tevgera virende wastena demoqratik, wastena aqademik ardirave roze. Suxteleo wendisxaney protesto -bandura fakulteo ûzb.- kerd. Binge wastena suxteleo "serxwebûn"ê û "demoqrasi"yê biye. Na wastena suxteleove wastena qom û karkerora resteve pê, biyêrave ju. Dewlete heto jura eve xo, heto binraki irticaci û faşisteke eve destone xora kerdeve hûiye, pêruna piya çira sere suxteleone şoreşgero û karkero kerd. Na helmedeki zere suxteleone û ciwanone şoreşgerode, zere karkerode mesela organizasyon, mesela leza şoreşger û mesela çekpêrodis amerave roze. Zere çepde, zere tevgera 68'de na mesela sero cerabiyayêne amerave roze. Pêecuni zere na tevgerede xeyle (zof) organizasyonê şoreşger vejîyayve werte, sazumankare partiya ma İbrahim Kaypakkaya'ki verdarone zere na tevgererawo.

68'de welatone maki sarewedejûrdayêna verva nizame (sunike) bi, şoreşger bi. Çutirke zof welatode bi, welatone madeki raê era cî misnayêna na tevgerede partiya komuniste çine biye. Mara gor na kemiyêra (kemenira) qeyir zovina çiyêre kem, çiyêre delmaşt bi. Nazade mesela xoriya bingeyê, welatone made zere çepde tesire kemalizm bi.

Welatone made tevgera 68, heto jêdera "xelaşiya herv"e 1920'tine xore referans guretene; dismen teyniya vatene "emperyalizme Hemilka" wo; muhimiya û raştiya tevgera vatene jê "serxwebûn" a 1920'tina, ma na serxwebûne newunde reyne cemerave xo dest. Formulasyonê serxwebûn wastena 1968'tine niya bi. "Serxwebûna herve dudine" uw waxt ju şiyarore muhimbi. Çimone (çismune) tevgerede kemalizm, heto jêdera "xelasîya netawa" bi, "şoreşger" bi. Uw waxt kemalizm niya amenerave vinetayêne. Objektîfe kemalizmde dismenena karkero, dismenena xebatkaro, dismenena dewuzo niyamenera vinetayêne; dismenena şoreş, jubekarena kemalizm û emperyalizm -jêdera- niyamenerave vinetayêne. Tabaxayê Xakima Tırko çimone tevgerede "hondeke kemalizmra kewtirave durri", "hondeke bivera xîsmetkare Hemilka" uw waxt dismenena iyno amenerave vinetayêne. Ewro oncaki nayêke Tırka'de name çepa qeseykene jêdera bine tesire kemalizmdire. Qeda kemalizm uw waxt na waxtra tenena jêde wayire tahwxune biyê. Vinetayêna raştiye riyê (ruyê) kemalizm, onciya sazumankare partiya ma İbrahim Kaypakkaya'yi ardirave werte. Feqet, eyik 68'tinede na meselade hona xo tevgera 68'tinera nêbirnayve ra.

Çutirke têde welatode bi, welatone madeki, tevgera 68 zere ju waxtekilmekte reformistve û şoreşgerora juminra cerabi. Na cerabiyayênedê kameke hete reformistode mende -jêde nayino resneneve pê. Nika "cawone rindodire!". Çutirke têde dinade bi, welatone madeki 68'tinera leto jêdey biyêve letikere nizame û zere

ayêde restewe pê xore tedî ca gureto. Zofe tene (kese) verdare şoreşgere uw waxt, ewro zere partiyone tabaxa xakimede politika kene; tae teneyik "mordemena kar", "mordemena zonayis" ûzb. kene. Taeki, medya burjuwaziyêde burjuwaziyêre xîsmete kene. Çutirke dinade beno, niyki seweta 68 vane; uw waxt "ciwanîyê" biyê, waxte "xortiyê" bi niya kayite meselo kene. Dora tepiyaki xo goynene, nostalji kene, tene senîkîk rezkriktik kene (vajine xode).

Jêde teneyê rastkerdoxe verdare jenerasyonê (nesle) şoreşgera 68'tine, seweta şoreş virastayêne xo pulosnarove çeko; çek gureto xo dest, verva dewleta faşiste dave pêro, iy niya gînayve waro û merd. Mahirri, Denizli, Hüseynîni, Yusuffi, İbrahîmî rastkerdoxe endame roe 68'tine biy. Rastkerdoxe endame 68 niyê; rastkerdoxe 68'îçkîj niyê. Ewroki kameke na rawa iyno na şoreşgera militane ramneno, kameke tekoşîna xode roe iyno anerave weşiyê miraskerdoxe 68 iye.

Ewro Tırka'de ju "Waqîfe 68'to" esto zere na waqîfde mirase 68 sero hurenayis esto. Zere na hurenayisde hurdemînaki reformist du per qune juminira.

Endame pere jûin, kemalista harkerdoxe û cunise Partiya Karker'îya. Niy name wayir vejîyayêna 68'tinera, ewro desmalone CT (Cumhuriya Tırk) cenerave xo dest "raê şiyayêna serxwebûne" kene. Niy 1968'tinede raê şiyayêname "Semsun-Enqera" de berove virastayêne seweta serxwebûne, 30 serera dima kene! Niyîno (nayîno) na raê şiyayêna "serxwebûn" e eve 150 mordemira kerde. Dora tepiyaki niyno serm nekerd (nikerd), na raê şiyayêna xo arde kometa (mezela) Deniz Gezmiş sero qedene. Tî vana Deniz na dewleta faşista-kemaliste darde nikerdive! Nika vajinokê nayêde çî esto? Deniz'îk kemalizm mudafa ne kerdene? Deniz'îk ne wasteneke desmala Tırk bijêrovo xo dest ju raê şiyayêne bikero? Raştiki mordemke formel niyadero na perskerdey heqliyê. Hama mordemke formalîyêde memano, reza meselade şerove or, 30 sera nara aver werte ferq vinetayêna mudafa kemalizm ewro jê juminîni niya. Ewro mordem gune na raştiye bivîno. Deniz verva dewlete bi, eyi verva na dewlete dave pêro û henni merd. Kemalistekê vane ma Deniz mudafa keme gune na raştîyê bîzone. Çike, Deniz xelatiya xo (xeleta xo) sebena va bîvo eyi verva na dewleta kemaliste dave pêro.

Raştiki 1968'inede çimone tevgerede kemalizm "serxwebûnen" biyê, vatene muavene kemalizm û sosyalizmde şundore (kelades) Çin çino. Kemalizm niya amenerave mudafakerdayêne, hora teyniya ju hetîra amenerave analizen. Kemalizm sero na delmaştên 1972'de analizone. İbrahim Kaypakkaya'ya amerave vinetayêne û era cî misnayêne. A rozerave hata na roza ewroyêne, na mesela sero (mesela kemalizm) eve desora, eve seora nusney nusnebi û raştîye kerdeve werte. Tevgera 1968'tineke kemalizm mudafakerdene ju xandikapena xo biye; ewro gune na xandikape çinebo. Denizli hete ideolojîra çîxaşke bine tesire kemalizmde bîmanek, çîxaşke kemalizm delmast analiz bikerek pratîke xode verva dewletede pêrodayisde şoreşger biy. Deniz eke amerave pêguretayene uw waxt

wezire kare zeri pê cı laxkerdive; Deniz'iki a helmede desinde qese laxkerdayena wezire kare zeri pernayive zere fek. Mordemke na raştıyera vejıyave raê şoreşgerena Denizo yenarave çimo ver. Deniz eke şive dardkerdayene niya şiyarkerdive: "Mejilbo bırayêna qome Tırko û qome Kırmancı!", "Mejilbo Marksizm-Leninizm!" Nıkaki raê şiyayêna Semsun û Enqera'de na mimare politika (seydaye politika) ilhame xo Seroke Jenerale Arteşa CT'ra cene. "Serxwebûn"ake na seydaye politika wazene şundore xo Seroke Jenerale Arteşa Tırk'de xetbene. Na sedaye politika ewro 68 bazgurbıyayêna sertaxte cuntawone arteşode anerave qaxma bine çengone iyno.

68're wayir vejıyayênade juki pero reformistoro bin esto; nuki, pero dudino. Na per mudafa fikre burjuwaziya liberale keno, raştıya armanca niyno "jê demoqrasıya pêperoja". Vane hora teyniya ju raştıye nawa. Pero reformisto juin niynora vane "çepe manda". Na pero reformisto dudinek mudafa xo kene pero reformisto juinira vane simak "leqasone arteşe lisene". Eve qesa rastera na vatena xode hurdemına hetik heqlıye! Pero hete reformistone dudine, nıka vaneke jenerasyone 98'tê dimaye jenerasyone 68'tino. Nasbiyayêna niynora jenerasyone 98'tine reza bingexo nawa: "Cerabıyayêna çep û rast" gune (endi) wedariyo, "zere kombele sivılsazyonde juminni vinetayêne" mudafa kene. Leza niynona hewla gırse seweta qedexekerdıyêna çite xover-

dayêna! Raştiki, na reformiste hurdemına heto juminni bazgurkerdayêna sertaxte tabaxa xakimode yan na het yanji do het pêcene dima sone. Pero reformisto juin, cumhuriya laıqe û demoqratiqe (Nıkaki vane cumhuriya şoreşgere!!!) mudafa kene. Niy, verva irtica islam kunerave cunta faşiste dima. Pero reformisto dudinik name "demoqrasira", name "haqa azadiya jukekora" kunerave irtica islamiye dima. Ewro na hurdemına hetik wurzenevera 68're wayir vejine!

Hen axme û tolankerdayêne çına!

68're wayir vejıyayêne, famkerdaena reza şoreşgera eyra beno; eyre wayir vejıyayêne aveberdaena eyra beno. Na raştıye, objektife Kurdistan a Zımı û Tırka'de ma bolşewik bemerave hurend!

68 tevgera komunistake zere eyra vejıya iye dawo!

68 iye mawo!

Roe 68're wayir bı vejime!

Raştıyede vinderime awake hemkaniya xo çına, awake be hemkaniya xo yenerave osaene ae buwajime!

Şoreşa proletere dinara cer ju armancıya ma çına!

Ma ju dina newuye wazeme!

Dina newuye, rewbo hereybo têkoşına jubıyayêna karkerone têde welatoro û qomone bine destora saz-bena!

18.05.1998 X

(Bolşevik Partizan sayı 118'den tercüme edilmiştir.)

Dijî yen dibêjin dinya bi dostî hatiye sazkerin B. Brecht

*Dünyanın dostça kurulduğunu
söyleyenlere karşı*

"Böylesi çok iyi, değiştirmeyelim hiçbir şeyi!" / Bunu mu diyelim güle oynaya? / Bardağı görelim de ölmeyi mi seçelim susuzluktan? / Boşunu mu alalım dururken dolu bardak?

Soğukta oturup kalmışlar vardır hani, / hani, bir şey istemeyen kişiler, / onlar gibi mi yapalım, / onlar gibi, "Biz dışarda kalsak..." mı diyelim / hoş olsun diye şu bayların gönlü, / bize günlük nafakamızı veren hani şu...

Bizce en iyisi, kalkmak, yerler artık, demektir, / vazgeçmemek için kırıntısından bile yaşamının, / karşı çıkmaktır var gücümüzle acıyı doğuranlara, / yaşanır hale getirmek dünyayı bütün insanlara.

"Wisa pir xweş e, em neguhêzin qet tu tiştî!"

Ma em vê bibêjin bi ken îstin?

Em îskanê bibînin û mirinê hilbijêrin ji tîbûnê?

Ma em ya vala bigrin, ku îskana tijî disekine?

Di sermayê de rûniştin û mane, heye kanî,

Kanî, ew kesên ku tişteki naxwazin,

Ma em weke wan bikin,

Ma em weke wan "ku em li der bimînin..." bibêjin

Ji bo ku dilên van began xweş be,

Ewên ku nefeqa me ya rojane didin...

Bi me, ya herî rind, rabûn, bese êdî, gotin e,

Ji bo dest jê neberdanê ji ji hûrikê jıyanê,

Li hember yê êşê tînin derketin e, bi hebûna hêza me,

Ji bo hemû insanan dinya anîna rewşa jînê ye.

KUJAN-BULAK'LI HALI DOKUMACILARI LENİN'İ ANIYOR

B. Brecht

Sıkça ve durmaksızın anılmıştır
Yoldaş Lenin. Büstleri ve heykelleri dikilmiştir.
Şehirlere ve çocuklara adı verilmiştir.
Konuşmalar yapılır bir çok dilde,
Şanghai'dan Şikago'ya Lenin'in anısına.
Toplantılar yapılır, yürüyüşler düzenlenir.
Güney Türkistan'da küçük bir kasaba olan Kujan-Bulak'ta
Hali dokumacıları ise şöyle andılar onu:

Orda akşamları yirmi hali dokumacısı, yoksul,
Hali tezgahından kalktıklarında sıtma nöbeti sarardı onları.
Sıtma ateşi kavururdu ortalığı. Tren istasyonu
Geçilmezdi vizitısından sivrisineklerin.
Eski deve mezarlığının arkasındaki bataklıktan yükselen
Bir sivrisinek kara bulutu çökerdi, üstüne istasyonun.

İki haftada bir su ve duman getiren
Tren,
Günün birinde, yoldaş Lenin'i anma gününün yaklaştığı
Haberini de getirdi.
Kujan-Bulak'lılar, yoksul kişiler,
Hali dokumacıları, kendi kasabalarında da
Alçıdan bir büstünün dikilmesine karar verdiler
Yoldaş Lenin'in.
Büst için para toplanmaya başlandığında,
Onlar sıtma nöbetlerine rağmen,
Zorlukla kazandıkları kopeklerini coşku ile bağışladılar.
Bağışı toplayan, özenle sayan,
Kızıl Ordulu Stepa Gamalev,
Lenin'i anma konusundaki bu coşkuya sevindi bir yandan,
Fakat diğer yandan o titreyen insanları gördü.
Ve birden büst için toplanan para ile,
Petrol satın almayı, ve
Deve mezarlığı arkasında
Sıtmaya yol açan sivrisineklerin geldiği
Bataklığa dökmeyi
Önerdi.
Böylelikle Kujan-Bulak'ta,
Ölen fakat unutulmaması gereken
Yoldaş Lenin'in anısına
Sıtma ile savaşmış olacaktı.
Buna karar verdiler, anma günü geldiğinde,
Kara petrol dolu yamru yumru kovaları
Taşıdılar birbiri ardına
Ve döktüler bataklığa.

Onlar böylece Lenin'i anarken, kendileri için
yararlı bir iş yaptılar
Ve kendileri için yararlı bir iş yaparak Lenin'i andılar
Yani onu anladılar.

